

TopCamper magazine

Baltische landen en Sint-Petersburg ● Luik ● primeurs in Stuttgart
● Weinsberg CaraCore ● het noorden van Griekenland ● Frankia
Neo ● Adria Compact DL Plus ● de Poolse keuken ● TopCamper-
plaatsen ● interview met Vlaamse pionier ● vlak fietsen in de
Dordogne ● dwars door Turkije en Iran ● Italië: Le Marche ●
reisjournaal Midden-Amerika ● Zuid-Hollandse eilanden

ISBN 978-90-830253-3-9

nr 19 ● maart 2020 ● € 7,95

Nieuwe Compact.

De Compact modellen, met hun compacte afmetingen en populaire indelingen. De serie is volledig vernieuwd en nu verkrijgbaar in 3 uitrustingsniveaus waaronder de Supreme modellen met zilvergrijs metallic exterieur en het exclusieve Adria sky-roof.

SUPREME

PLUS

AXESS

+ ONTDEK WAAROM COMPACT

COMPACTE BREEDTE VAN SLECHTS 2,12 M.;
VERKRIJGBAAR IN 3 UITRUSTINGSNIVEAUS;
EXCLUSIEF ADRIA SKY-ROOF MET SKY-LOUNGE (SUPREME);
POLYESTER HAGELBESTENDIGER OPBOUW;
GEHEEL NIEUW ONTWERPEN INTERIEUR EN INDELINGEN;
EURO 6D-TEMP MOTOREN VAN FIAT OF CITROËN.

So many adventures,
so many stories.

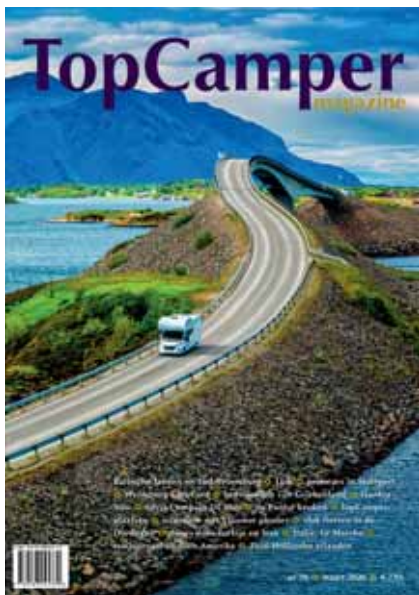
#INSPIRINGADVENTURES

WWW.ADRIA.NL

inspirations
magazine

ONTDEK MEER
in het digitale magazine

cover: Storseisundbrug, Weg van de Atlantische Oceaan in Noorwegen (Andrey Armyagov)

TopCamper magazine is een tijdschrift voor liefhebbers van camperen.

www.topcamper.nl

Uitgegeven door Aveco Verzekeringen i.s.m. Graphic Services

Uitgever
Arian Bossers
uitgever@topcamper.nl

Hoofdredacteur
Harry Schuring
h.schuring@topcamper.nl

Redactieadres
Suezkade 62
2517 BW DEN HAAG
redactie@topcamper.nl

Aan dit nummer werkten o.a. mee:
Hans van Bergen, CamperCaKe, Paul Descamps,
Marga Feenstra, Harry Fitié, Bartho Hendriksen,
Daan Kloeg, Maria Koot, Mary Kuiper,
Geert van Leeuwen, Marcel Marchand,
Marleen Schreuder, Grietje en Wim Snel,
Leon van Velzen

Vormgeving
Walter Bouwman, Hans de Vries
Giesbers Retail, Duiven

Druk
Damen Drukkers

Bereik
46.500

Abonnementen
Een introductie-abonnement kost € 9,95 (jaarabonnement, 2 edities). Automatische verlenging met dagelijkse opzegmogelijkheid. Losse verkoop € 7,95, exclusief portokosten. Voor abonnees in het buitenland gelden andere voorwaarden.

Klanten van Aveco Verzekeringen ontvangen dit magazine gratis

Abonnementenadministratie
Aveco Verzekeringen, postbus 444
7770 AK Hardenberg, 0523 28 27 29
abonnee@topcamper.nl

Adverteren
Aveco Verzekeringen, Willeam Kempe
willeam@avecoverzekeringen.nl, 0523 28 23 76

Verantwoordelijkheid
TopCamper magazine wordt met veel zorg samengesteld. Fouten kunnen echter niet geheel worden voorkomen. Uitgever noch redactie aanvaarden verantwoordelijkheid voor eventuele onvoorziene gevolgen van onvolkomenheden. Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2020 TopCamper magazine
Alle rechten voorbehouden

ISBN 978-90-830253-3-9

VRIJHEID, INDIVIDUALITEIT, COMFORT

Spaanse stranden zijn in de winter populair bij campers, té populair zou je bijna zeggen. Aan het begin van deze winter kreeg bijvoorbeeld Torrevieja aan de Costa Blanca veel meer campers op bezoek dan werd verwacht. Men was daar wel wat gewend maar nu werd het de inwoners te veel; ze konden niet meer ongehinderd hun eigen strandgebied bezoeken. Naarstig wordt door gemeenten in populaire vakantiegebieden gekeken naar nieuwe mogelijkheden voor campings en camperplaatsen, niet alleen rond de Middellandse Zee, ook in bijvoorbeeld Duitse steden staan de camperplaatsen steeds sneller vol. In de buurt van Málaga, bij Rincón de la Victoria, is twee jaar geleden een grote camperplaats aangelegd, voor tweehonderd campers. Gevolgen: veel minder 'wildkampeerders' in de gemeente, tevreden gasten (die kennelijk zonder morren voor de voorzieningen betalen) en blij ondernemers: het stadje is wat levendiger geworden in de winter, horeca-uitbaters kunnen beter rondkomen. De groei van het aantal campers in Europa is fors – steeds meer reizigers gaan op zoek naar vrijheid en comfort, zo tonen internationale onderzoeken aan. Camperen biedt de mogelijkheid van tal van recreatieve activiteiten, van ontspannen tot bewegen en sporten, tot cultuur opsnuiven en komt zo tegemoet aan het verlangen naar vrijheid en individualiteit. Veel campers zien het comfort van hun eigen camper graag aangevuld met goede voorzieningen.

Ons eigen mini-onderzoek onder TopCamper-lezers naar de achtergrond van het camperen duidt op 'vrijheid' als belangrijkste reden voor de koop van een camper. De volledige resultaten van ons onderzoekje zijn elders in dit nummer weergegeven.

Harry Schuring
hoofdredacteur
h.schuring@top-camper.eu

De bescheiden comeback van Luik

Exotisch en wat minder verlopen – oude grandeur aan de Maas.

Baltische landen en Sint-Petersburg

TopCamper-lezers Wim en Grietje Snel maken een lang gewenste reis met hun buscamper.

Pionier onder de Vlaamse kampeerjournalisten

Een interview met Paul Descamps – als een van de eerste kampeerjournalisten volgt hij de markt al meer dan vijftig jaar.

Het onbekende tegemoet

Dwars door ruig en gastvrij Turkije en Iran.

Groene fietsroutes langs klassieke sporen

Oude spoorlijnen maken plaats voor *voies vertes*.

66

De Poolse keuken als identiteitsbewijs

Culinaire tradities zijn van belang in een eindelijk vrij land.

72

Onder de rook van Rotterdam

Natuur en cultuur op de Zuid-Hollandse eilanden.

80

EN VERDER:

7 Agenda

8 Campernieuws

De beurs van Stuttgart bracht een aantal primeurs, de markt blijft groeien.

14 Aveco Nieuws

Het gemak van Aveco digitaal. Alle gegevens binnen handbereik, waar en wanneer ú dat wilt.

16 Tropisch Midden-Amerika

Harry en Marleen op wereldreis, deel 5: Panama, Costa Rica, Nicaragua.

24 Campernieuws

Adria Compact DL Plus

26 Campernieuws

Weinsberg CaraCore 700 MEG

28 Campernieuws

Frankia Neo

35 Varia

Korte berichten over hoofd- en bijzaken.

42 Fijne mix van natuur en cultuur

Met een halfintegraal van Benimar door het noorden van Griekenland.

64 Le Marche: 'Nederlands' hart van Italië

Renaissancepracht, groene bergen en strandvermaak.

79 Camperachtergronden van onze lezers

Uitkomsten van een mini-onderzoek.

87 TopCamperplaatsen

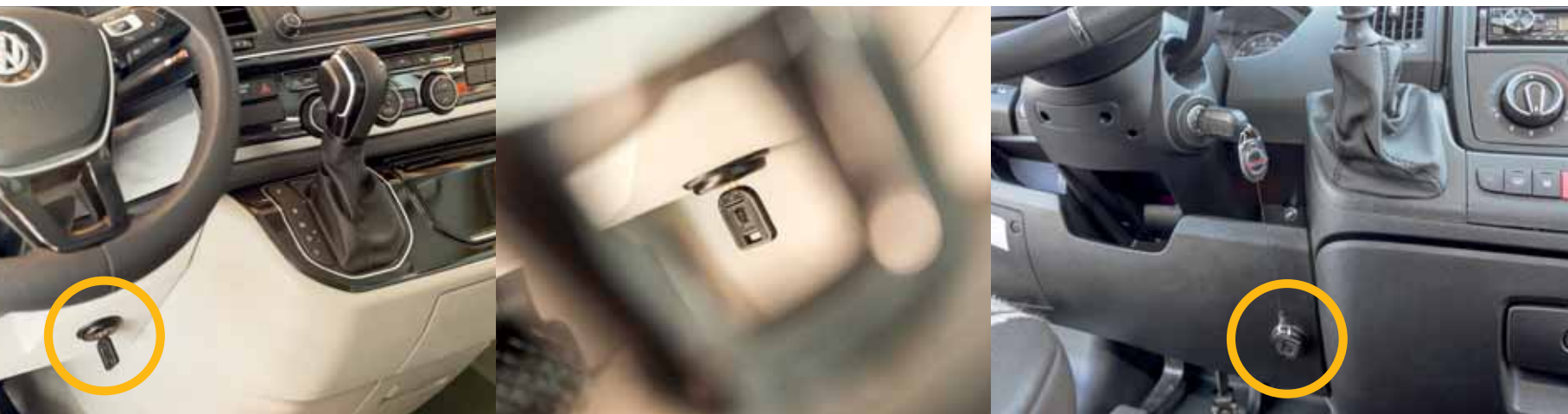
In Noord-Frankrijk, Luxemburg en Noord-Brabant.

91 Boeken, sites en apps

Drie websites die de reishonger kunnen opwekken.

CONSTRUCT
MECHANISCHE DIEFSTAL BEVEILIGING

Mechanische anti-diefstal sloten voor (bedrijfs)auto's en campers

Waarom Construct mechanische diefstal beveiliging?

- ✓ Bewezen effectief anti-diefstal systeem
- ✓ Eenvoudig in gebruik, ook bij dagelijks gebruik
- ✓ Stand-alone systeem: werkt volledig zelfstandig zónder elektronica
- ✓ Verkrijgbaar voor (bijna) iedere camper / auto / bedrijfsauto
- ✓ Leverbaar voor handgeschakelde en automatische transmissie
- ✓ Vrij van onderhoud en storingen
- ✓ Montage door getrainde professionals
- ✓ Geaccepteerd door iedere verzekeraar
- ✓ Gratis meeverzekerd door uw verzekeraar
- ✓ 5 jaar garantie

AANBIEDING
Construct "Premium"

€ 575,-
incl. inbouw*

* vraag naar de voorwaarden

AVECO
Verzekeringen

De specialist in camperverzekeringen!

Exclusief voor klanten van Aveco Verzekeringen:
Op vertoon van de MijnAveco pas, krijgt u € 50,- terug-
gestort bij aanschaf van een Construct "Premium".

*zie voorwaarden op www.avecoverzekeringen.nl/construct

€50
CASHBACK

20-22 maart

CamperExpo, Houten

Deze camperbeurs trok vorig jaar ruim vijftienduizend bezoekers. Dit jaar zijn er circa honderd exposanten in drie hallen en ook buiten. Talloze nieuwe campers en jonge occasions, accessoires, snuffjes, camperplaatsen, lezingen en een fietsplein met testparcours. Camperproefritten mogelijk.

10-17 uur, entree € 15, tot 13 jaar (onder begeleiding) gratis, parkeren gratis

Expo Houten, Meidoornkade 24, Houten

15-17 mei

Camper en Kampeer Experience, Breda

Als het ijs van de Kunstijsbaan is weggesmolten is er 10.000 m² expositieruimte beschikbaar voor deze nieuwe kampeerbeurs. De beurs biedt nieuwe en jonge, gebruikte kampeermiddelen waar onder campers. Natuurlijk zijn er ook accessoires en e-bikes.

10-17 uur, entree € 7, inclusief koffie of thee, tot 14 jaar gratis, parkeren gratis

Kunstijsbaan Breda, Terheijdenseweg 106, Breda

12-20 september

Salone del Camper, Parma

Op het beursterrein aan de noordkant van Parma vindt jaarlijks een indrukwekkende camperbeurs plaats. Er zijn ook caravans maar meer dan driekwart van de beurs betreft motorhomes. Veel modellen van praktisch alle Europese merken. Vorig jaar waren er 130.000 bezoekers en 730 tentoongestelde recreatievoertuigen.

9.30-18 uur, entreprijs nog niet bekend

Fiere di Parma, Viale delle Esposizioni 393A, Parma, Italië

25-27 september

Camperbeurs Hardenberg

Vorig jaar trok deze beurs ruim zesduizend bezoekers; in zes hallen waren er 75 stands, vooral met nieuwe en gebruikte campers. Naast dealers en handelaren zijn er specialisten op het gebied van accessoires, fietsen, reparatie/onderhoud en verhuur van campers. Op het buitenterrein mogelijk weer kosteloze deelname aan een korte rijvaardigheidstraining.

Met de camper bij de beurs overnachten is mogelijk; geen voorzieningen, geen kosten.

10-17 uur, entree € 9 (online € 8), 5-11 jaar € 5 (online € 4,50),

parkeren gratis

Evenementenhal Hardenberg, Energieweg 2, Hardenberg

7-11 oktober

Kampeer & Caravan Jaarbeurs, Utrecht

De 56e editie van de 'KCJ' zal voortborduren op het recent vernieuwde beursconcept. Tienduizenden bezoekers doen hier ideeën op over vakanties en over hun kampeermiddel en -uitrusting. Het precieze programma is op dit moment nog niet bekend. In het volgende nummer van TopCamper komt meer informatie over deze beurs. Overnachten is mogelijk op de NKC-camping op P2; met stroom € 32,50, zonder stroom € 27,50 (tarieven 2019).

10-17 uur, entreprijs nog niet bekend (vorig jaar € 13 online, 14 aan de kassa); parkeren € 4 per uur, maximaal € 16,50 per dag

Jaarbeurs, Jaarbeursplein 6, Utrecht

29 augustus-6 september

Caravan Salon, Düsseldorf

's Werelds grootste beurs voor campers en caravans wordt elk jaar gehouden in de Messe van Düsseldorf. In 2019 waren er 268.000 bezoekers, waaronder enkele tienduizenden uit het buitenland, met name uit Nederland. Dit jaar wordt de nieuwe hal 1 geopend, dan zijn er maar liefst veertien beurshallen in gebruik. Rond zeshonderd exposanten uit Duitsland en circa 130 uit 25 overige landen showen meer dan 2100 kampeervoertuigen; de meeste daarvan zijn campers. Een ideale beurs voor oriëntatie op een nieuwe camper. Op P1, het Caravan Center, kan worden overnacht met de eigen camper. De 3500 plaatsen zijn meestal bezet; zo veel campers bij elkaar zie je nergens, een evenement op zich.

10-18 uur, entree € 15 (online)/€ 18 (kassa), 6-11 jaar € 6/7; e-tickets (beschikbaar vanaf 18 juni) zijn 2 dagen geldig i.p.v. 1 Messe Düsseldorf (goed bewegwijzerd)

CAMPERNIEUWS

GROTE BEURS IN STUTT GART OPENT NIEUW CAMPERJAAR

IN NEDERLAND ZIJN NU 127.000 CAMPERS

Wie had gedacht dat de economie zich na de kredietcrisis zo krachtig zou herstellen? De markt voor campers is vanaf 2015 weer aan het groeien, de laatste jaren zelfs vrij hard. Fabrieken draaien weer in ploegen en in Duitsland wordt er nog steeds productieruimte bijgebouwd. De camper wordt verder gemoderniseerd en de diversiteit is groot. Met name in de buscampermarkt is het aanbod enorm.

*Tekst: Harry Schuring
Foto's: Harry Schuring,
fabrieken*

Met 2098 verkochte nieuwe campers vestigde de Nederlandse markt een record. Er was een stijging van 5,2 procent ten opzichte van 2018, toch ook al een goed jaar. Bij de caravans was die stijging 6,1 procent. Daarnaast wordt een nog veel groter aantal gebruikte campers uit de omringende landen ingevoerd, bijna 7000 in 2019. Het totale camperpark was eind 2019 gegroeid tot 126.838 stuks. Voor dit jaar, 2020, verwacht brancheorganisatie KCI een kleine groei op de Nederlandse markt voor caravans en campers. De markt in Duitsland groeit nog steeds fors, er werden in 2019 maar liefst 54.000 nieuwe campers verkocht. Na aanzienlijke investeringen in de afgelopen jaren worden bij verscheidene

merken nog weer tientallen miljoenen in productiecapaciteit gestoken. Ook wordt veel werk gemaakt van het vinden en opleiden van personeel, vooral technisch en voor de productie.

*Rechts: de ruime
rondzit achter in de
nieuwe Eura Mobil
Active One 650 HS*

Zaterdagochtend: de beurs stroomt snel vol

Affinity, een nieuwe high end buscamper uit Polen

Primeurs op grote Duitse beurs

De Caravan Salon, die in augustus in Düsseldorf wordt gehouden, is de grootste camperbeurs ter wereld. De belangrijkste campershow in Zuid-Duitsland vindt altijd in januari plaats, de CMT in Stuttgart. Deze kampeer- en vakantiebeurs in Stuttgart ontving 300.000 bezoekers, opnieuw een record. De ruimte voor campers was groter dan vorig jaar. Een extra hal was helemaal voor buscampers gereserveerd, grootste groeiemarkt. In die hal waren er primeurs, maar ook nieuwe integralen, halfintegralen en een alkoof werden op de CMT gepresenteerd. We maken een rondje langs de merken.

Affinity

Op een mooie plek bij de entree stond een eigzinnig ogende buscamper, een geheel nieuw merk: Affinity. Deze 'camper van' in het hogere segment is ontworpen door de architect die eerder het (eveneens) Poolse buscampermerk Globe-Traveller stichtte. De lange bus, 6,40 m, heeft een hoog polyester dak met een knobbel boven de voorruit. De Affinity wordt degelijk gebouwd, met mooie vormen en doordachte oplossingen. Naast een Frans bed van 1,29 m breed is er een optie om de zithoek om te kunnen bouwen tot een stapelbed voor kinderen, ingenieus bedacht. Raema in Nederweert kan de Affinity leveren. Prijzen vanaf circa € 87.000 (Peugeot) en circa € 93.500 (Fiat, met automaat). De standaarduitrusting is rijk.

Eura Mobil, Karmann Mobil, Forster

Bij Eura Mobil stond een nieuwe alkoofcamper: de Active One 650 HS, 6,50 m lang en 3,13 hoog, een rondzit achterin en, naar keus, twee eenpersoonsbedden in de alkoof. Geschatte vanafprijs circa € 73.000. Buscampermerk Karmann Mobil, een zuster van Eura, presenteerde een 4 x 4 Dexter op basis van de Ford Transit.

Eurabudgetzuster Forster biedt een serie buscampers aan in de lagere prijsklasse. Forster is nu ook verkrijgbaar in Nederland (Haffkamp, Berkel en Rodenrijs).

Büirstner

Had Büirstner in 2003 een serie Delfin op basis van de Renault Master, nu is de Delfin terug, in een modern jasje. Citroën is het standaard basisvoertuig, tegen meerprijs is de halfintegraal op Fiat verkrijgbaar. Naast de succesvolle Lyseo serie biedt 'instapserie' Delfin vijf indelingen (drie

Onder: verschillende uitvoeringen van Büirstners nieuwe buscamper Campeo

RAEMA

Caravans & Campers

<<< **GLOBE-TRAVELLER**
your life | your adventure

FRANKIA

HYMER

WWW.RAEMACAMPERS.NL

HULSENWEG 8 NEDERWEERT 0495-725900

Links: Bürstner Delfin, in mokkadesign; rechts: springend dolfijntje in het interieur van de Delfin

Links: om in een VW Crafter (of MB Sprinter) fatsoenlijk dwars te kunnen slapen is een noodgreep nodig; midden: een strak vormgegeven uitschuifbare grill is een van de verrassingen van Hymer's studiemodel Vision Venture; rechts: Hymer's nieuwe vlaggenschip, B-klasse MasterLine I 890, van binnen

Zustermerken Chausson en Challenger brengen een jubileummodel uit van hun buscampers, Anniversary

lengten, queensbed, enkele bedden en Frans bed) en drie exterieuruitvoeringen: een wat klassiek design in wit, blauw en mokka. De basisprijzen beginnen bij € 66.890. Campeo heet de nieuwe buscamperserie van Bürstner, gemiddeld zo'n achtduizend euro goedkoper dan Bürstners CityCar, die serie wordt binnenkort vernieuwd. De Campeo is eigentijds vormgegeven, is er in drie lengten (540, 600, 640) en kan worden uitgevoerd met een dynamisch ogend slaap-hefdak. Het kastje boven de voorstoelen is weggelaten (veel meer ruimte!) maar de serie kent geen skyroof; wel indirecte ledverlichting binnen. Basisprijzen liggen tussen € 52.060 voor de 540 en € 56.780 voor de 640.

Challenger/Chausson

In Duitsland worden enkele merken van de Triganogroep gezamenlijk vertegenwoordigd. Bij een persconferentie van 'Trigano Haus' vliegen de modellen en cijfers je om de oren. Challenger, de nummer 1 in Frankrijk, heeft zijn fabriek vergroot.

Omdat het merk 35 jaar bestaat, verschijnt de V buscamper in een speciale uitvoering: Road Edition Anniversary, beige-met-zwart van buiten en vol met opties voor een speciale prijs, ook bij zustermerk Chausson trouwens.

Hymer

Na de overname van de Erwin Hymer Group door het Amerikaanse THOR Industries, vorig jaar, wordt dit jaar Hymer USA opgericht. In Bristol, Indiana zal een recentelijk gerenoveerde fabriek worden aangepast voor de productie van kampeervoertuigen volgens Europese standaarden en met Europese experts. Misschien geen *culture clash* maar dan op zijn minst een interessante ontwikkeling. In eigen land bouwt Hymer, bij de bestaande fabrieken in Bad Waldsee, een eigen chassisfabriek. De afhankelijkheid van toeleveranciers wordt hiermee verder verkleind. Prominent stond op de stand van Hymer weer de spectaculaire Vision Venture (2019), een camperconcept dat samen met BASF werd ontwikkeld; de chemiereus zorgt voor vernieuwende kunststofmaterialen. Op de beurs werd dit concept beloond met maar liefst drie *innovation awards*. Nu al worden goed ontvangen innovaties uit het studiemodel in komende modellen opgenomen. Concreet nieuws vormde de B MasterLine I 890, het nieuwe vlaggenschip van Hymer: een negen meter lange integraal met het eigen SLC-chassis, de Sprinter met voorwielaandrijving en twee assen achter (tandemas). Deze imposante camper weegt 5,5 ton en kost vanaf € 133.840. In de onlangs vernieuwde serie Tramp S, halfintegraal op Mercedes, is nu de 680 gepresenteerd: enkele bedden achterin en een zithoek met een L-bank (vanaf € 79.890).

Aveco *Verzekeringen*

De specialist in camper- en caravanverzekeringen!

Waarom Aveco?

- ➔ *Standaard eigen risico van € 150,- bij herstel door aangesloten camperbedrijf*
- ➔ *Unieke verzekeringen voor nieuwe en jong gebruikte campers*
- ➔ *Repatriëring van de camper bij ziekte standaard meeverzekerd*
- ➔ *Vervangende camper bij schade en pech*
- ➔ *Aveco Alarm Centrale 24/7 bereikbaar bij pech, schade en/of ziekte*
- ➔ *Persoonlijk contact met uw adviseur*

Nog meer unieke voordelen

- ✓ 365 dagen aaneengesloten reizen met de camper is toegestaan
- ✓ Diefstalbeveiliging gratis meeverzekerd
- ✓ Bij luifel- en/of hagelschade geen terugval in no-claimkorting
- ✓ Uitlenen aan vrienden en familie is meeverzekerd
- ✓ Geen verhoogd eigen risico bij eenzijdige schade

8,5

Klanten over Aveco

Boven: Pössl's jubileummodel Trenta; rechtsboven: La Strada Nova EB (met verzonken luifel); rechts: LMC '65 years edition', een halfintegraal in aantrekkelijke jubileumuitvoering

Laika

De Italianen brengen een nieuwe indeling in de Kosmo-integraalserie. De 909 L heeft twee eenpersoonsbedden achterin (2,05 en 2,10 m lang!), een ruim hefbed boven de zithoek en een face-to-facezithoek, twee bankjes tegenover elkaar dus (vanaf € 78.340).

Carthago

Premium camperbouwer Carthago meldde extra investeringen in zijn fabriek in Slovenië. Naast een gewichtsbesparing van ongeveer 50 kg bij de C-compactline kondigt Carthago aan dat, na vier modellen in 2019, zeven integraalcampers voortaan ook op basis van de Mercedes Sprinter verkrijgbaar zijn.

Pössl

In de buscamperhal stond Pössl's jubileummodel Trenta – de Zuid-Duitse marktleider in buscampers bestaat 30 jaar; afgelopen jaar verkocht men 11.000 buscampers. De Trenta is donkerrood – andere kleuren mogelijk – en heeft twee ronde ramen rechtsachter. Met de Citroën Jumper als basis ligt de vanafprijs rond € 60.000. Pössl's populaire model Roadcruiser, in veel varianten beschikbaar, kreeg weer een nieuwe uitvoering, de Evolution 640. Naast het comfort waarover alle Roadcruisers beschikken, biedt de Evolution dieselverwarming standaard, waardoor een 2,8 kg gasflesje volstaat voor het koken en een grote

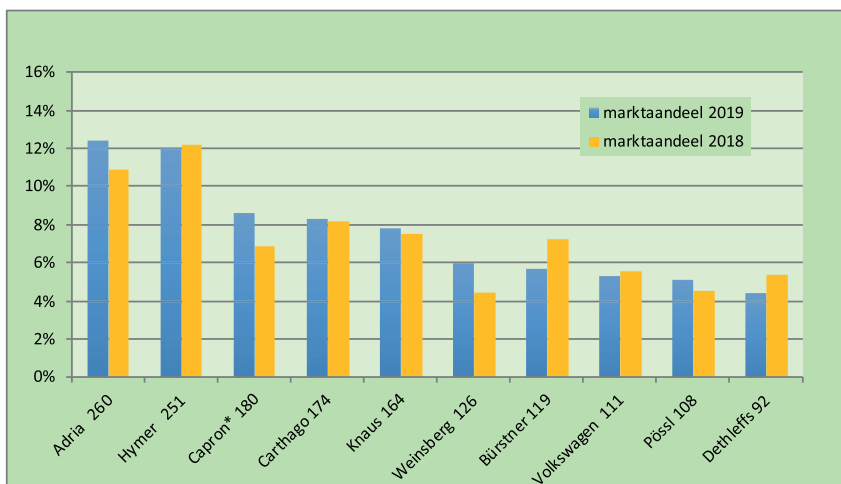
gaskast overbodig is. Er is nog meer extra ruimte achterin omdat de watertanks onder de vloer zijn weggewerkt. Het enorme bed achterin is in hoogte verstelbaar, dat maakt een lage instap mogelijk; bij vertrek kunnen, bijvoorbeeld, de fietsen onder het bed staan. Prijzen beginnen bij € 60.700.

La Strada

Kwaliteitsbouwer La Strada – het merk hanteert zelf geen hoofdletters: la strada – uit Hessen kwam met de nieuwe Nova EB naar de beurs. De halfintegraal heeft de MB Sprinter als basis, is 6,99 m lang en kan alleen worden bestuurd met een groot rijbewijs (een lichtere versie komt later in 2020, hoorden we). Bijzonderste kenmerk van de Nova is de monocoquebuitenkant: die is uit één stuk gemaakt van GVK, kunststof versterkt met glasvezels; geen naden dus en hagelbestendig(er). De luifel (standaard) is deels verzonken in de carrosserie. De vanafprijs in Nederland zal rond € 125.000 liggen. Hiemstra Exclusief in Oss is sinds kort ook dealer van La Strada, naast De Haan in Tijnje.

LMC

De caravan- en camperbouwer uit Münsterland bestaat 65 jaar. Dat wordt gevierd met een aantrekkelijke jubileumaanbieding, een compacte halfintegraal met de naam '65 years edition', een variant van de V 643 G. Hij is 6,76 m lang, 2,22 m breed en heeft een Citroën Jumper met 165 pk en een grijze cabine als basis. Achterin twee eenpersoonsbedden, het leeggewicht is 2813 kg (rijklaar 3055 kg). Verkrijgbaar vanaf € 72.250, inclusief een accessoirepakket (onder meer airco, tv plus schotel, cruisecontrol, achteruitrijcamera, dagrijlicht, navigatie, luifel) ter waarde van ongeveer € 18.500.<

Aantal verkochte campers in 2019 per merk (bron: KCI)

* Capron is de fabriek waar hoofdzakelijk campers van de merken Sunlight en Carado worden geproduceerd

Het gemak van Aveco digitaal

ALLE GEGEVENS BINNEN HANDBEREIK, WAAR EN WANNEER Ú DAT WILT

Waar u ook heen gaat met uw camper, wij doen ons uiterste best om rust en zekerheid te bieden aan iedereen die bij Aveco Verzekeringen is verzekerd. We zijn dan ook erg trots op het feit dat onze klanten ons het rapportcijfer 8,5 geven. Wij blijven investeren in de klanttevredenheid en daarom introduceren wij in 2020 het online platform 'MijnAveco' én de Aveco app. Hiermee verwachten wij u nog beter van dienst te zijn. U beschikt immers – waar u ook bent – altijd over relevante polisinformatie en contactgegevens. Met een druk op de knop heeft u contact met Aveco, gemakkelijker kan het niet zijn.

MijnAveco

Op de website mijn.avecoverzekeringen.nl kunt u als klant van Aveco Verzekeringen uw gegevens, verzekeringen en schades inzien. Bovendien biedt MijnAveco u de mogelijkheid om uw persoonlijke gegevens en voorkeuren te wijzigen en schades eenvoudig en snel te melden.

Alle klanten van Aveco worden in maart 2020 per post over MijnAveco geïnformeerd. In een begeleidende brief is vermeld hoe u uw account kunt activeren.

De inhoud van MijnAveco

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Op deze pagina staan uw gegevens zoals naam, adres, geboortedatum en e-mailadres. Deze gegevens kunt u zelf wijzigen.

VERZEKERINGEN

Al uw verzekeringen en eventuele andere producten in een overzicht. Als u klikt op een verzekering, dan vindt u de polis en de brieven digitaal.

SCHADE

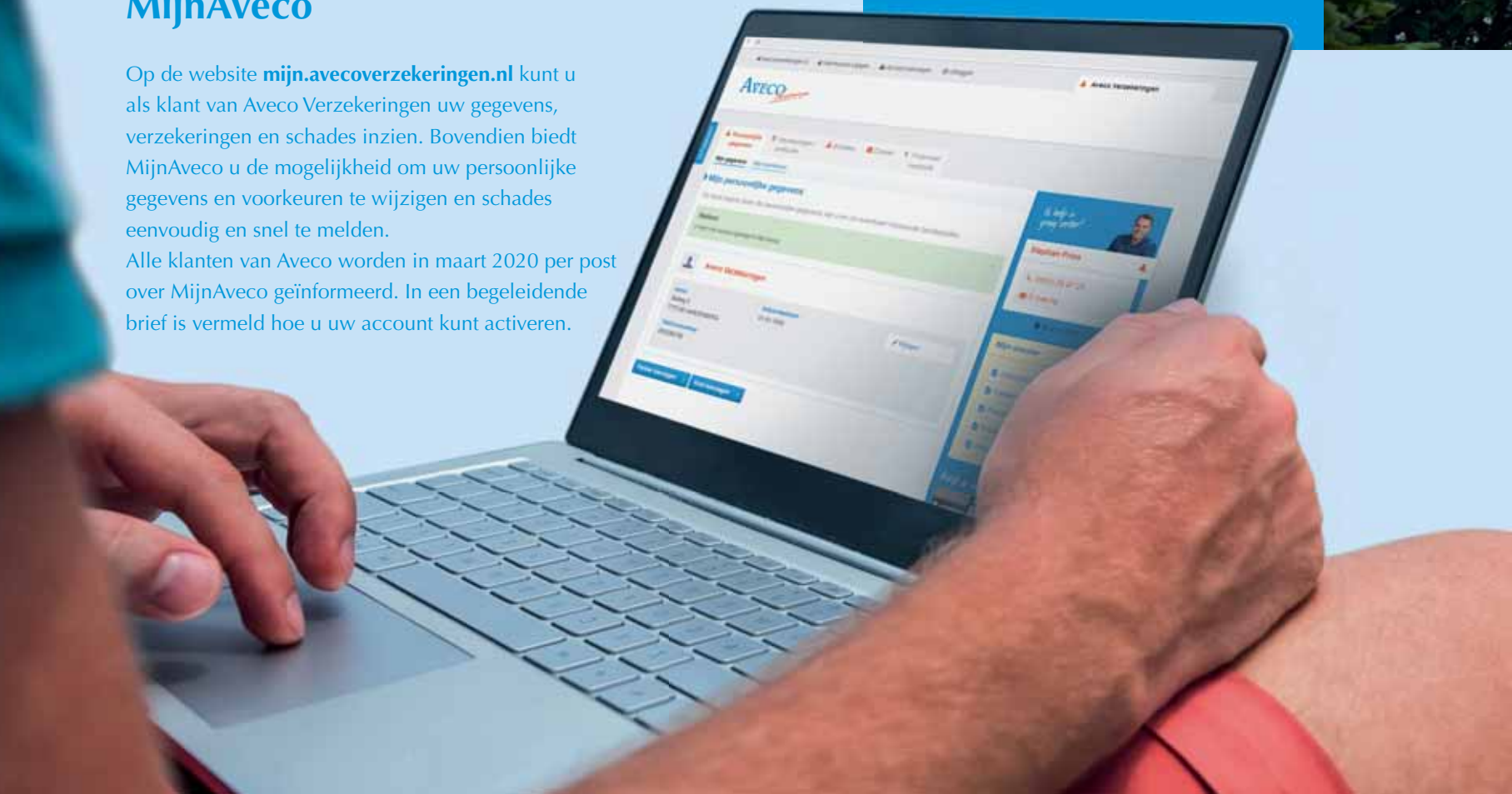
Meldt u vanaf nu een schade? Dan vindt u op mijn.avecoverzekeringen.nl de status. Voortaan kunt u een schade melden met het online schade-formulier op de website.

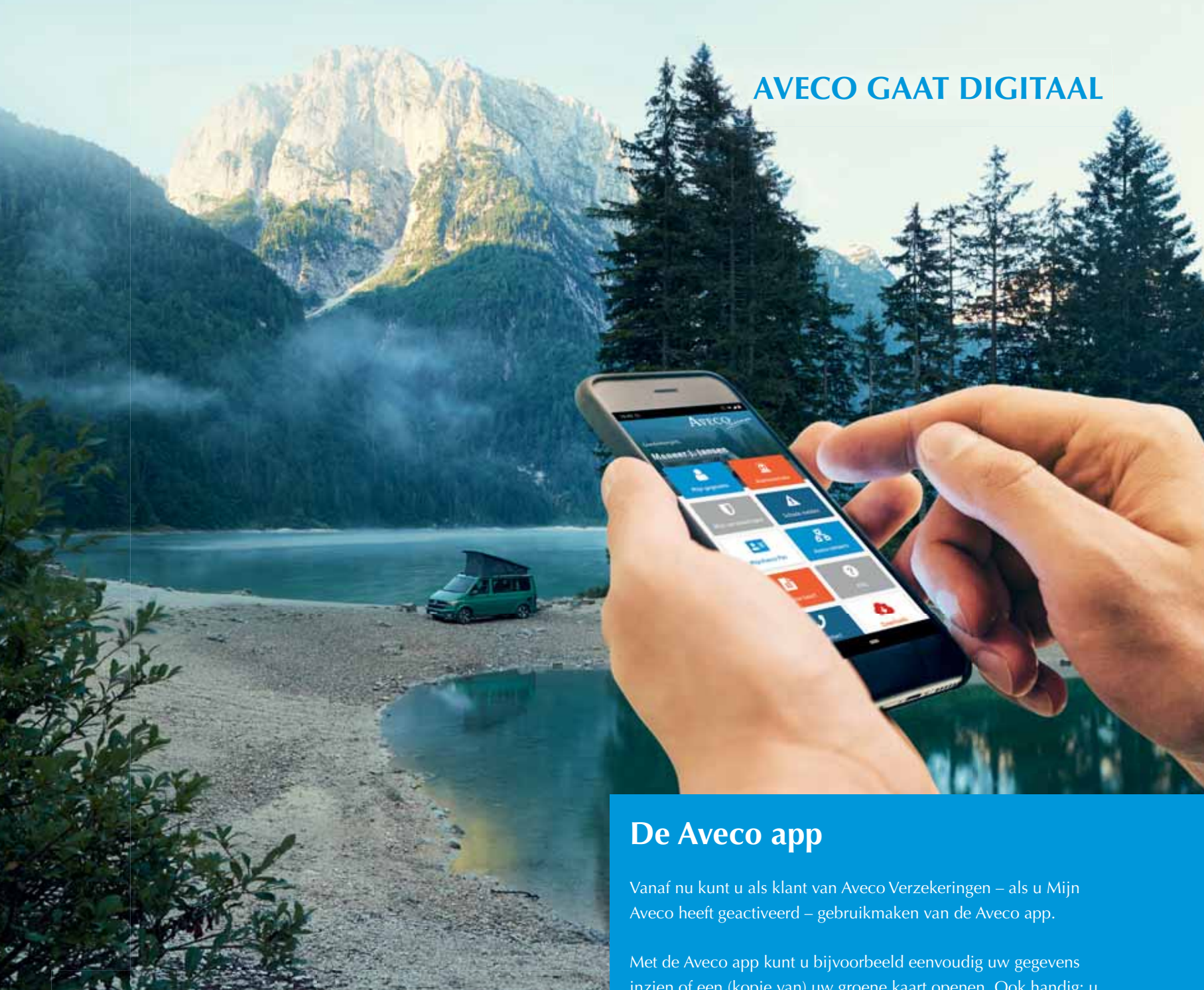
DOSSIER

Hier vindt u een overzicht van de correspondentie die Aveco vanaf nu aan u verstuurt of die wij in onze administratie bewaren.

FINANCIEEL OVERZICHT

Al uw (openstaande) facturen van Aveco, inclusief betalingen, vindt u terug in het financieel overzicht.

De Aveco app

Vanaf nu kunt u als klant van Aveco Verzekeringen – als u Mijn Aveco heeft geactiveerd – gebruikmaken van de Aveco app.

Met de Aveco app kunt u bijvoorbeeld eenvoudig uw gegevens inzien of een (kopie van) uw groene kaart openen. Ook handig: u heeft hiermee al uw gegevens bij de hand bij pech, schade en/of ziekte, waar u ook bent.

Het idee van de Aveco app komt van onze klanten; samen hebben we gekeken hoe onze communicatie beter, overzichtelijker en gemakkelijker kan. De komende jaren gaan we de app stap voor stap uitbreiden en verbeteren. Zo kunt u steeds gemakkelijker uw verzekeringszaken regelen.

DE VOORDELEN VAN DE AVECO APP

- Snel contact met de Aveco Alarmcentrale in geval van nood
- Uw gegevens waar en wanneer u dat wilt binnen handbereik
- Een digitale versie van uw vernieuwde Avecopas altijd op zak
- Eenvoudig een schade melden
- (Een kopie van) uw groene kaart direct voorhanden
- Ook offline beschikbaar als u even geen bereik hebt

DEEL 5: PANAMA, COSTA RICA, NICARAGUA

TROPISCH MIDDEN-AMERIKA

Half november 2019 beginnen we aan de derde etappe van onze reis. We starten in Panama waar we de auto eind maart 2019 achterlieten. Het voorlopige einddoel van deze winter is de VS; daar willen we eind maart de auto opnieuw tijdelijk stallen. Tussen Panama en de VS liggen Costa Rica, Nicaragua, Honduras, El Salvador, Guatemala en Mexico. Hier is ons verslag uit de eerste drie van die landen.

*Tekst en foto's: Harry Fitié
en Marleen Schreuder*

Panama heeft een van de meest extreme tropische klimaten ter wereld. Op zeeniveau is de temperatuur het hele jaar door tussen 25 en 30 graden. Het land kent twee seizoenen: de natte tijd en de droge tijd. De natte tijd duurt acht maanden. Op één dag kan er dan meer regen vallen dan gemiddeld in Nederland gedurende een heel jaar. En 'de droge tijd', dat is een relatief begrip. Men noemt deze droge tijd ook wel

gekscherend 'de minder natte tijd' omdat het ook in deze periode nog vaak plenst.

De camper heeft geleden

Wat een dergelijk klimaat doet met een auto die acht maanden stilstaat, daar kwamen we al snel achter. We hadden het busje gestald op het terrein van de douane. Na het noodzakelijke papierwerk kunnen we de bus ophalen. We lopen naar de rand

Wereldreis in vier winters

Harry Fitié (70) en Marleen Schreuder (69) zijn ervaren wereldreizigers, ook per camper. In 2014 bouwden zij een korte Mercedes Sprinter om tot een camper die precies aan de eisen voor reizen door alle continenten voldoet. Tussen 2017 en 2021 maken zij een grote reis door de Amerika's en Azië; in de winters, want de zomermaanden willen ze in Nederland doorbrengen. Eerdere reisverhalen vanuit Zuid-Amerika vind je vanaf TopCamper 15 (maart 2018).

Links en onder: in Costa Rica; rechts: de aandrijving van de camper zat na acht maanden stilstaan in de tropen volledig vast

van het terrein langs duizenden gloednieuwe auto's. Sommige staan er al een hele tijd, gelet op het waas van mos of algen over de lak. Onze auto staat onder een afdakje. Desondanks oogt hij behoorlijk smerig aan de buitenkant. Maar dat kan eraf gewassen worden. De binnenkant is er slechter aan toe. Veel schimmel, vooral op niet geplastificeerde delen. Schimmel op het stuur, de leren stoelen, de kussens, het bed enzovoort. Het ruikt ontzettend muff. Tweehonderd dagen stilstaan in de tropen is duidelijk niet bevorderlijk voor je interieur. Toen we de accu's acht maanden eerder afsloten, hebben we al het daarvoor benodigde gereedschap op het tafeltje achter de bestuurdersstoel gelegd. Lekker handig als je ze weer wilt aansluiten; dan hoef je niet eerst te zoeken. Echter, geen gereedschap te bekennen. Bij nadere inspectie van onze camper blijkt er niets weg te zijn, zelfs onze mooie verrekijker niet. Diefstal is dus weinig aannemelijk. We vermoeden dat de auto is verzet. Daarvoor moet de accu weer aangesloten worden. En wat is gemakkelijker dan het daarvoor al aanwezige gereedschap te gebruiken. En vervolgens heeft men dat abusievelijk vergeten terug te leggen. Hoe dan ook, we kunnen de accu's zonder gereedschap niet aansluiten. Gelukkig is er ergens op het terrein een monteur die ons helpt. Hij sluit in vlot tempo de auto- en huishoudaccu's aan. Na enkele pogingen slaat de motor aan. Eerst hortend en stotend, maar na een paar minuten loopt hij prima stationair. Mooi zo!

Boven, met de klok mee: Panama, de kust van San Blas; lunch aan het strand; kust van San Blas; kamperen in de tuin van een hostel; onder: in de jungle van Panama

Nu nog gaan rijden

We pakken de handbagage en ruimen de auto provisorisch in. Alle ramen open om de schimmellucht te lozen. Dan willen we de auto in de versnelling zetten. Maar dat lukt niet. Niet in zijn één, niet in de achteruit noch in een van de andere versnellingen; de pook zit muurvast. De monteur wordt weer teruggehaald. 'Een bekend fenomeen' zegt hij. 'Je hoeft je geen zorgen te maken. Als een auto hier in de tropen een paar maanden niet rijdt, komt alles vast te zitten'. Hij belt voor een stevige auto om ons te slepen. We proberen de auto al rijdend in de versnelling te krijgen. Maar het lukt nog steeds niet. 'Laat mij maar even' zegt de monteur. Hij neemt plaats. En terwijl hij wordt voortgesleept, lukt het hem om de auto in de vierde versnelling te krijgen. Het raderwerk komt weer in beweging. Als we zelf weer achter het stuur zitten, proberen we alle versnellingen. Het gaat nog wel heel stroef, maar uiteindelijk zijn ze allemaal te bereiken.

Zoutinwerking

We nemen het interieur goed onder handen. Bij nadere inspectie blijkt dat ook het exterieur behoorlijk te lijden heeft gehad. De onderkant zit

Kampeersplaatsen

Het is lang niet altijd gemakkelijk goede kampeerplekken te vinden. Maar ze zijn er wel. Vaak op een boerderij of bij een restaurant. Dat is veilig. Ook kamperen we weleens wild, zeker aan de kust met zijn mooie stranden. Maar dan vragen we altijd aan de lokale bevolking of het *seguro* is.

vol roest. We hebben de afgelopen jaren op heel wat slechte wegen gereden en natuurlijk ook door zoutvlaktes. Maar dan lieten we de onderkant goed schoonmaken; blijkbaar niet goed genoeg. Er is zout achtergebleven en dat heeft, in combinatie met de hoge temperatuur en vochtigheid in die acht maanden corrosie veroorzaakt. En die corrosie breekt ons een paar dagen later goed op als we de auto voor een servicebeurt bij een garage brengen. Sommige onderdelen zijn al zo ver heen dat zoiets simpels als het ververset van de olie in de versnellingsbak resulteert in de complete demontage van de versnellingsbak. Gelukkig is dat een extreem voorbeeld. Door een gespecialiseerd bedrijf hebben we de onderkant laten zandstralen en opnieuw laten sealen. Dus hij

kan er weer tegenaan. In een vreemd land ken je het nog niet. Al met al zijn we drie weken bezig geweest om de auto weer in goede conditie te krijgen.

De landengte van Panama

Dat doet het klimaat dus met machines. Maar wat is het effect op mensen? Een aardig beeld krijg je als je kijkt naar de geschiedenis van de doorsteek kijkt. Vanouds heeft Panama een belangrijke transportfunctie. Dat komt door zijn ligging tussen de Stille (Grote) en de Atlantische Oceaan. De kortste afstand over land is 80 km. Het zou veel tijd schelen als je een doorsteek kunt maken. Daar werd pas echt werk van gemaakt toen goud werd gevonden in Californië in 1848. Omdat er in de VS nog geen spoorlijn was van de oost- naar de westkust, kozen veel goudzoekers voor een bootreis over de Atlantische Oceaan naar Panama. Daar werd de landengte overgestoken en vervolgens werd de boot genomen over de Stille Oceaan naar Californië. Het ging om zulke aantallen mensen dat al snel besloten werd tot de bouw van een spoorlijn. Deze kwam gereed in 1855. Het bleek een helse onderneming in deze vijandige omgeving. De tol aan mensenlevens was

Boven, met de klok mee: twee keer Panamakanaal; in het binnenland van Panama; gas vullen; links: kathedraal Santa Maria, Panama-Stad; skyline Panama-Stad

Repulses the elements **3D⁺ Paint Treatment**

New

3D⁺
TECHNOLOGY

- ANTI-ADHESIVE
- ANTI-DIRT
- ANTI-AGEING

ProTech[®]
MONTE-CARLO
www.protech.mc

Boven: twee keer aan de kust van Costa Rica; onder: vulkanische activiteit in Nationaal Park Rincon de la Vieja, Costa Rica

hoog. Voor 80 km spoor lieten tussen de 5000 en 10.000 arbeiders het leven. Maar niet alleen door de barre omstandigheden. Zo werden 750 Chinese koelies geronseld. Deze hadden in hun contract laten opnemen dat ze gratis een wekelijks rantsoen opium zouden ontvangen. Eenmaal in Panama bleek opium toch wel heel duur te zijn. Om kosten te besparen schafte de spoorwegmaatschappij het opiumrantsoen van de ene op de andere dag af. De koelies werden radeloos. Hels werk, een vreemd land, zonder familie, en geen opium om de pijn te verzachten. Dit leidde tot een van de grootste collectieve zelfdodingen ooit. Ruim 450 koelies pleegden gezamenlijk zelfmoord.

Het Panamakanaal, deel 1

Op 1 januari 1880 ging de eerste schop de grond in voor wat nu het Panamakanaal heet.

Het was een Franse onderneming geleid door Ferdinand de Lesseps die eerder met succes het Suezkanaal had aangelegd. De aandelen van deze kanaalmaatschappij waren zo gewild dat honderdduizenden Fransen hun hele hebben en houwen verpandden om aandelen te kopen. Het liep echter uit op een fiasco. Belangrijkste oorzaak was dat men uitging van een kanaal op zeeniveau, dus zonder sluizen. Maar met de toenmalige techniek bleek het afgraven van miljoenen kubieke meters grond en rots uiteindelijk een onmogelijke opgave. Men had ook nog steeds geen idee hoe men met malaria en gele koorts moest omgaan. Men dacht dat malaria veroorzaakt werd door slechte lucht (*mala aria*) die uit moerassen opstijgt. Dit verkeerde beeld leidde ertoe dat veel maatregelen contraproductief waren. Een frappant voorbeeld is de rol van de ziekenhuizen in die tijd. De Fransen lieten een ziekenhuis bouwen voor patiënten met malaria of gele koorts. Om te voorkomen dat vraatzuchtige mieren de patiënten belaagden werden de poten van het bed in bakjes water gezet. Dat waren natuurlijk de ideale broedplaatsen voor de muskieten die malaria en gele koorts verspreiden. De kans dat je hierdoor een van deze ziekten in het ziekenhuis opliep was vele malen groter was dan in welk sompig moeras dan ook. Veel patiënten stierven door malaria en gele koorts. Toen het project in 1889

's Lands wijs, 's lands eer

In Panama is de Panamericana deels vierbaans. Op de raarste plaatsen staan snelheidsborden. Zo reden we op een rustige plek 100 waar we, zo bleek achteraf, maximaal 50 km/u mochten rijden. Aangehouden door de politie en bekeurd. De boete bedroeg 'slechts' \$ 50. Het maakt niet uit of je 5 km te hard rijdt of, zoals wij, 50. De boete is gewoon voor: het overschrijden van de maximumsnelheid.

KIJK ME IN DE OGEN!

De unieke Carthago
full-led koplampen
Meer: www.carthago.com

carthago[®]
Das Reisemobil.

roemloos ten onder ging had dit het leven gekost aan 20.000 mensen. Daarnaast waren een paar honderdduizend Fransen aan de bedelstaf gebracht omdat hun aandelen waardeloos waren geworden.

Amerika klaarde de klus

Toch lieten de Fransen heel wat bruikbaar achter. Ze verkochten hun concessie aan de Amerikanen. Die begonnen in 1904 aan de bouw van een kanaal met sluizen. Dat duurde tien jaar. Een groot verschil met de Franse poging was dat men inmiddels wist dat malaria en gele koorts door muskieten werden veroorzaakt. Meteen bij aanvang werden moerassen gedempt, bestrating aangelegd in de dorpen en wateroppervlakken met insecticide bespoten. De tol aan mensenlevens viel bij deze poging dan ook een stuk lager uit, ruim 5000 arbeiders lieten het leven.

Heden ten dage zijn malaria en gele koorts zo goed als verdwenen in Panama. Wat niet verdwenen is, is het kanaal (en jammer genoeg ook niet de muskieten). We bezoeken de Miraflores sluizen en zien hoe een groot schip door het kanaal wordt geloodst. Zes treintjes zorgen ervoor dat de schepen uiterst nauwkeurig door de sluizen worden gemanoeuvreerd. Dat is vooral nodig voor de grote jongens. De ruimte tussen schip en wal is dan soms maar enkele decimeters. De prijs voor een doorvaart gaat naar volume. De duurste passage ooit was US \$ 375.000 in 2010; de goedkoopste ooit \$ 0,36, dat was voor een Amerikaan die in 1928 door het kanaal zwom.

Palmstranden, jungle en vulkanen

Als je het klimaat en de bloeddorstige insecten voor lief neemt, is Panama een mooi en tamelijk veilig land. Het heeft kilometerslange, fraaie palmstranden. De zee is met zo'n 25 graden lekker warm. Grote delen van het land zijn nog bedekt door jungle. Richting Costa Rica zijn er bergen, waaronder een aantal vulkanen. Sommige toppen halen de 3000 m. Daar is het aangenaam koel overdag en zelfs koud in de nacht. Je kunt er heerlijk wandelen.

Boven: pontje in Nicaragua; onder: twee keer Granada, Nicaragua

Costa Rica en Nicaragua

Landschappelijk wijkt Costa Rica niet veel af van Panama; wel is het toerisme er veel meer ontwikkeld. Het is een echte industrie geworden waardoor het land meteen minder avontuurlijk overkomt. Wat dat betreft is het derde land dat we nu bezoeken, Nicaragua, echt anders. Het heeft een woelige geschiedenis met desastreuze burgeroorlogen achter de rug. Zelfs verleden jaar gold nog een negatief reisadvies voor Nicaragua vanwege interne strubbelingen. Nu is alles weer tamelijk rustig. Dat neemt echter niet weg dat je nog erg veel wapens ziet in het openbare leven. Vaak worden we aangehouden door zwaarbewapende militairen. Het stelt niet veel voor: 'Waar kom je vandaan? Waar ga je naartoe? Wat is je nationaliteit?' En dan wuiven ze je vriendelijk door. Daarnaast is er veel bewaking van mannen met indrukwekkende geweren, vaak bij openbare gebouwen of pinautomaten. Maar ook op de boerderij annex zwembad annex bar waar we onlangs kampeerden. We hadden de bewaker letterlijk en figuurlijk voor de deur staan. Wat ook echt anders is in Nicaragua is het klimaat. Het is er veel droger waardoor de warmte beter te verdragen is. Wat dat betreft is Nicaragua geschikter voor het camperleven dan de andere twee landen. En het is zeker even mooi met zijn oude Spaanse steden zoals Granada, zijn nog werkende vulkanen en zijn kusten en meren. Daarover de volgende keer meer. <

Wordt vervolgd – zie ook harryenmarleen.reislogger.nl

Adria Compact DL Plus

SLANKE, TRENDY REISGENOOT

Het Sloveense merk Adria is onderdeel van de Trigano Groep. Al jaren weet deze fabrikant de camperaar te verrassen met eigentijdse campers. Zo kreeg nu de Compactserie – een smalle halfintegraal – een facelift. De slideoutversie verdween en deze DL vult die plaats op. De serie kent drie indelingen; er is keus uit drie afwerkingsniveaus: Axess is de instapper, Plus zit in het middensegment en Supreme is de topper. Wij nemen een kijkje in de Compact DL Plus.

Tekst: CamperCaKe
Foto's: fabriek

De Compact DL Plus staat standaard op een Fiat Ducato Light camperchassis met een 2,3 l 120 pk motor. Drie sterkere Fiatmotoren zijn als optie leverbaar.

is plek voor twee grote gasflessen. De Truma Combi 4 met CP plus zorgt voor een aangename binnentemperatuur en niet onbelangrijk: een lekkere warme douche!

Exterieur

Dankzij een breedte van 2,12 m steekt de opbouw nauwelijks buiten de cabine uit, wat het rijgedrag positief beïnvloedt. Adria bouwt volgens de 'comprex' technologie, dat betekent een sandwichconstructie van met hout versterkte wanden, styropor isolatie en polyurethaan randen. De buitenwand is van polyester. De klant krijgt zeven jaar garantie op waterdichtheid. Bij de Plusuitvoering kun je de cabine in een aparte kleur kiezen, grijs metallic of zilvergrijs metallic. Dat vormt een mooie combinatie met z'n striping. Fijn is de van twee zijanten bereikbare garage waarin al het campingmeubilair én een reservewiel passen. In de gaskast, links voor de garagedeur,

Interieur

Licht en ruim, dat ervaar je direct bij binnenkomst. Dankzij het geweldige panoramadak in de cabine stroomt er veel daglicht binnen, natuurlijke interieurtinten creëren een harmonieus geheel. De zogenaamde *face to face* bankopstelling geeft veel loopruimte, vooral doordat je de tafel kunt halveren. Wel mis je bij deze opstelling het hoekje van de L-bank om je lekker in te nestelen. Speels aangebrachte ledverlichting maakt het 's avonds huiselijk, fijn dat deze ook dimbaar is. De tv zakt onder uit de bovenkast naast de toegangsdeur, een mooi systeem.

Keuken

Hier heeft de kok weinig reden tot klagen: de plaatsing van een langwerpige gasstel met werkruimte ervoor is super. Trouwens, ook de pannen hebben op deze pitten voldoende ruimte. En de kookluchtjes? Daar weet de afzuigkap wel raad mee. Praktisch zijn de ruime laden. In één blik overzie je de inhoud. Zelfs wanneer in de keuken een gasoven (optie) is geplaatst, rest er genoeg opbergruimte. De koelkast, een compressoruitvoering van Thetford (90 l), staat aansluitend aan het keukenblok. Pluspunt van een compressorkoelkast is het geringere stroomverbruik, wel is deze wat luidruchtiger, iets dat vooral 's nachts kan storen. Als optie is een groter exemplaar mogelijk (150 l).

Douche/toiletruimte

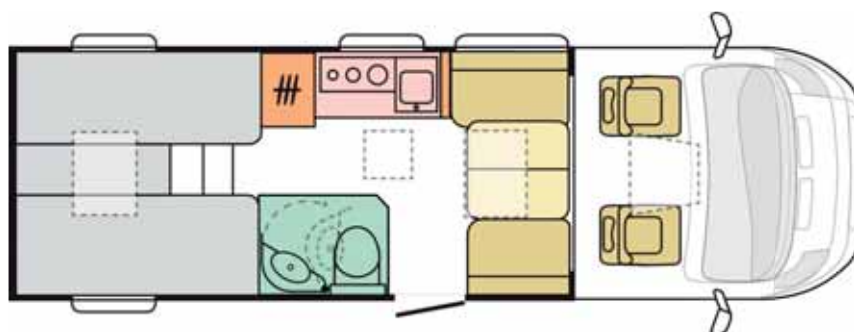
De inrichting van de saniruimte is functioneel waarbij het Thetford draaitoilet voldoende bewegingsruimte biedt. De verrassing zit 'm in de wand waaraan de wastafel hangt. Met een handbeweging klapt deze om richting toilet en voilà, douchen maar! De toilethoek blijft zo keurig droog. Verwacht geen royale doucheruimte maar lekker opfrissen lukt prima.

Slapen

Voor beiden staat er achterin een fijn bed klaar waar je via een paar traptreden gemakkelijk instapt. Een handig snuffje vinden we onder de bedden bij de twee kastdeuren. In eerste instantie lijken die tijdens het openen de doorgang te blokkeren maar nee, ze schuiven zowaar netjes naar binnen. Beide leeslampjes zijn voorzien van een usb-aansluiting voor het opladen van telefoons bijvoorbeeld.

Resumé

Adriacampers zijn geliefd bij campers, daar zal deze Compactserie zeker geen uitzondering op zijn. Z'n geringe breedte met toch een interieur dat ruim oogt, zal menigeen aanspreken. Het manoeuvreert in het verkeer net iets gemakkelijker, vooral wanneer je binnendoorroutes preferert. De standaardprijs ligt op € 72.990, het investeren in een sterkere motor is sowieso een aanrader. <

Technische gegevens	(opgave fabrikant)
Chassis	Fiat Ducato 35L
Motor standaard	120 2,3 Multijet2 Euro 6d-temp
Max. vermogen	88 kW (120 pk) bij 2750 toeren
Max. koppel	320 Nm bij 1400 toeren
Wielbasis	380 cm
Lengte	699 cm
Breedte	212 cm
Hoogte	278 cm
Stahoogte	198 cm
Maximummassa	3500 kg
Rijklar gewicht	3008 kg
Laadvermogen	492 kg
Bedden achter	195 x 75/65 en 193 x 82 cm

Weinsberg CaraCore 700 MEG

OPTIES IS HET TOVERWOORD

Halfintegraalspecialist Weinsberg, bloedverwant van Knaus, verrast ons voor modeljaar 2020 met een integraalcamper. Weliswaar vertoont deze CaraCore een sterke gelijkenis met z'n Knaus-broer, de L!ve I, maar de Weinsbergfan ontdekt duidelijk z'n eigen stijl. Er zijn drie indelingen en de basisprijs is concurrerend. Om de wagen aantrekkelijk te maken ligt er een gigantische optielijst klaar, dus: even puzzelen!

Tekst: CamperCaKe

Foto's: fabriek

Deze integraalcamper staat op het bekende Fiat Ducato Light chassis met als basis de 120 pk Multijet2 AdBlue motor. Voor een camper van deze omvang moet de 140 pk-motor zeker in overweging worden genomen. Daarnaast dient zich de noodzaak van het chassispakket aan, want zeg nu zelf: wie wil nog reizen zonder passagiersairbag en draibare passagiersstoel? Trouwens, zonder dit pakket is de levertijd minimaal drie maanden langer.

Exterieur

De opbouw bestaat uit aluminium met houten versteviging en een polyester dak. Voor een modernere, houtvrije opbouw betaal je ruim € 1600 extra. Een pré bij de Weinsberg ten opzichte van de Knausversie is z'n brede toegangsdeur van 70 cm. De praktische servicebox uit de Knausstal met 230 volt aansluiting, vorstbeveiliging en kranen voor schoon- en vuilwatertank zien we ook bij Weinsberg.

Bijzonder detail is de motorkap die in z'n geheel verwijderbaar is, handig tijdens onderhoud.

Interieur

De interieuraankleding is modern en oogt niet basic, zo eindigen de bovenkasten fraai afgerond boven de cabine. Ook de indirecte sfeerverlichting straalt gezellig. Jammer dat deze niet doorloopt langs het hefbed. Handig en degelijk lijken de verduisteringsgordijnen met magneetsluiting voor de cabinezijramen; goede isolatie en geen

getob met Remis. De voorruit sluit met een stoffen plisséverduistering. Wel komt hiervoor weer een optiepakket om de hoek kijken. Zo blijkt aanschaf van het Smartpakket noodzakelijk want dit omvat de bestuurdersdeur, cabineverduistering, hordeur en een midi Heki dakluik boven de zithoek. In de door ons bekeken versie staan de luxeuze Grammer voorstoelen (optie). Standaard bestaat de zithoek uit twee Fiat stoelen, de dinettebank en een kleine zijbank. In de rugleuning van de dinettebank past een flink bemeten flat screen tv. De speels aangebrachte spiegels bieden een prettig, ruimtelijk gevoel.

Keuken

Keurig oogt het keukenblok achter de dinettebank met twee brede lades. Doordat het aanrecht weinig aflegruimte biedt, functioneert de rugleuning van de dinettebank als bar. Handig plekje voor bijvoorbeeld de koffiemachine. Doordat de bovenkasten diep zijn moet je al snel op de tenen om de achterzijde te bereiken. Daarentegen bieden ze veel opbergruimte. Leuk accent bij het keukenblok is de speelse indirecte verlichting en het aanrechtmotief dat doorloopt in de achterwand. Een smalle Thetford koelkast (142 l) staat tegenover de keuken.

Douche- en toiletruimte

In de doorloop naar de bedden staan de douche- en toiletruimten tegenover elkaar. Fijn is de dubbele toiletdeurfunctie, hiermee sluit je ook het woongedeelte af. De toiletruimte is simpel qua inrichting, het Dometic draaitoilet biedt voldoende bewegingsruimte. De douchecabine sluit met een kunststof vouwdeur, de wielkast kun je eventueel als zitje gebruiken.

Slapen

Twee royale bedden bieden goede slaapplekken. Een hangkast en een legkast vind je onder de voeteneinden. Er is een zijraam aangebracht, het tweede zijraam is een optie. De drie bovenkasten tegen de achterwand hebben een deurtje, de kasten langs de zijwanden bezitten creatieve details. Het hefbed boven de cabine is vast een geliefde slaapplek voor de (klein)kinderen.

Resumé

Een goed ogende en degelijk gebouwde camper met een uitzonderlijk simpele basisuitrusting. De camperaar moet zich niet blindstaren op de basisprijs van € 72.078. Uit de royale optielijst is de aanschaf van een flink aantal hiervan noodzakelijk dan wel aanbevelenswaardig. Maar dan staat er ook een volwaardige integraal en een fijne reiswagen klaar. Het verschil met de Knausversie is minimaal en wat prijs betreft: die valt in het voordeel van de Weinsberg uit. Vooral de interieurlook zal bij de keuze de doorslag geven. <

Technische gegevens	(opgave fabrikant)
Chassis	Fiat Ducato Light
Motor standaard	120 Multijet2 Euro 6d-temp
Max. vermogen	88 kW (120 pk) bij 2750 toeren
Max. koppel	320 Nm bij 1400 toeren
Wielbasis	404 cm
Lengte	741 cm
Breedte	232 cm
Hoogte	276 cm
Stahoogte	200 cm
Maximummassa	3500 kg
Rijklare gewicht	3030 kg
Laadvermogen	470 kg
Bedden achter	200 en 198 x 87/83 cm
Hefbed	190 x 150 cm

Frankia M-Line NEO

KLEIN MAAR FIJN!

Frankia presenteert voor modeljaar 2020 een buitenbeentje. Naast de 'reuzen' die we van het Beierse merk kennen staat er plotsklaps een halfintegraal van krap zeven meter. De ster in de grille spreekt voor zich: een Mercedes dient als basisvoertuig. Frankia bouwt met deze NEO een camper met een geliefde indeling: twee enkele bedden. Dat het gewicht, met een normale bemanning en bagage, onder de 3500 kg blijft is een aanwinst voor dit merk. Zo komt een wagen van deze klasse bereikbaar voor mensen met een B-rijbewijs. We willen laten zien dat ook het interieur dik in orde is.

*Tekst: CamperCaKe
Foto's: fabriek*

Deze halfintegrale camper staat op een voorwiel-aangedreven Mercedes Sprinter met AL-KO chassis. Frankia kiest voor de 143 pk Euro 6 Bleu Tec motor met een handgeschakelde zesversnellingsbak. Optioneel is er keuze uit vier chassispakketten om het rijcomfort van de Mercedes nog te verbeteren.

Exterieur

De comfortabele en goed instelbare SKA voorstoelen zitten voortreffelijk. Op het lage AL-KO chassis, dat aan de achterzijde is verlengd, rust de garage, zeer goed toegankelijk via de grote achterklep en de deur aan de rechterzijde. Mede door z'n bijzondere verlichting is die achterklep

een echte blikvanger. De knipperlichten 'lopen' als het ware door de lamp. De aluminiumwanden fabriceert Frankia volgens het Thermo Protect principe: 32 mm dik en met zeven jaar dichtheidsgarantie. Dak en bodem zijn van hagelbestendig polyester. De praktische dubbele bodem van 20 cm hoog is aan de voorzijde doorlaadbaar. De goed geïsoleerde watertanks liggen vóór de achteras zodat de NEO wintervast is. Frankia monteert de nieuwe gasdrukregelaar van Truma inclusief gasfilters; de gasflessen staan op een uitschuifbaar frame. De solide Hartal buitendeur met een groot venster sluit perfect op drie punten.

Interieur

We stappen een smaakvol ingerichte camper binnen met goed op elkaar afgestemde elementen. De zithoek oogt opvallend ruim dankzij de stahoogte van twee meter, zelfs tussen de comfortabele voorstoelen. En, met vijf zitplaatsen kun je nog eens iemand op de koffie vragen. Een dikke tien scoren de meubels. Op de geraffineerd vormgegeven kastkleppen ontbreekt opsmuk. Lekker simpel: drukken is openen. De speelse indirecte verlichting rondom zorgt voor verrassende effecten. Praktisch is de opbergruimte boven de cabine evenals een wandorganizer om snel iets weg te leggen. De grijs getinte vloer is vlak en vormt een mooie combi met de tafel en het aanrechtblad.

Keuken

Het keukenblok staat naast de buitendeur en ziet er tiptop uit met twee luxe gaspitten en een royale spoelbak. Slim bedacht: de afdekplaat van de spoelbak past aan het aanrecht voor extra afleg- of werkruimte. Het keukenblok zelf is te krap om deze ruimte te bieden. De nieuwe Dometic compressorkoelkast is aan de kleine kant (70 l) maar uitgevoerd met een deur die aan beide zijden scharniert. Vindingrijk! Van de drie brede laden heeft de onderste een afvallemmer en de fraaie keukenkraan is uittrekbaar.

Slapen

Achterin vinden we twee aangename eenpersoonsbedden voorzien van 7-zones koudschuimmatrassen. Via twee brede trap treden stap je er makkelijk in en uit. Onder de voeteneinden zijn een hangkast en een puike apothekerskast aangebracht. De leeslampjes ontbreken niet en gelukkig is de bediening van de verlichting binnen handbereik. Mede dankzij smaakvolle gordijnen ziet het er ook achterin gelikt uit.

Douche- en toiletruimte

Indrukwekkend wat oppervlakte én aankleding betreft is de badkamer. Het Thetford banktoilet kan in de wand verdwijnen, evenals de wastafel erboven. Er staat de camperaar vervolgens een douchecabine ter beschikking met luxe douchearmatuur.

Resumé

Frankia bouwt met deze NEO een camper met een geliefde indeling. De luxe interieuruitstraling tezamen met de lichte meubeltinten zorgen voor een sfeervolle leefruimte. Dat het rijklaargewicht, inclusief bagage, onder de 3500 kg blijft is een aanwinst voor dit merk. De basisprijs bedraagt € 88.050, de broodnodige pakketten zullen de prijs wel fors beïnvloeden. <

Technische gegevens	(opgave fabrikant)
Chassis	Mercedes-Benz Sprinter 314 CDI
Motor standaard	diesel Euro-6 BlueTec
Max. vermogen	108 kW (143 pk) bij 3800 toeren
Max. koppel	330 Nm bij 1200 toeren
Wielbasis	380 cm
Lengte	698 cm
Breedte	224 cm
Hoogte	296 cm
Stahoogte	200 cm
Maximummassa	3500 kg
Rijklaar gewicht	3017 kg
Laadvermogen	483 kg
Bedden achter	tweemaal 200 x 80 cm

DE BESCHEIDEN COMEBACK VAN LUIK

EXOTISCH EN WAT MINDER VERLOPEN – OUDE GRANDEUR AAN DE MAAS

Tekst en foto's:
Harry Schuring

Links: Montagne
de Bueren; boven:
Rue Beauregard in
Outremeuse; onder:
station Guillemins

Nog maar zo'n twintig jaar geleden oogde het geplaagde Luik overwegend troosteloos en grijs. De stad had een slechte naam: vervuild door zware industrie, een hoge werkloosheid, armoede en een failliete gemeente. Begin deze eeuw brak met de aanleg van het stationscomplex Guillemins, optimistische architectuur van een mild stemmende schoonheid, een nieuw elan door. De ligging tussen de heuvels en aan de Maas en de Ourthe is aantrekkelijk.

We nemen het TGV-station Liège-Guillemins als uitgangspunt voor drie tochten door de stad: het centrum, het riviereiland Outremeuse en de moderniseringsgordel aan de zuidkant van het centrum. In het station is, naast het bureau van ov-bedrijf TEC, een Point Info van het Office du Tourisme (hoofdkantoor: Rue de la Boucherie 4B in het centrum). Het Point Info kan je helpen aan wat eerste folders, een stadsplattegrond en diverse leuke wandelingen.

Het centrum en de hellingen van de citadel

Door het aardige Parc Avroy, met veel beelden, bereik je al snel het centrum. Dan kun je kiezen: meteen kathedraal Saint-Paul bekijken, met het beeld van de liggende Christus, of door de traditionele (studenten)uitgaanswijk Le Carré slenteren. Via de grote, niet zo gezellige Place Saint-Lambert – hier stond vroeger de kathedraal – bereik je de intiemere Place du Marché, traditioneel het kloppend hart van de stad. Rechts ervan liggen leuke oude straten – neem in elk geval een kijkje in de hippe En Neuvise – die aflopen naar de Maas. Ga je van de Place du Marché naar links dan kun je de citadelheuvel beklimmen via de beroemde 374 treden van de Montagne de Bueren, een oorlogsmonument. De klim is sfeervol en het uitzicht is mooi. Over andere straten, zoals de Rue Pierreuse, kun je weer afdalen. Aan het begin van die lange trap ligt links Brasserie C, een brouwerij met enkele mooie terrassen; het bier Curtius is de moeite van het proberen waard. Om te winkelen is het Luikse centrum niet erg bijzonder. Een beetje rondstruinen is het leukst. Aan de noordkant van het centrum vind je de gerestaureerde kerk Saint-Barthélemy in Rijnlandse romaanse stijl; het jubelende barokinterieur is helaas niet in oorspronkelijke stijl hersteld. Vlakbij, aan de Maas, ligt Le Grand Curtius, een museumcomplex met onder meer een tentoonstelling van Rijnlandse religieuze

Boven: de zondagse markt op de Quai de la Batte aan de Maas; onder: café-restaurant tegenover de Opéra

kunst. Wie nog puf heeft kan het ondergrondse Archeoforum opzoeken (Place Saint-Lambert) of kijken of er een aansprekende tentoonstelling is in La Cité Miroir, een voormalig zwembad (1942) in modernistische stijl. Voor nog meer musea kunt u even bij de VVV binnenlopen, daar is uitstekend informatiemateriaal voorhanden. Het Office du Tourisme ligt aan de voet van het hoge

Markten

De zondagse 'gewone' markt (8-14.30 uur) op de Quai de la Batte, langs de Maas, zou de grootste van België zijn. Het internationale publiek is exotischer dan de aangeboden waar. Nog leuker vinden wij de Brocante de Saint-Pholien, elke vrijdag (6 à 7-13 uur). Een groot deel van de Boulevard de la Constitution, op eiland Outremeuse, is bezaaid met kitsch (of kunst?), snuisterijen, boeken, grammofoonplaten, instrumenten, kleding, meubels en heel veel rommel. De sfeer is exotisch en een tikje bohémien. Vroege vogels hebben de meeste keus.

stadskantoor uit 1967, geïnspireerd op het VN-hoofdkwartier in New York.

Het andere Luik: Outremeuse

Outremeuse betekent: aan de overkant van de Maas. De wijk dateert al van de 13e eeuw. Hier woonden en werkten de leerlooiers, de wevers en veel arbeiders. In de 19e eeuw steeg het inwonertal snel, aan het eind van die eeuw werd de wijk stedenbouwkundig verbeterd. Tussen veelhoekige pleinen liggen mooi aangelegde lanen. Veel huizen zijn in art-nouveaustijl.

Broodnodige vernieuwing: zuidrand

Het adembenemend mooie station Guillemins (2009) is een ontwerp van de Spaanse architect Santiago Calatrava. Het enorme bouwwerk van glas, staal, wit beton en Belgisch natuursteen (vloeren) is feitelijk 'slechts' een overkapping omdat voor- en achtergevel ontbreken. Het mooiste zicht op de zacht verlichte perrons en de stad heb je van de verhoogde kiss-and-ridestraat aan de achterkant. De Tour Paradis, een glimmende wolkenkrabber aan de Maas, is 118 m hoog (zonder antenne) en werd in 2014 opgeleverd. Hier zijn 1100 financiële ambtenaren geconcentreerd. Tussen de twee gebouwen is een

Voorspoed en crisis in een roerige stad

Hoewel hier in de Romeinse tijd al een nederzetting was, dankt Luik zijn rijke verleden aan de (prins-)bisschoppen. Bisschop Notger maakte rond het jaar 1000 van Luik een cultureel en wetenschappelijk centrum. Al in de 12e eeuw moest de kerkelijke macht een vorm van democratie toestaan aan de zelfbewuste burgerij. Luik kreeg zijn deel van belegeringen en verwoestingen maar in de 16e eeuw begon een nieuwe bloeiperiode, mede gebaseerd op de steenkool in de buurt en ijzererts in de Ardennen. In de 18e eeuw werden rond Luik op moderne wijze steenkolenmijnen geëxploiteerd, bijvoorbeeld met de eerste stoommachine op Europa's vasteland. Begin 19e eeuw nam de industrialisering een hoge vlucht, vooral door de vestiging van de staalfabriek Cockerill vlak bij Luik. In 1905 vond in Luik de Wereldtentoonstelling plaats, een uithangbord van de internationale industrie. Tegenover de fabrikanten ontwikkelde zich een sterke arbeidersbeweging. In de Eerste Wereldoorlog hield Luik, met zijn stoere 19e-eeuwse forten, lang stand tegen de Duitse inval. Maar na de inzet van zware artillerie forceerden de Duitsers de doorgang richting Frankrijk. De Tweede Wereldoorlog bracht Luik grote schade, maar de zware industrie herrees en de welvaart kwam terug. In de jaren 60 begon de crisis in de West-Europese kolen- en staalindustrie. Het aantal werklozen groeide snel, de spanningen in de stad namen toe. De 'vurige stede' – bijnaam van Luik – verloor ook in de malaise niet aan turbulentie. De moord op burgemeester Cools in 1991, tegen een achtergrond van corruptie en maffiapraktijken ('Palermo aan de Maas'), vormde een dieptepunt. De torenhoge schuldenlast had inmiddels geleid tot het faillissement van Luik.

Van het vernieuwen van de stad, met talloze vervallen fabrieksgebouwen, kwam eerst weinig terecht; er was te weinig geld. Rond de eeuwwisseling kreeg Luik een nieuwe rol als kruispunt in Europa. Een nieuwe verkeersbrug werd gebouwd en de TGV kwam naar Luik. Buitenlandse investeerders financierden saneringen en nieuwbouw van bijvoorbeeld winkelcentra. De multi-etnische en multiculturele samenstelling van de oude industriestad is een rijke bron voor jonge onderneminkjes, bijvoorbeeld in de cultuursector en in de middenstand.

promenade aangelegd; die had wel wat groener gekund. Op de promenade sluit een nieuwe voetgangersbrug over de Maas aan. Hiermee poogt de stad een logische verbinding met het grote winkelcentrum Mediacité op de rechteroever te bieden. Als je over die brug (La Belle Liègeoise) bent, weet dan dat het paleis uit 1905, rechts in het park, een prachtige verzameling schilderkunst uit vijf eeuwen herbergt. Museum La Boverie werd in 2016 heringericht en toont werk van onder meer Corot, Gauguin, Van Gogh, Monet, Matisse, Magritte, Chagall, Van Dongen, Picasso, Ensor, Vasarely en Arp. Het megawinkelcentrum Mediacité verrees tien jaar geleden op de plek van een oude fabriek; het bevat 130 winkels en restaurants voor het grote publiek, filmstudio's, een schaatsbaan en een bioscoop.<

Boven: de vrijdagse vlooienmarkt in de wijk Outremeuse; rechts: op camping Les Murets aan de Ourthe

Landelijk kamperen vlak bij de stad

In Hony-Esneux aan de Ourthe, 16 km ten zuiden van Luik, ligt de aangename camping Les Murets. Je waant je hier ver van de stad. Eigenaren Manja en Jan weten wat de relaxte, niet-verwende kampeerder wil: rustige, groene plaatsen bij de rivier en een gezellig terras waar je tot een uur of elf pizza's en speciaalbier kunt bestellen. Op drie minuten lopen van de camping is een treinstation. Elk uur, in het weekend elke twee uur, vertrekt een trein naar Luik. Na twintig minuten stap je uit op Guillemins, een van de mooiste stations van Europa. Langs de oever van de Ourthe wordt een fiets- en wandelpad aangelegd, 18 km naar Luik-centrum. De camping heeft geen stacaravans en reserveren kan via camping.lesmurets@gmail.com.

Reisgenoot: Globe-Traveller Voyager Z

Het Poolse merk Globe-Traveller is een buitenbeentje in het grote buscamperaanbod. Zo hebben deze campers een dubbele bodem en, in plaats van de gebruikelijke achterdeuren, een ruimtevergrotende achterwand van polyester. De Voyagerserie is 3 m hoog; zo is er ruimte voor een uitschuifbaar bed voor twee personen (1,87 x 1,34 m) voorin, toegankelijk met een ladder. De Z-uitvoering die wij meekregen, is 6,36 m lang en heeft twee eenpersoonsbedden achterin; met een tussenmatras maak je er een enorm bed van. De matrassen zijn van topkwaliteit. De wagen heeft een mooie, degelijke afwerking en reed vrij van geluidjes. De grote natte cel biedt relatief veel ruimte om te douchen. De bagageruimte is goed bereikbaar via een grote achterklep, je hoeft niet te bukken. Onze camper was uitgerust met een fietsrek boven de achterklep; het kan elektrisch naar boven en beneden. De Voyager Z is leverbaar als Fiat Ducato (vanaf € 73.629) en als Peugeot Boxer (vanaf € 72.409). Informatie: www.raemacampers.nl.

Buste van Georges Simenon (de schrijver van 'Maigret') op de Place du Congrès in Outremeuse; 'Le vieux jardinier' van Émile Claus en 'La maison bleue' van Marc Chagall in museum La Boverie

VEERSYSTEMEN

making everyday smoother

ONTDEK DE MOGELIJKHEDEN VAN ONZE VEERSYSTEMEN ERVAAR DE ULTIEME RIJERVARING

VB-FullAir

Volledige luchtvering

VB-SemiAir

Hulppluchtvering

VB-CoilSpring

Hulp-/verzwaarveren

Geniet van een aangename rit met de veersystemen van VB-Airsuspension. Naast de sterk verbeterde veiligheid, ervaren zowel de bestuurder als de inzittenden meer comfort. Reis met onze veersystemen op de meest prettige manier, elke keer weer.

www.vbairsuspension.com

TOPCAMPER VARIA

Beste campers?

Dat valt niet zomaar te zeggen natuurlijk. Wel worden jaarlijks uit het aanbod van nieuwe campers favorieten gekozen door publiek of vakpers. Al tijdens de Kampeer en Caravan Jaarbeurs in Utrecht maakte de ANWB bekend dat een vakjury de Bürstner Lyseo M Harmony Line 660 heeft bestempeld tot 'Camper van het Jaar 2020', een onderscheiding voor de meest vernieuwende camper. Voor de NKC stelt een vakjury drie kandidaten voor per campersoort. Vervolgens kan iedereen op de site per categorie een favoriet aangeven; voor dit jaar werden ruim vijfduizend stemmen uitgebracht. Op de Caravana, onlangs in Leeuwarden, werden de uitslagen gepresenteerd. 'Kampeerauto van het jaar 2020' werden Dreamer Living Van (buscamper), Carado T338 (halfintegraal), Weinsberg CaraCore 700 MEG (integraal). De Weinsberg wordt elders in deze TopCamper besproken. Overigens overweegt de NKC een andere opzet voor het komende jaar.

Op de CMT in Stuttgart, in januari, maakten onze collega's van Promobil, Duitslands grootste campermagazine, de lezerskeuzen bekend in maar liefst tien categorieën. Uit alle leverbare campers kan men zijn favoriet kiezen. Opvallend is dat het premiummerk Niesmann+Bischoff vol scoort. De fabriek in Polch, aan de Moezel, levert drie series. De Arto eindigde in de categorie integraal boven € 80.000 op de eerste plaats. Grote broer Flair ook, in de categorie 'liners', al voor het zesde achtereenvolgende jaar. N+B's Smove (zie foto) bleek de op één na geliefde halfintegraal boven € 60.000 (Duitse prijzen, uiteraard).

BTHVN2020

De muzikliefhebber zal het niet zijn ontgaan: 2020 is Beethovenjaar. Ludwig van Beethoven (1770-1827) werd 250 jaar geleden in Bonn geboren. Hij componeerde muziek in de overgang van classicisme naar romantiek; zijn werken zijn van grote invloed (geweest) op latere componisten. In diverse Duitse steden – behalve Bonn ook Dresden, Leipzig, München en Berlijn bijvoorbeeld – zijn dit jaar concerten, festivals, tentoonstellingen en andere evenementen rond de meestercomponist. In en rond Bonn zijn multimediale routes uitgezet.

Meer informatie op www.bthvn2020.de

Nederlandse vakantiebestemmingen 2019

Opvallende resultaten uit het Continu Vakantie Onderzoek 2019 (NBTC-NIPO) zijn dat de heel korte vakantie (1-2 nachten)

behoorlijk toenam en dat het aantal buitenlandse vakanties per trein steeg met 27 procent. 44 procent van alle vakanties wordt in Nederland gehouden. Wat het buitenland betreft: meer vliegvlagen en minder met de auto (3 procent in beide gevallen). De tabel toont de meest bezochte buitenlandse bestemmingen. Onder 'vakantie' wordt verstaan: elk verblijf buiten de eigen woning met tenminste één overnachting.

Bestemmingen	Aantal vakanties (x 1.000)	Aandeel (%)
1. Duitsland	3.581	16
2. Frankrijk	2.639	12
3. Spanje	2.589	12
4. België	1.714	8
5. Italië	1.321	6
6. Oostenrijk	1.279	6
7. Groot-Brittannië	1.097	5
8. Griekenland	882	4
9. Turkije	725	3
10. Portugal	602	3
Overige bestemmingen	5.971	25
Totaal	22.400	100

Jouw reis in TopCamper?

Regelmatig besteden we aandacht aan een bijzondere reis van een lezer van TopCamper. Heb je een opmerkelijke reis gemaakt en wil je meedoen, stuur ons dan een mail (redactie@topcamper.nl) waarin je in enkele zinnen de reis toelicht. Graag met een paar foto's voor de indruk. Belangrijk is dat je over voldoende goede foto's beschikt (minimaal 1 Mb per foto, liefst wat meer). De redactie zal in overleg met jou het verhaal schrijven of redigeren. Wij hebben het liefst een wat ongebruikelijk verhaal met originele foto's.

BALTISCHE LANDEN EN SINT-PETERSBURG

LITOUWEN, LETLAND, ESTLAND EN RUSLAND

In juni 2019 maakten TopCamperlezers Wim en Grietje Snel uit het Drentse Smilde een, zoals ze zelf zeggen, heel bijzondere reis. Met hun buscamper La Strada Avanti L trokken ze voor het eerst door Oost-Europa. Op deze bladzijden doen ze verslag.

*Tekst en foto's: Wim en
Grietje Snel*

Op een stralende dag rijden we naar de veerboot in Kiel. Na vertrek genieten we van de ondergaande zon. We slapen prima in de licht deinende boot. Na een dag van lezen en puzzelen rijden we om kwart over zes van boord in de Litouwse havenstad Klaipėda. Op de camping van Karklė hebben we een mooie, warme zomeravond.

Litouwen: van Klaipėda naar Vilnius

Over een smalle schoorwal rijden we langs het Koerse Haf, een strandmeer, tot we niet verder mogen: de Russische grens van de exclave Kaliningrad. We moeten dezelfde weg terugrijden en stoppen bij mooie houten huizen, dorpjes, een grote zonnewijzer en ... een beeld van Jean-Paul

*Links: Peterhof in
Rusland; onder:
de Kruisheuvel bij
Šiauliai in Litouwen*

Sartre, hij was hier op vakantie met Simone de Beauvoir. Door de oude straatjes van Klaipėda komen we op weg 141 richting Kaunas. Aan de rivier de Nemunas staan we enkele dagen op camping Medaus Slėnis. Onze burens, een Engelsers stel, wonen in hun camper; hun poes heeft een zender en loopt vrij rond. Het is overdag zo'n 33 graden, de wind brengt geuren van jasmijn mee en de pioenrozen bloeien prachtig. We wandelen door bossen en velden en op de camping genieten we van de rust, kwakende kikkers, vogelgeluiden en pret makende scholieren. Langs de Nemunas bereiken we Kaunas, waar we een paar uur rondkijken; eigenlijk is het te warm voor een stad. We zoeken een camping bij het oude stadje Trakai. In dit water- en monumentrijke gebied komen veel toeristen. Het middeleeuwse kasteel van Trakai is een bezoek zeker waard.

In de hoofdstad Vilnius voert een wandelroute ons langs de monumenten. De vele kerken zijn lekker koel! In de oude gebouwen van het centrum tref je veel horeca en winkels aan. Ten noorden van de stad vinden we een eenvoudige camping aan een zandweg en een meer.

Het noorden van Litouwen

De volgende dag toeren we door mooie, oude dorpjes en het agrarische landschap van Aukštaitijos Nationaal Park. Liefst over de allerkleinste weggetjes, maar de steenslag maakt het wel erg trillerig. In Salakas is weer een camping met uitzicht op een meer, deze keer met veel watersport en vertier. Gier- en huiszwaluwen halen modder van de meeroever en bouwen nestjes onder de dakrand van het campinggebouw. Na bochtige weggetjes en leuke dorpjes met houten huizen in het noorden van Litouwen komen we uiteindelijk bij een kleine camping in Pajėšmeniai. Met de eigenaren Daiva en Kees hebben we leuke gesprekken, een Litouwse bioloog met een Nederlandse man. Van oude spulletjes maakt Daiva kunstwerken.

Op 23 augustus 1989 vormden twee miljoen Esten, Letten en Litouwers een menselijke keten tussen Tallinn en Vilnius, 600 km lang. Met deze 'Baltische Weg' protesteerden zij tegen de afhankelijkheid van de Sovjet-Unie. Het 'dal der

benimar

BENICA
campers

NIEUW IN 2020: Integraal Amphitryon & Perseo

VOOR BENIMAR CAMPERS GELDT:

- LICHT IN GEWICHT
- GEEN HOUT EN METAAL IN DE OPBOUW
- BINNEN EN BUITEN POLYESTER
- VEEL LAADVERMOGEN DOOR MODERNE OPBOUWTECHNOLOGIE

NU
LEVERBAAR:
NIEUW EN
DEMO'S

BEZOEK ONS OP EEN VAN DE CAMPERBEURZEN... ÓF IN ONZE SHOWROOM IN ENSCHEDE!

LAAT U VERRASSEN DOOR PRACHTIG MODERN DESIGN EN VERNIEUWENDE INDELINGEN!

VERKOOP ★ VERHUUR ★ OCCASIONS ★ SERVICE

OFFICIEEL & EXCLUSIEF DEALER VOOR NEDERLAND

| BENICA CAMPERS B.V. | BINNENHAVEN 4A | 7547 BH ENSCHEDE |
| 053 - 4349494 | INFO@BENICA.COM | WWW.BENICA.COM |

kruizen' aan de oostkant van het stadje Pasvalys, dicht bij de A10, herinnert aan de vreedzame revolutie. Twaalf kilometer ten noorden van de stad Šiauliai ligt de Kruisheuvel, een symbool van de kracht van het katholieke geloof. Wij hebben er niet zo veel mee maar het is een historische plek en een bedevaartsoord.

Letland

Bij Ezere komen we Letland binnen. Rechts van weg P105 bezoeken we een grote oorlogsbegraafplaats; hier zijn (en worden) Duitse militairen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Baltische landen sneuvelden, herbegraven. Er zijn nu zo'n 25.000 graven. Bij het stadje Saldus komen we weer eens op een rustige camping aan een meer terecht. In Letland leren we de kunst van het rijden op een geribbelde gravelweg. Werden we aanvankelijk door elkaar geschud, nu we weten dat je er met grotere snelheid op moet rijden, hebben we minder last van trillingen. Over de prachtige en uitzichtrijke A9 rijden we naar de hoofdstad Riga. De niet zo mooie maar wel drukke stadscamping ligt maar twee kilometer van het centrum. 's Morgens vroeg, dan is het nog niet zo warm, lopen we naar de oude binnenstad. Als het toerisme op gang komt,

hebben wij al veel bekeken; de cappuccino met taart hebben we verdiend! Aan het eind van de middag – we hebben inmiddels alle mooie gevels, straatjes, kerken, parken en musea gezien – genieten we op een terras van authentieke Letse gerechten. Een andere dag wijden we aan de vele Jugendstilarchitectuur waar Riga om bekend staat. Het Jugendstilcentrum is een museum van meubels en inrichtingen. Uitgesproken grimmig is het Corner House, het Museum van de Bezetting van Letland. In dit KGB-gebouw werden onder meer verzetsstrijders en kunstenaars gevangengezet, gemarteld en soms gedood. Opvallend in Riga is de behulpzaamheid van mensen. 'Can I help you' horen we meerdere keren op een dag, als we op een straathoek even twijfelen of als we een parkeermeter te lijf moeten gaan. Op een camping bij Sigulda spreken we een Duits echtpaar dat per kano de 300 km lange rivier de Gauja af vaart. Op de prachtige weg door Nationaal Park Gauja geven we een jonge vrouw, die net de bus heeft gemist, een lift; ze vertelt en vraagt veel, leuk!

Boven: kasteel van Trakai in Litouwen; houten villa bij Nida aan de harkust van Litouwen; markthal in Sint-Petersburg; onder: pronkzaal in de Hermitage in Sint-Petersburg

Grietje (64) was kleuterleidster en werkt als vrijwilliger in de bibliotheek van Smilde, organiseert collectes en jeugdactiviteiten van de Culturele Raad Smilde. Wim (75) werkte als touringcarchauffeur-reisleider en is eveneens druk met vrijwilligerswerk op bestuurlijk gebied. Hij rijdt nog als vrijwilliger op de bus van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Samen houden ze van toneelspelen en langeafstandswandelingen.

Estland

Bij de dubbelstad Valka-Valga rijden we Estland binnen. We komen steeds noordelijker; om half een 's nachts is het nog niet helemaal donker. In de buurt van onze camping in Rõuge maken we een korte wandeling door een kloof. Weer in de camper, op weg naar het noorden, worden we omgeleid: een optocht van vrouwen in paarse

Globedrôme by
Dethleffs

Globedrôme, Complete luxe – verwennen – genieten

De zesde generatie globedrôme is de eerste globedrôme met garage en dubbele bodem, wat deze kampeerauto meteen wintervast maakt. Wat betreft luxe is er niets ingeleverd, de schotelantenne met flatscreen, luifel, navigatie en achteruitrij camera zijn natuurlijk standaard. Het interieur is voorzien van echt leder in combinatie met alcantara.

Kom naar onze showroom en bekijk de mogelijkheden. Waarschijnlijk beantwoordt het aan alles wat u van een kampeerauto verwacht qua comfort en thuisgevoel.

de Globedrôme is verkrijgbaar bij:

Dealer

De Netelhorst 1 · 8051 KE Hattem
T 038-4443777 · F 038-4446312
info@dejongcaravans.nl
www.dejonghattem.nl

Importeur

Industrieterrein Borchwerf 2, aan de A17, afrit 20
Argon 33 · 4751 XC Oud Gastel/Rosendaal
T 0165 570625 · F 0165 570626
info@mobiledrome.nl · www.mobiledrome.nl

rokken en witte blouses en mensen in klederdracht ter viering van de overwinning op Rusland. Bij het dorp Haanja ligt de hoogste heuvel van de Baltische landen, 318 m (plus een uitkijktoren van 30 m). Over kleine wegen, deels verhard met gravel, komen we in het geslonken dorp Piusa waar we de voormalige zandmijnen bezoeken. Het zand, waarmee glas werd gemaakt, werd van 1922 tot 1970 gewonnen; daarna namen vleermuizen hier hun intrek. Na deze warme dag eindigen we in Estlands tweede stad, Tartu. De volgende mooie dag wandelen we door de oude stad van Tartu met veel 19e-eeuwse huizen en een mooi raadhuisplein. Bij Narva zijn we aan de Russische grens, ook de buitengrens van de EU.

Naar Sint-Petersburg

De Estse grenspost is voor ons niet helemaal logisch, met tickets, passen en papieren. Maar na enig gedoe staan we in de juiste rij, steken de Narva over en komen bij de Russische douane. Weer geven we alles af. Na een uurtje in de rij, het invullen van een invoerdocument voor de camper, een uitvoerige inspectie van het voertuig en, toen we dachten dat we erdoor waren, nóg een controle van paspoorten, autopapieren enzovoort ... rijden we in Rusland!

Zowel NKC als ANWB en ADAC geven campings en camperplaatsen aan in of bij het centrum van Sint-Petersburg. Echter, geen enkele vermelding

klopt. Na vier uur rondrijden in druk stadsverkeer belanden we op een camping iets buiten de stad, bij hotel Olgina. Na vier dagen metro, bus en heel veel lopen weten we: zeer vriendelijke mensen hier, willen alles voor je doen. Op de Nevsky Prospekt (hoofdstraat) vergapen we ons aan de prachtige gebouwen. We bezoeken veel kerken, uitzichtpunten, prachtige metrostations en de Hermitage. In al die prachtige museumzalen bekijken we vooral Hollandse en Vlaamse meesters en Franse impressionisten. De laatste dag in Rusland rijden we naar Peterhof (Petrodvorets), een voorstad van Sint-Petersburg met een prachtig, zeer drukbezocht paleis van Peter de Grote. Terug naar de Europese Unie. En al moeten van de Estse douane alle deuren, kastjes en de motorkap open, we zijn vrij snel de grens over.

Tallinn is gezellig

Na een rustdag, weliswaar met een bandreparatie, gaan we richting Tallinn. Eerste stop is de destijds verboden stad Sillamäe met veel stalinistische architectuur. In de Sovjettijd was hier een uraniumfabriek; niemand wist van het bestaan van het stadje. Vanaf de grote camping in Saue bezoeken we per trein Tallinn, dat blijkt de gezelligste stad tot nu toe: smalle straten, kleinschalige gebouwen, bijna geen auto's. Rondzwerven in de boven- en de benedenstad en lekker eten op een overdekt terras; het is niet meer warm en het regent af en toe.

Weer richting huis

Van Saue bij Tallinn rijden we in één keer naar de camping in Pajiešmeniai, in Litouwen, waar we eerder waren. Na het afscheid van Kees en Daiva rijden we eerst over kleine weggetjes en dan voorbij Vilnius, wel even gestopt voor het monument voor de menselijke ketting (zie boven), naar het Nationaal Park Dzūkijos, bij de grens met Wit-Rusland. Daar kunnen we rustig kamperen aan een meer. Na een lange boswandeling rijden we naar Polen. In de volgende dagen rijden we, deels over binnenwegen, naar huis; in Smilde staat de teller op 5839 km.<

Supermarktje in Šilinė, Litouwen

DOOR HET NOORDEN VAN GRIEKENLAND

FIJNE MIX VAN NATUUR EN CULTUUR

Het is zover, we dompelen ons onder in de Griekse geschiedenis. Met een Spaanse reisgenoot, een Benimar Tessoro camper, reizen we door de noordelijke strook van het voormalige koninkrijk van Alexander de Grote: Macedonië. Maar de aantrekkelijke stranden en de diepblauwe zee laten we zeker niet links liggen. Kortom, alle ingrediënten voor een onvergetelijke reis zijn aanwezig.

*Tekst en foto's:
CamperCaKe*

Boven: de Meteora-kloosters zijn boven op moeilijk bereikbare rotspijlers gebouwd (foto: leoks); onder: relaxen tussen Ancona en Igoemenitsa

Wat een droomplek! Genietend van een kop koffie laten we de eerste indrukken op ons inwerken. Nadat we in Ancona inscheepten op de reusachtige ferry van Minoan Lines, rijden we met onze Benimar camper in Igoemenitsa het vasteland van Griekenland op, warm welkom geheten door de stralende Griekse zon! We tellen zo'n twintig uur verder en eerlijk gezegd nog eentje erbij, want de klok moet hier een uur vooruit.

Kastraki, tussen de Meteorakloosters

Ons eerste doel, camping Vrachos in Kastraki, ligt op zo'n 150 km rijden. De hernieuwde kennismaking met het wegennet, na dik tien jaar, is verrassend. We zoeven over een mooi aangelegde snelweg met af en toe een tolpoortje en veel tunnels. De laatste 40 km gaan over geweldige bergpassen. Als we camping Vrachos oprijden, worden we vriendelijk ontvangen. Na een voortreffelijke kennismaking met het campingrestaurant brengt het cicadengezang ons snel in dromenland. De rotspartijen rondom de camping maken dat onze wandelschoenen goed van pas komen. Een aangegeven wandelroute op de kaart brengt ons, als we vóór een steile rotshelling staan, wel even in tweestrijd, maar we besluiten manmoedig om ervoor te gaan. Goed gegokt, want eenmaal boven wacht ons een fraai wandelpad met geweldige uitzichten. We spotten zowaar een paar prachtige schildpadden. Terug op de camping is een duik in het zwembad onze beloning.

Bouwen op zandstenen torens

Rond Kastraki rijden de Meteorakloosters hoog op. Meteoro betekent 'zwevend' – omdat je 's winters de bergtoppen boven de laaghangende mist uit ziet

Boven, met de klok mee: genoeg manoeuvreerruimte op het schip; opgravingen van Dion bij de berg Olympus; strand bij camping Ouzouni Beach; hut aan in de veerboot

steken, gaf de monnik Athanasios deze naam aan het eerste, en hoogst (623 m) gelegen, klooster: Groot Meteoron. Nog 23 kloosters volgden. Het is nauwelijks voorstelbaar hoe deze kloosters in de 14^e eeuw zijn gebouwd. Het bouw materiaal takelde men in een mand naar boven, een methode die jaren in beslag nam. De monniken verschaften zich met smalle ladders en touwen toegang. Zij leefden in volledige afzondering. In de 17^e eeuw zette de neergang van het kloosterleven in. Gedurende de Tweede Wereldoorlog en de daaropvolgende Burgeroorlog (1945-1949) liepen de kloosters veel schade op. Slechts zes ervan bleven in redelijke staat. Deze worden nog steeds bewoond; bezichtiging van deze kloosters is mogelijk. Sinds 1988 staan de Meteorakloosters op UNESCO's Werelderfgoedlijst.

Groot Meteoron

Wij besluiten om met de camper het grootste klooster te bezoeken. Vanuit Kastraki voert een rondweg van ongeveer veertien kilometer langs de kloosters. Bij elk klooster is een parkeerplaats. 's Morgens om 9 uur opent het klooster de deuren, wij waren ruimschoots voor die tijd al aanwezig en dat was maar goed ook. Wij vonden een goede parkeerplek voor de camper en de weg naar boven via ontelbare traptreden was nog rustig. De toegangsprijs is € 3; gepaste kleding is vereist: schouders bedekt en geen blote benen.

Sommige ruimten zijn afgesloten maar een bezoek is beslist de moeite waard. Indrukwekkend is de schitterende kloosterkerk met z'n fresco's. In de museumschatkamer liggen oude geschriften en gekalligrafeerde namenlijsten van de monniken. De kloostertuin biedt geweldige vergezichten. Toen wij het klooster verlieten werden er busladingen mensen gedropt. Dus vroeg uit de veren voor een bezoek!

Even naar zee

De imposante puntrotsen laten we achter ons. Na zo'n 150 km, langs de stad Larissa, lonkt de azuurblauwe zee en rijden we Castle Camping in Neos Panteleimon op. Was onze vorige camping een schot in de roos, hier valt het een beetje tegen. De ontvangst is vriendelijk maar de camping is grotendeels bezet door seizoenkampeers. De kuststrook is een uitstalling van ligbedden, parasols en veel badgasten zodat we besluiten hier maar één nacht te blijven. Wel gaan we nog naar boven waar een feeëriek verlichte kasteelruïne ons de vorige avond al lokte. Onze klimpartij kost de nodige zweetdruppels, maar we worden beloond met mooie overblijfselen en schitterende vergezichten.

Archeologisch park Dion

Vandaag gaan we een flinke stap terug in de tijd. Ons doel ligt op zo'n vijftien kilometer vanaf

de camping en de berg Olympus is een mooi ijkpunt. Griekenland kent historische schatten die nog deels verborgen zijn. In Dion wordt, al sinds 1928, een grote antieke stad blootgelegd. Al wandelend vormen we ons een beeld van het leven destijds, goed geholpen door borden met Engelstalige uitleg. Van het terrein heb je zicht op de Olympus. Goed ter been zijn is hier een vereiste want je wandelt over de destijds aangelegde bestrating. Wij genieten vooral van de

Boven, met de klok mee: wat een plaatje zo'n Grieks huis; de berg Athos op het 'mannenschiereiland'; het kasteel van Kavala torent boven de stad uit; onder: haven bij Ouranoupoli

mozaïekvloeren die goed bewaard zijn gebleven. In de tijd van Alexander de Grote (4e eeuw v.Chr.) was Dion het middelpunt van het Macedonische rijk. Hier lag een nederzetting met een heilig karakter. Hier vierden de Macedonische koningen hun overwinningen en richtten zij luisterrijke offerfeesten aan. Er waren een stadion, een theater, maar ook baden en bovenal veel tempels. Omdat de nederzetting aan de voet van de berg Olympus, waar oppergod Zeus woonde, was gesticht, was de belangrijkste tempel aan hem gewijd. In latere tijden verfraaiden Romeinen de stad met theaters, romeinse baden en villa's – veel pracht en praal. Pas vanaf de 4e eeuw n.Chr. verviel de stad door natuurgeweld en plunderingen door Ostrogoten. De opgravingen zijn vergevorderd, maar nog steeds worden er bijzondere vondsten gedaan.

Drie vingers op de landkaart

We rijden richting Thessaloniki maar laten de stad links liggen want ons doel is Chalcidice (Chalkidiki), een van de mooiste streken in Grieks Macedonië. Op de landkaart vallen drie langwerpige schiereilanden in de Egeïsche zee op: Cassandra, Sithonia en Athos. We zijn toe aan een duik in de diepblauwe zee en kiezen camping Ouzouni Beach in Nea Moudania, aan het smalle begin van Cassandra. De Griekse eigenaar en zijn Engelse vrouw begroeten ons hartelijk. De mooie, met oleanders afgebakende plekken met schaduwdoeken erboven zien er bij deze hitte aantrekkelijk uit. Met een paar stappen staan we met onze voeten in het zand en ligt er een strakblauwe zee voor ons. Rieten parasolletjes bieden een relaxt schaduwplekje, top! De fietsen kunnen eindelijk weer van de camper, want er liggen twee stadjes op een paar kilometer afstand. Nea Moudania is het grootst, hier staat een neo-byzantijnse kerk te pronken, net ver van een boulevard met gezellige terrassen. Acht kilometer zuidelijker, net over de kanaalbrug, ligt Nea Poteidaia met ook zo'n neo-byzantijns pronkstuk. Op aanraden van de campingbaas fietsen we nog tien kilometer verder zuidelijk naar Nea over een rustige binnendoorroute langs olijf- en fruitbomen, wel met een paar pittige

EEN GENOT VOOR MEER DAN

500.000

GEZINNEN**

DUCATO LEADER IN FREEDOM.

Wees voorbereid om verliefd te worden op de reis aan boord van uw camper, gebouwd op een Fiat Professional Ducato-platform. Met meer dan 600 chassisversies, een krachtige reeks EURO 6d-Temp-motoren, nieuwe 9-traps automatische transmissie voor soepel rijden, toonaangevende technologie en meer dan 35 jaar ervaring hebt u alles om uw droomreis waar te maken. Ervaar de veiligheid die wordt geleverd via een exclusieve klantenservice in 51 landen, 15 talen, 24/7 pechverhelping, verlengbare garantie en haal het maximum uit elke bestemming. Geniet, want met Ducato is de weg van u.

NIEUWE MOTOREN

- EURO 6D-TEMP-TECHNOLOGIE
- 120, 140, 160, 180 PK
- ALLE MET 2,3 LT SCR-TECHNOLOGIE (AD BLUE)
- MEER KOPPEL EN SOEPELER RIJDEN

NIEUWE VERSNELLINGSBAK

- NIEUWE VOLAUTOMATISCHE TRANSMISSIE
- 9 VERSNELLINGEN, BESTE GEWICHT
- VERKRIJGBAAR MET 140, 160, 180 PK
- MEER KOPPEL, TOT 450 NM

NIEUWE VEILIGHEID *

- NIEUWE FULL BRAKE CONTROL
- NIEUWE REAR CROSS PATH DETECTION
- NIEUWE BLIND SPOT ASSIST
- EN DE REEDS BESTAANDE VEILIGHEIDSFUNCTIES

*Deze pagina toont specifieke kenmerken en uitrusting van het model die kunnen worden gekozen door de camperfabrikanten. Afwerkingsniveaus en de optionele uitrusting kunnen variëren naargelang de specifieke versie, markt of wettelijke vereisten. **Berekening op basis van aantal registraties van FCA in Europas in de voorbije 10 jaar.

*Links: Kavala, aquaduct;
rechts: Kavala, uitzicht
vanaf kasteel; onder:
dolfijnen begeleiden
de boot bij Athos*

klimmetjes (lang leve de e-bike!). We ontdekken daar een lieflijk haventje, geflankeerd door een byzantijnse toren van begin 1400. We strijken neer op een terras, want we smachten naar koud water en een Griekse salade waaraan we bijna verslaafd zijn. Trouwens, op zo'n dertig kilometer vanaf de camping ligt nog een sfeervol stadje, Afitos; schilderachtig maar zeer toeristisch. Na een paar fijne dagen nemen we afscheid van deze camping met z'n fenomenale zonsondergangen boven zee. Ons wacht een schitterende route van zo'n negentig kilometer door een bergachtig landschap met duizenden olijfbomen. Die rust, ruimte en verrukkelijke vergezichten, dat is Griekenland ten voeten uit.

Niet welkom op Athos

Het schiereiland Athos, met de afmetingen van een groot Waddeneiland, is een parel van cultuur en natuur. De prachtige berg Athos, ook wel 'de tuin van de Moeder Gods' genoemd, zou door Maria zijn aangewezen als gebedsplek voor monniken. De twintig kloosters, met een kleine tweeduizend monniken, kunnen alleen worden bezocht door mannen (!) in het bezit van een speciale

vergunning. Vrouwen wordt de toegang nog altijd geweigerd.

Kloosters en ... dolfijnen

Een verkoelende zeebries en magnifieke uitzichten – we varen met de Captain Fotis over de Egeïsche zee langs de derde vinger. Let wel, op gepaste afstand van vijfhonderd meter want oh la la, de monniken mochten eens worden afgeleid door een schip vol vrouwen! Plotseling ontstaat reuring op de boot want we spotten dolfijnen. Minstens een half uur duurt het schouwspel van een grote groep dolfijnen: ze springen, duikelen en lijken een wedstrijd met de boot aan te gaan. Wat een geweldige ervaring! Dat er ook nog mooie kloosters en de berg Athos te bewonderen zijn lijkt ineens bijzaak, de dolfijnen stelen de show. Nagenietend wandelen we drie kilometer terug vanuit Ouranoupoli naar de gelijknamige camping aan zee. In de haven van Ouranoupoli zijn drie rederijen die naar de berg Athos varen. Je kunt uit verschillende boottochten kiezen, onze middagtocht duurde drie uur.

Kavala, stad in Oost-Macedonië

Puffend nemen we de laatste treden en voilà, we staan binnen de middeleeuwse kasteelmuren. Tijdens ons fietstochtje vanaf de Terra camping naar de stad Kavala is het kasteel al niet te missen. Het torent hoog boven de charmante oude stad (Panagia) die is gebouwd op de hellingen van de berg Symvoló. Door een wirwar van steile, smalle kasseienstraatjes, souvenirwinkels en sfeervolle huisjes bereiken we ons doel. Van de byzantijnse citadel uit de 15e eeuw is de buitenmuur met z'n kantelen een plaatje. Om bovenop de centrale ronde toren te komen moeten we wel wat sluip- en kruipwerk ondernemen. De beloning is groot: een heerlijk uitzicht op de stad, de haven en het eiland Thassos. Ook zien we het tweede pronkstuk van de stad al liggen, het aquaduct Kamáres. Dit meest herkenbare monument van Kavala is gebouwd in de 16e eeuw om water naar de kasteelheuvel te brengen. Nu is het de grens van de oude stad. Verrast lopen we door het hedendaagse Kavala met moderne winkels en aanlokkelijke terrassen, veelal onder een verkoelend bomendek. Met een *frappé* (ijskoffie) voor ons genieten we van de Griekse sfeer. En ja, ook een beetje uitgeblust van alle indrukken. Met ons hoofd vol geweldige herinneringen gaan we op weg naar de boot.<

Reisgenoot: Benimar Tessoro 467

De Benimar halfintegraal, gebouwd op basis van een Ford Transit met automaat, werd beschikbaar gesteld door Benica Campers in Enschede. Het is een goed uitgeruste camper met twee eenpersoonsbedden achterin en gescheiden douche- en toiletruimten. De ruime zithoek met *face to face* bankopstelling is prettig in het gebruik en biedt veel bewegingsruimte. Praktisch is de deur tussen het woon- en het slaapvertrek. Zo hoeft je de boel voorin 's nachts niet te verduisteren. Het summum bleek de 170 pk automaat, wat een pittige motor.

A portrait of Paul Descamps, an elderly man with white hair, smiling. He is wearing a blue and white striped V-neck sweater over a blue shirt. The background is slightly blurred, showing indoor plants and a bookshelf.

PAUL DESCAMPS WAS GETUIGE VAN DE OPKOMST VAN DE CAMPER

PIONIER ONDER DE VLAAMSE KAMPEERJOURNALISTEN

Als een Nederlander op de ring van Antwerpen rijdt, is dat meestal het begin van een reis naar Frankrijk of Spanje. TopCamper rijdt er op een regenachtige novembermiddag. Maar we gaan niet ver naar het zuiden, vijf kilometer voorbij Antwerpen bereiken we al onze bestemming: het stadje Mortsel, woonplaats van Paul Descamps.

Alle Nederlandse camperjournalisten kennen Paul. Hij draait mee sinds de jaren 60. Zelfs nu hij de 90 nadert, is Paul nog steeds te vinden op beurzen en bij internationale persconferenties. Hij werkt tegenwoordig minder in de kampeerbranche, des te meer in het woonzorgcentrum in zijn woonplaats.

Ik zie jou altijd met je witte busje

"In 2012 kocht ik een lege bestelwagen tijdens een autosalon, want dan krijg je veertig procent vermindering. De carrosserie was van het model

daarvoor, de motor was nieuw, een Euro 5. Ik liet er een roetfilter opzetten en was daarmee de eerste in België. De verkoper vroeg waarom en ik zei: ja, anders mag ik die Duitse steden niet in."

Wij noemen dat een buscamper. Wat zeggen jullie?

"Het is hier allemaal een *mobihome*, helaas. *Motorhome* is veel beter, maar dat is vechten tegen de bierkaai. Alle verkopers spreken ook over een *mobihome*. Wij hebben ook de naam 'zwerfauto'. Die komt uit Nederland, de

Tekst: Harry Schuring

Foto's:
collectie Paul Descamps

invoerder van Pilote gebruikte dat. Dat leek even de benaming te worden, maar toen er na een lange werkvergadering – het ministerie, Touring Secours, de Vlaamse Toeristenbond, en ik was er natuurlijk ook bij – een officiële publicatie in het Staatsblad kwam, was het toch ‘kampeerauto’ geworden. De verkopers vonden dat die naam te veel met kamperen had te maken, met een tent of een caravan op een camping; en een zwerfauto betekent onbeperkte vrijheid. De invoerders en verkopers ging toen ‘motorhomes’ gebruiken. Maar in Frankrijk ziet de Belg bordjes met *Mobilhomes à louer* (stacaravans te huur) en dat begrip heeft helaas de naam *motorhome* weggedrukt.”

Hoe schets jij de geschiedenis van de recreatievoertuigen, met de nadruk op de camper?

“Het is een luxe. Vroeger waren de mensen zeer tevreden met een tent; er was geen comfort. De grote veranderingen begonnen na de oorlog. Er kwam een grote evolutie van het kamperen. De mensen hadden meer geld, kregen meer vakantietijd en vakantiegeld. De eenvoudige caravan kwam op, ik noemde dat een koekendoos op twee wielen. Die waren niet geïsoleerd, dat bestond nog niet. Ruiten, dat was enkel glas, echt glas nog. Dat is geëvolueerd naar een caravan met verwarming, een koelkast, dubbele ramen. Er werd aandacht aan isolatie besteed en ook het rijden zelf werd stillekes aan beter. Dan, zo midden jaren zeventig, zijn er goede basisvoertuigen gekomen om een wooncel op te zetten. De eerste kampeerauto's waren duidelijk nog een caravan op een basisvoertuig, bij Knaus bijvoorbeeld. Begin jaren zeventig waren er nog veel zelfbouwers, die waren op zoek naar een bestelwagen, Mercedes en Bedford had je toen vooral. Die werden dan ingericht. Deze ontwikkelingen kwamen in Nederland wat later, Nederlanders wilden graag met hun caravans blijven rijden. De fabrikanten namen het werk van de zelfbouwers over. Na enige tijd waren de kosten van zelfbouw en van een fabriekskampeerauto ongeveer gelijk. Zelfbouw was niet meer de moeite waard. Er was meer keus, in de fabriek werden ze beter gemaakt. In de loop van de jaren 80 verdwenen ook de zaken die alle inbouwmaterialen verkochten. Geleidelijk werd de opbouw beter aangepast aan het chassis, de wagens werden luxueuzer, de isolatie verbeterde enzovoort. En de laatste jaren is het allemaal elektronica, ge moet een smartphone hebben om alles te bedienen. En de kampeerauto's werden groter, tot aan die luxe liners boven de tien meter, superdeluxe zaken. De fabricage is deels geautomatiseerd en sterk verbeterd.”

Welke verandering heb jij gezien in het kampeergedrag?

“Vóór en de eerste jaren ná de oorlog ging iedereen kamperen met een primitief tentje, vaak

Paul Descamps

Paul werd in 1930 in Mortsel bij Antwerpen geboren. Zijn huis werd door zijn ouders in 1932 gebouwd. Hij woont er tegenwoordig alleen, als weduwnaar. Hij heeft drie zonen en een aantal kleindochters en wordt in mei overgrootvader. Per jaar is Paul zo'n drie maanden op reis met zijn kampeerbus – “en dat is bijna altijd dagelijks verplaatsen” – en rijdt zo ongeveer 25.000 km per jaar. ‘Dat is voor mij niet zo veel, vroeger reed ik 100.000 per jaar’; Paul werkte jarenlang in de Ardennen en 's avonds maakte hij vaak nog een ronde voor een foto-ontwikkelbedrijf. Hij begon met werken in 1945, als schrijnwerker (meubelmaker). In 1953 ging hij naar Agfa-Gevaert; na enige tijd kwam hij terecht in fotografisch onderzoek en ‘alles met radioactieve spullen’ bij de universiteit van Luik. In 1977 begon hij met het schrijven over kamperen, in het begin over allerlei reparaties die hij in caravans uitvoerde. Hij schreef voor *De Kampeertoerist* en werd later ook gevraagd voor de *Gazet van Antwerpen* en nog meer bladen, bijvoorbeeld *Touring Wegenhulp*, *Zwerfauto Magazine*, *Pasar*. Televisie en radio deed hij ook, vooral over techniek. Henk Kroon, redacteur van de Nederlandse *Kampeer en caravan kampioen* (ANWB), was een goede vriend die hem op veel plaatsen introduceerde. Omdat kampeervoertuigen pas ruim na de oorlog in opkomst kwamen, was Paul in veel zaken een pionier. Met anderen leerde hij mensen rijden met een caravan (op een groot plein in Antwerpen); ze bedachten daarbij een eenvoudige leermethode. Zelf nam hij deel aan caravantoernooien, werd ooit nummer 2 in Duitsland. Vanaf de jaren 80 kwamen zwerfautoclubs op. Al in 1985 verscheen van Pauls hand *Een zwerfauto zelf inrichten – van A tot Z*, een zeer informatief boekje van 64 bladzijden. Hij bekleedde langdurig bestuursfuncties, organiseerde fabrieksreizen en schreef over winterkamperen. Daarnaast was Paul tientallen jaren actief bij de zeescouts. Pauls vrouw kreeg in 2010 twee hersenbloedingen kort na elkaar; zij raakte deels verlamd, verloor haar spraak en werd zorgbehoevend. Paul bracht de meeste tijd door aan het bed van zijn vrouw, in het verzorgingstehuis; zij wilde graag dat hij haar hand vasthield. Paul kocht een kleine computer – “zo'n laptopke” – zodat hij aan het bed toch wat kon doen, ook al was het tikken met één hand. In 2013 kreeg Pauls vrouw een tumor, de bestrijding ervan werd als zinloos beschouwd. De verpleging en Paul zorgden voor wat hij noemt ‘een comfortabel overlijden’.

In hetzelfde zorghuis, Immaculata, brengt Paul veel tijd door; hij maakt er veel foto's, verzorgt met zijn meubelmakersachtergrond allerlei versieringen, kasten en andere praktische constructies.

Paul liet voor zichzelf een bestelwagen ombouwen tot buscamper

DE TOREN ONDER DE TORENS

De Eiffeltoren, Parijs

HYMER

DE CAMPER ONDER DE CAMPERS

Er zijn veel campers, maar er is er maar één die zo perfect is als de nieuwe Hytermobil B-Klasse MasterLine op basis van de nieuwe voorwielaangedreven Mercedes-Benz Sprinter. Beleef het iconische design, de geavanceerde compromisloze technologie en het grenzeloze comfort. Vanaf nu bij uw HYMER-dealer. Kijk voor de adressen en meer informatie op www.Hymer.nl/MasterLine.

met de fiets. Campings waren ook nog primitief. Vanaf de jaren 60 kwamen er meer geld en meer vrije tijd: tenten werden veel beter, campings kregen stroom en een echt sanitairblok. Als tentkampeerders elkaar passeerden, zei men 'goeiedag' of 'smakelijk'; er ontstond dikwijls een gesprek, 's avonds ook, bij het kampvuur met tien, twintig mensen, gezellig babbelen, soms een liedje zingen. Maar toen de tv kwam in de caravan of camper, in de jaren 70 begon dat al, dan was 't gedaan, hè? Die kwamen niet meer buiten 's avonds. Op campings werden percelen aangelegd, wat ik niet graag heb, maar ja. Het samenkomen werd daardoor minder, vooral als men ook nog de auto ervoor zet. Nederland is zo'n beetje het enige land waar auto's op een parkeerplaats staan, hè? Dan zijn de kampeerauto's gekomen, die riepen wel wat jaloezie op in het begin. In 1983 kwam in Viechtach (red.: Beierse Woud) de eerste Stellplatz (camperplaats)."

Is de camperbranche professioneler geworden?

"Enorm. Materialen zijn natuurlijk beter geworden. Vroeger was de gehele bouw in handen van één vakman, een ambachtsman. Later kwamen er ingenieurs aan te pas voor de berekeningen van materiaal en constructie. Nu de fabricage grootschalig is, zijn er op alle gebieden specialisten: meubeldesigners, kachelbouwers, lichtexperts, kunststofontwikkelaars, lijmfabrikanten, matrasmakers. Hout, dat gemakkelijk vocht opneemt, wordt veel minder gebruikt; fabrikanten geven nu tot twaalf jaar garantie op waterdichtheid." Over de Duitse kachelbouwer Truma vertelt Paul dat de oprichter in 1949 zijn bedrijf heeft genoemd naar de Amerikaanse president Harry S. Truman, omdat die veel heeft gedaan voor de Duitse wederopbouw na de oorlog.

Wordt er voldoende met de klant meegedacht?

"Niet elke constructeur luistert even goed. Maar signalen uit de markt worden wel opgepikt.

Met de klok mee: bij de vroege campers waren caravan en bestelauto nog niet versmolten (Elnagh, ca. 1975); Paul was jarenlang jurylid; hij kende alle gevaren van het rijden met een caravan; een klassieke alkoofcamper in Temse, 1987; de lichtblauwe 'halfintegraal' heeft een Mercedes T1 (jaren 80) als basis

Aveco *Verzekeringen*

De specialist in camper- en caravanverzekeringen!

Waarom Aveco?

- ➔ *Standaard eigen risico van € 150,- bij herstel door aangesloten camperbedrijf*
- ➔ *Unieke verzekeringen voor nieuwe en jong gebruikte campers*
- ➔ *Repatriëring van de camper bij ziekte standaard meeverzekerd*
- ➔ *Vervangende camper bij schade en pech*
- ➔ *Aveco Alarm Centrale 24/7 bereikbaar bij pech, schade en/of ziekte*
- ➔ *Persoonlijk contact met uw adviseur*

Nog meer unieke voordelen

- ✓ 365 dagen aaneengesloten reizen met de camper is toegestaan
- ✓ Diefstalbeveiliging gratis meeverzekerd
- ✓ Bij luifel- en/of hagelschade geen terugval in no-claimkorting
- ✓ Uitlenen aan vrienden en familie is meeverzekerd
- ✓ Geen verhoogd eigen risico bij eenzijdige schade

8,5

Klanten over Aveco

Peugeot 309 met
ClipCar; zelfbouw,
1986; links: Leyland
met Gemini-opbouw

Bijvoorbeeld de vraag naar bedden, in Duitsland wil men graag enkele bedden, die vind je tegenwoordig dus volop. En ach, ze kunnen er al vanaf zeg maar 1970 over nadenken, het zijn nu allemaal specialisten; grote bedrijven geworden."

We spreken nog over de Belgische campermarkt; die is, veel meer dan in Nederland, gericht op Franse merken. Als ik vraag of dat door de Walen komt, vertelt Paul dat er in Wallonië niet veel campers worden verkocht. Mijn vraag of Vlaamse journalisten ook voor Waalse media werken, wordt kort beantwoord: "D'r zijn der geen, da's makkelijk. Vroeger heb ik wel geschreven voor

Le caravanier en Belgique, maar dat bestaat niet meer. Walen kamperen vooral in *mobilhomes*, *stacaravans*, aan de oevers van de Ourthe en de Lesse." Wel verschijnt er van het Vlaamse kwartaalblad *Kampeerwereld* een Franstalige editie, *Camping & Loisirs*.<

hierboven: Westfalia-camper op basis van een DKW F800/3 uit 1956; onder: ook op beurzen was Paul actief

DWARS DOOR RUIG EN GASTVRIJ TURKIJE EN IRAN

HET ONBEKENDE TEGEMOET

In de zomer van 2019 maakte Daan Kloeg (61), met afwisselend zijn vrouw en een van zijn zonen, een lange reis door Azië. Daan is bioloog en reisfotograaf en heeft enkele jaren geleden zijn bedrijf verkocht, een natuur- en recreatiecommunicatiebureau, waardoor er tijd vrij kwam om te reizen. Zijn ideale camper heeft hij laten bouwen. Voor TopCamper maakte Daan een verhaal over een deel van zijn reis, namelijk door Turkije en Iran.

Tekst en foto's: Daan Kloeg

De reusachtige hangbrug over de Bosporus leidt ons naar Azië. We, mijn jongste zoon Diederik en ik, laten voor het komende half jaar Europa achter ons. Ons doel is Ulaanbaatar in Mongolië. De eerste etappe gaat door Turkije en Iran. Het zijn onherbergzame landen, maar met een ongekende gastvrijheid. Het uitzicht vanaf de Fatih Sultan Mehmet brug is enorm. Honderden flats omzomen de zeestraat naar de Zwarte Zee als betonnen bomen in een stenen bos. We rijden het onbekende tegemoet.

Verdwalen in een drukke stad

Vijftien miljoen mensen wonen er in Istanboel. Het is een drukke en hectische stad. Natuurlijk bekijken we de Sultan Ahmet moskee, beter bekend als Blauwe Moskee, die voor het grootste deel helaas in de steigers staat. Het imposante gebouw dateert van 1609 en overleefde talloze aardbevingen. De moskee dankt zijn naam aan de 20.000 handgeschilderde blauwe tegeltjes die het gebouw sieren. Natuurlijk staat ook de beroemde Grote Bazaar (Kapalı Carsı) op het programma. Een wereld van duizenden kleine winkeltjes. Een stad in een stad, waarin je ongewild verdwaalt. Ons

Grote foto: Daans camper bij Kars in Oost-Turkije; links: Clarine Campagne, Diederik, David en Daan Kloeg bij de Hilux; boven: de Blauwe Moskee en de Grote Bazaar in Istanbul; onder: Safranbolu, Turkije

Boven: de Grote Bazaar in Istanbul; midden: vissen in de Bosphorus

bezoek aan Istanbul heeft ook een praktisch doel: het verkrijgen van een chipkaart voor de tolwegen in Turkije. Dat blijkt ingewikkelder dan gedacht. Een Turkse man met een Nederlandse arbeidsachtergrond helpt ons verder, maar niet nadat we zijn tapijt- en souvenirwinkel worden ingeloodst en we enige aandrang voelen om zijn handelswaar te kopen. We komen er met een kitscherige koelkastmagneet vanaf. Hij schrijft een briefje in het Turks dat we moeten afgeven op het postkantoor. Dat werkt, we hebben onze chipkaart.

Voorzichtig voorjaar

Gewapend met onze chipkaart rijden Diederik en ik richting het noorden, richting Zwarte Zee. We willen de drukte van de stad graag achter ons laten en de rust van het platteland opzoeken. Het is vroeg in het voorjaar. De bomen tonen hun eerste, zachtgroene bladeren. Tussen de heuvels en bergen liggen de kleine Turkse dorpjes bij te komen van de winter. In het midden van de dorpen staat de moskee. De minaret torent hoog boven de rode daken uit. De oproep tot het gebed galmt en

De grote reis

De reis door Turkije en Iran was onderdeel van een grotere reis. Na Iran ging de reis verder via Turkmenistan en Oezbekistan naar Tadzjikistan. Daar reden we over de beroemde Pamir Highway, door de indrukwekkende Wakhan Valley op de grens van Tadzjikistan en Afghanistan, naar de 4655 m hoge Ak-Baital Pass. Door Kirgistan naar Kazachstan gereden en

dwars door de steppen naar Rusland en Mongolië. Zigzaggend en zoekend door het eindeloze Mongoolse land van bergen, woestijnen, geitenkuddes en yurts naar Ulaanbaatar, de hoofdstad van Mongolië. Via Siberië, Rusland en de Baltische landen terug naar Nederland. 32.000 km door 24 landen in 180 dagen.

echoot door het dal. De bloeiende fruitbomen zijn een voorbode van warme tijden die gaan komen. We overnachten in Imrenli aan de Zwarte Zee. De omgeving oogt subtropisch. Kleine rotseilandjes liggen verstild in het kraakheldere water, omringd door witte stranden. Dit beeld verleidt ons een zwempoging te wagen, maar de temperatuur van het water haalt ons al snel terug in de werkelijkheid. Inderdaad, het is nog vroeg in het voorjaar.

Parel aan de Zwarte Zee

Over de snelweg, de E80, rijden we via het binnenland naar het oosten. We passeren Sakarya, Düzce en Karabük om vervolgens weer naar het noorden, naar de Zwarte Zee, af te buigen. Het historische havenplaatsje Amasra is een bekende toeristische trekpleister. Midden in de stad vinden we een parkeerplaats waar we kunnen overnachten. Het echtpaar dat de parkeerplaats beheert zoekt de beste plek voor ons uit, onder een vijgenboom. Het oude deel van het vijfduizend zielen tellende Amasra is op een schiereiland gebouwd. Een Byzantijnse brug verbindt het stadje met een eiland waarop een Byzantijns kasteel. Byzantium was het oostelijke deel van het Romeinse Rijk; dat bestond veel langer dan het West-Romeinse Rijk. De stad ademt historie; Amasra werd al vermeld door Homerus. 's Avonds

verzamelt de bevolking zich op de boulevard en de stranden. De restaurants stromen vol. Al snel hult de stad zich in een sfeervol, soms iets te kleurrijk licht.

Volop activiteit

Verder naar het oosten ligt Sinop, een markante vissersplaats. Ik hou van vissersplaatsen, er is altijd activiteit. Er wordt gelast en getimmerd, de vis wordt aan wal gehesen en stoere mannen vertellen elkaar sterke verhalen. Besnorde vissers boeten

Boven: traditioneel is de snor in Turkije een symbool van mannelijkheid; onder: zonsondergang aan de Zwarte Zee

*Links: Kızılırmak Delta;
rechts: fresco in het
Vazelon klooster*

hun gescheurde oranje, rode en roze vissersnetten. De vraag of ik hen mag fotograferen wordt met een brede glimlach beantwoord. Het is hier gezellig levendig. Alleen de kat ligt uit te rusten van zijn nachtelijk jachtronde op de versleten bank van een pick-up.

Via Gerze reizen we verder naar het UNESCO Werelderfgoed Kızılırmak Delta, een moerasgebied van 55.000 ha met een ongekend rijke flora en fauna. Er komen alleen al ruim 350 verschillende vogelsoorten voor. Vooral de moerasbossen met velden vol witte moerasbloem, belicht door een schraal voorjaarszonnetje, maken indruk.

Kloosters Sümela en Vazelon

Over de kustweg rijden we naar het oosten richting Trabzon. Hier verlaten we de Zwarte Zee en rijden naar het zuiden, naar het Sümelaklooster. Als we de reisgidsen moeten geloven moet dit een uniek klooster zijn. Het is een trekpleister voor toeristen en christelijke pelgrims. Eenmaal aangekomen blijkt het gesloten. Restauratie. Over twee weken gaat het open. We zijn teleurgesteld, maar we zijn niet voor één gat te vangen. Er is nog een klooster: Vazelon Manastırı, een verlaten en vervallen klooster, diep in Ziganagebergte gelegen. Over een onverharde weg rijden we naar boven. De weg wordt steil, heel steil. We schakelen de lage gearing in en rijden in z'n één naar boven. De weg

is deels weggeslagen door een overstroming. Als er geen weg meer is, parkeren we de camper bij een door modder weggespoeld huis. Er is helemaal niemand. Met behulp van diverse navigatie apps zoeken we het klooster. Na zes kilometer lopen zien we de ruïne. Over een klein, overgroeid pad bereiken we het in 270 n.Chr. gebouwde klooster, of wat er van over is. We struinen van kamer naar kamer en kruipen door de gaten in de dikke muren, waar de oude fresco's nog zichtbaar zijn. Ooit was dit een van de rijkste kloosters. Het is indrukwekkend; maar ook triest dat niemand zich bekommert om dit erfgoed, een nalatenschap die langzaam opgegeten wordt door de natuur.

Winter

Verder naar het zuidoosten, richting Bayburt. Deze stad was een belangrijk centrum op de oude zijderoute. Na een bezoek aan het middeleeuwse kasteel, dat hoog boven de stad uittorent, krijgen we weer heimwee naar de Zwarte Zee. We twijfelen of we de hoofdweg of een kleinere weg zullen nemen. We kiezen voor de hoofdweg, maar deze wordt, als we een pas op rijden – we moeten weer het Pontisch Gebergte doorsnijden – kleiner en kleiner en gaat tenslotte over in een onverharde weg. Omdat het vroeg in het voorjaar is, ligt er nog een stevig pak sneeuw. Het is strak blauw, de zon straalt en de sneeuw smelt in

De camper

Als basis voor de camper is een Toyota Hilux X-Tra Cab 2,4l diesel gebruikt. Het camperdeel is gebouwd door Twiga Travel Cars in Ooij. Er kunnen drie mensen in slapen. De camper is voorzien van: buitendouche, 6 l boiler, 110 l watertank, 65 l koelkast, standkachel op diesel, kooktoestel op gas, zonnescherm, twee zonnepanelen, twee 12 V 75 Ah accu's en een complete elektrische installatie van Victron.

De 4x4 lage en hoge gearing auto is voor de reis voorzien van Scheel autostoelen, zwaardere schroefveren voor en bladveren achter, Pedders Heavy Duty schokbrekers, lierbumper, tweede dieselfilter, led-balk, bodembeschermplaten, extra jerrycan, rijplaten, snorkel, BF Goodrich Mud Terrain banden, twee achteruitrijcamera's en Bearlock beveiliging.

*Twee keer de camper
in het Pontisch
Gebergte; rechts: de
Armeense ruïnestad Ani*

razend tempo. De weg wordt modderig en we glijden met de auto door diepe kuilen. Hier en daar bloeit het prachtige, paarse wildemanskruid tussen de dooiende sneeuwvelden. De weg blijft stijgen en al snel rijden we door een corridor van metershoge sneeuwmuren tot we tegen een sneeuwblazer aan rijden. We stoppen en vragen wat er aan de hand is. 'Road is closed!' zegt de chauffeur in gebrekkig Engels. 'Sorry, we forgot to close the barrier.'

Stad van duizend kerken

We doen de steden Rize en Hopa aan, beide aan de Zwarte Zee. Dan buigen we sterk naar het zuiden, rijden langs de Georgische grens via Ardahan en Kars naar Ani op een paar kilometer van de Armeense grens. Ani is een Armeense ruïnestad en wordt wel 'de stad van de duizend kerken' genoemd. Sinds enkele jaren is zij UNESCO Werelderfgoed. Op het hoogtepunt van haar roem herbergde Ani meer dan 200.000 mensen. Daarmee kon de stad zich meten met het toenmalige Constantinopel, Cairo en Bagdad. In de 10e en 11e eeuw was Ani de hoofdstad van het Armeense rijk. De grote, door diepe ravijnen omringde stad, wordt nu nauwelijks bezocht. Het is er stil, een enkele roofvogel zweeft boven de ruïnes. Slechts enkele kerken zijn deels bewaard gebleven. Eenzame gebouwen in een golvend landschap, eens omringd door honderden huizen. We zwerven uren over de ruïnes en bedenken ons hoe het hier duizend jaar geleden was, toen dit een bruisende plaats was aan de oude zijderoute.

Vriendelijk Iran

Dan passeren we de grens met Iran, dat verloopt chaotisch, duurt lang en kost ons meer dan we verwachtten. Nadat we ook een autoverzekering hebben afgesloten aan de grens, zetten we koers naar Tabriz. De stad met 1,5 miljoen inwoners heeft de grootste en oudste bazaar ter wereld: 75 ha en meer dan 8000 winkeltjes, een wirwar van steegjes, straatjes en stalletjes. Je wordt bedwelmend door de geuren van oosterse kruiden en ondergedompeld in een kakofonie van Iraanse aanprijzingen. Dan worden we aangesproken door een oudere man: 'Please come to my shop'. Maar dat vragen meer winkeliers. Drie steegjes verderop staat hij er weer. 'Please come to my shop', gebaart hij vriendelijk. We lopen toch maar mee naar z'n winkeltje. Hij repareert naaimachines. Het winkeltje is nog geen drie vierkante meter groot en we passen er met z'n drieën maar net in. Hij vraagt naar onze namen en we moeten iets in zijn gastenboek schrijven. Ondertussen schrijft hij geconcentreerd een ansichtkaart met een Arabische tekst. Wij vragen wat er staat: 'Beste Diederik en Daan mijn winkel is zo mooi omdat jullie er zijn.'

Klein bergdorp en groot zoutmeer

Kandovan is een bergdorp op 1570 m hoogte waar de mensen deels nog in grotwoningen leven. Het dorpje is tegen een bergwand aangebouwd. Zo'n 700 jaar geleden hebben de eerste bewoners hun grotwoningen uit de vulkanische tufsteen gehouwen. Als je de toeristische kebabhuizen

ACTIEMODEL SUN LIVING STYLE

Kies voor stijlvol reizen, kies voor Sun Living STYLE. Een halfintegraal S 65 SL compleet met pakketten en opties die het reizen nog comfortabeler maken.

* Adviesprijs incl. BTW en BPM. Afleveringskosten, leges, kenteken etc. Meer informatie bij de officiële dealer.

SUN LIVING STYLE COMPLEET MET

PANORAMAVENSTER
16" ALU WIELEN
POLYESTER OPBOUW
MISTLAMPEN EN LED
DAGRIJVERLICHTING
VOOR

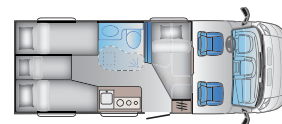
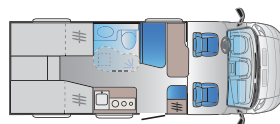
ACTIEMODEL VOOR
€ 69.995,--*

MODERNE THULE
LUIFEL
FIAT DUCATO
AUTOMAAT, 160 PK
MADE BY ADRIA

SUN LIVING S 65 SL STYLE

S 65 SL

DREUMEL · STAM CAMPERS
www.stamcampers.nl

EDE · MOBILITEITSCENTRUM
VAN DER WERF
www.werfed.nl

RIJSEN · AVERESCH CAMPERS
www.avereschcampers.nl

SLIEDRECHT · TRAVELSMARKER.NL
www.travelsmaker.nl

TIJNJE · DE HAAN KAMPEERAUTO'S
www.dehaancampers.nl

WESTERHOVEN
BEROCA CAMPER & CARAVAN
www.beroca.nl

WINKEL · VAN BAAREN CARAVANS
& CAMPERS
www.vanbaarencaravansencampers.nl

beneden in het dal achter je laat, en de steile slingerpaadjes naar de grotwoningen beklimt, kom je in een andere wereld. Ezels dragen handelswaar naar boven en een gesluerde vrouw daalt stilletjes de trap af. De was hangt te drogen in de late ochtendzon en een paar kippen stofbaden in een klein, braakliggend tuintje. Er staat een deur open en ik kijk naar binnen. Ik voel de koelte uit de woning komen. Wat een wereld. 's Avonds kamperen we bij het grote Urmia zoutmeer en genieten van een spectaculaire zonsondergang boven de eindeloze zoutvlakte. De volgende dag rijden we via kleine landweggetjes door een gekleurd, bijna surrealistisch, heuvellandschap naar de Kaspische Zee.

Glimmende gespen

We staan aan het strand bij Ramsar.

Zondagochtend. Schraal zonnetje en een zachte, bijna frisse zeewind. In de verte zie ik een keurige Iraniër lopen over de grote zandige en stoffige parkeerplaats. Hij draagt een blauwe pantalon en een gestreept overhemd. Zelfs de zilveren gespen van z'n schoenen glimmen in de zon. Hij heeft een bos bloemen in de hand. Rode en gele bloemen. Als hij dichterbij komt, zie ik dat het rozen zijn. Is hij op weg naar een verjaardagsfeest, naar zijn geliefde of is het een minder gelukkige aangelegenheid? Is er een dierbare ziek of zelfs gestorven? Hij komt dichterbij, loopt recht op ons af. Ik kijk met een schuin oog op vanuit mijn stoel en zie hem ietwat verlegen naderbij komen. 'For you, you are welcome in Iran!'

Zo gaat het dag in, dag uit. Als je wordt ingehaald gaat het raampje naar beneden en gaat de duim omhoog. Ze zwaaien, ze juichen en ze groeten. Zo aangemoedigd rijden we door de bergen naar Teheran.

Druk, drukker drukt

In Iran kun je vrijwel overal met de camper gaan staan. Je loopt wel de kans meerdere malen per avond op de foto te moeten met een vriendelijke Iraniër. Zo kun je ook kamperen bij het Mausoleum van Khomeini in Teheran. Een gigantisch complex van 20 km² met bijbehorende begraafplaats waar 500.000 martelaren liggen die in de Irak-Iran oorlog sneuvelden. Nu worden

hier voorbereidingen getroffen voor de jaarlijkse herdenking van de sterfdag van de ayatollah, waar tienduizenden mensen op afkomen. Vanuit hier kunnen we gemakkelijk met de metro het centrum in en kan ik morgennacht mijn vrouw Clarine ophalen van het vliegveld en Diederik wegbrengen. Teheran is groot en druk, heel druk. Het verkeer is chaotisch. Maar af en toe is er een kleine groene oase in de grijze stad, zoals de 'Negarestan Garden'.

Oudste moskeeën

Behalve een adembenemende natuur heeft Iran ook heel veel cultuur, bijvoorbeeld in Damghan. Deze plaats, met een geschiedenis die 7000 jaar teruggaat, ligt aan de voet van de Alborz, een hooggebergte, en aan de rand van de Grote Zoutwoestijn. In Damghan staat het oudste gebedshuis van Iran, de Tarikhaneh moskee. Voordat het een moskee werd, was het een tempel, een Zoroastristische vuurtempel. Zoroastrisme, gesticht door de profeet Zarathustra of Zoroaster, was de (staats)religie tot ongeveer de zevende eeuw. We krijgen een uitvoerige privéronleiding. Maar met alleen een bezoek aan deze tempel nemen ze geen genoegen. We worden de hele stad door gestuurd, van moskee naar historisch paleis, van badhuis naar minaret en van stadspoort naar graftombe. Ja, er is veel cultuur in Iran ... Via de Kaspische Zee en de bergketen Kopet-Dag rijden we naar Bojnourd. De volgende dag moeten we ons om negen uur melden bij de grens van Turkmenistan, met een gewassen auto; vuile auto's worden niet doorgelaten. Tussen de heuvels doemt de grens op. We rijden het onbekende tegemoet.<

Iran: bergdorp Kandovan; interieur van de Tarikhaneh moskee in Damghan; winkel in Tabriz

Tanken in Iran

Diesel is erg goedkoop in Iran, ongeveer 4 cent per liter. Voor € 3 zit je tank vol. Om te kunnen tanken heb je een gele pas nodig, die niet beschikbaar is voor toeristen. Het is een kwestie van wachten totdat een vrachtwagenchauffeur z'n pas wil uitlenen. Dat lukt altijd. In het noorden was de kwaliteit van de diesel prima. In het zuiden schijnt deze slecht te zijn. Moderne auto's kunnen daar problemen van ondervinden. Een extra dieselfilter is dan ook aan te raden.

TUSSEN RENAISSANCEPRACHT EN STRANDVERMAAK

LE MARCHE: 'NEDERLANDS' HART VAN ITALIË

De midden-Italiaanse regio Le Marche kan zich verheugen in een behoorlijke populariteit onder Nederlandse bezoekers, onder wie een groeiend aantal campers. Ook hebben zich de afgelopen vijftien jaar behoorlijk wat Nederlanders definitief in Le Marche gevestigd, vaak om daar een B&B of een camping te beginnen. De regio, die qua bekendheid lange tijd werd overschaduwd door buurregio's Toscane en Umbrië, heeft zowel aan cultuur als aan natuur het een en ander te bieden.

*Tekst: Geert van Leeuwen
Foto's: 123RF, Regione Marche, Camping Sempreverde*

Een herinnering. Mijn eerste kennismaking met Le Marche gaat terug tot het midden van de jaren 80, toen ik het stadje Urbino bezocht. Het had mijn aandacht getrokken door een schilderij van Piero della Francesca in de Galleria degli Uffizi in Florence: een dubbelportret waarop – heel ongebruikelijk *en profil* – de hertog en hertogin van Urbino, Federico da Montefeltro en Battista Sforza, staan afgebeeld. Ik was nieuwsgierig geworden omdat ik had gelezen dat het hertogelijke paleis iets bijzonders moest zijn.

Bovendien wist ik dat Urbino de geboorteplaats is van de grote schilder Rafaël, die op het hoogtepunt van de renaissance vooral triomfen vierde in het Vaticaan.

De Marken

Marche (dat je uitspreekt als 'Marke' en dus niet als 'Marsje') is een van de twintig regio's waarin Italië is opgedeeld. Het is een heuvel- en bergachtige streek, qua oppervlakte ongeveer de provincies Utrecht, Noord-Brabant en Zeeland

bij elkaar, ingeklemd tussen de regio's Emilia-Romagna, Toscane, Umbrië, Lazio en Abruzzo en de Adriatische Zee. Het gebied heeft net als de rest van het Apennijns Schiereiland een lange en bewogen geschiedenis achter de rug die teruggaat tot de tijd voor de Romeinen. De naam Le Marche, die rond het jaar 1000 in zwang raakte, is afgeleid van het Germaanse woord *Mark*, dat 'grensgewest' betekent. De meervoudsvorm Le Marche (letterlijk De Marken) wijst op het bestaan in die tijd van meerdere marken of markgraafschappen op het grondgebied van de huidige regio, die eeuwenlang was opgedeeld in talloze kleine vorstendommen, totdat het gebied tussen het midden van de 16e en het begin van de 17e eeuw werd opgeslokt door de Kerkelijke Staat, waarvan het deel bleef uitmaken tot de Italiaanse eenwording in 1860.

Renaissanceparel Urbino

Urbino heeft nog niets van zijn Italiaanse heuvelstadjescharme verloren. En het Palazzo Ducale is echt een schitterend voorbeeld van

renaissance-architectuur. Het van buiten nogal massief ogende gebouw toont zijn sierlijke uiterlijk pas op de binnenplaats, die wordt omgeven door bogengalerijen waaraan de toegang tot de binnenruimtes ligt. Hier bieden de vroegere woonvertrekken van de hertogen en hertoginnen nu onderdak aan de Galleria Nazionale delle Marche, met een buitengewoon rijke collectie renaissanceschilderkunst. Overigens straalt het hele ommuurde *centro storico* van het stadje, dat al sinds 1998 op de UNESCO Werelderfgoedlijst staat, renaissancesfeer uit. Dat is bijvoorbeeld zichtbaar aan de kerk San Domenico en het Palazzo Albani, het geboortehuis van paus Clemens XI. Rafaëls geboortehuis, hier vlakbij, is daarentegen een toppunt van eenvoud, maar Urbino heeft wel een enorm standbeeld voor de grote schilder opgericht.

Sirolo, de parel van de Conero

De vlakke, zo'n 180 km lange kustlijn van Le Marche, waar de *bagni* (Italiaanse strandpaviljoens) met hun ligbedden en kleurige parasols zich aaneenrijgen, wordt op twee plaatsen onderbroken door in zee stekende uitlopers van de Apennijnen: de Monte San Bartolo bij Pesaro en – spectaculairder – de Monte Conero even ten zuiden van Ancona, waarvan de steile rotshellingen bijna doorlopen tot aan de zee, waar ze ruimte laten aan een reeks prachtige baaien. Deze Riviera del Conero is ronduit betoverend en Sirolo is gewoon een droom van een plaatsje dat als een balkon hoog boven de azuurblauwe Adriatische Zee ligt. We zijn er begin september en het is nog volop hoogseizoen met 's avonds

Linker bladzijde: Piazza del Popolo in Ascoli Piceno; boven: zicht op Urbino met het Palazzo Ducale; onder links: Sirolo aan de Riviera del Conero; onder rechts: standbeeld van de schilder Rafaël in Urbino

Boven: strand aan de Riviera del Conero; daaronder: strand bij Senigallia; de binnenplaats in renaissancestijl van het Palazzo Ducale in Urbino

gezellige drukte op het centrale plein met zijn vele terrassen en langs de lange hoofdstraat met zijn vele winkels. Aan het eind van elke avond slenteren we door die straat naar de *gelateria* die het lekkerste ijs ter wereld verkoopt. Het is er zoals altijd druk en we sluiten aan in de rij voor een *coppa* met het romigste en fruitigste ijs dat we ooit proefden. Ja, Sirolo is zoals de Italianen zeggen *una meraviglia*, en de camping waar we verblijven (Internazionale) zou zonder meer een tip zijn, ware het niet dat de afdaling ernaartoe vanuit het dorp (en dus ook de klim terug

ernaartoe) enorm steil is, met andere woorden voor camperbestuurders nogal een uitdaging. Voor wie het niet aandurft zijn er gelukkig alternatieven te vinden in het nabijgelegen Numana.

Een nationaal park, gevulde olijven en accordeons

In augustus en oktober 2016 werd Midden-Italië opgeschrikt door aardbevingen die veel slachtoffers eisten (driehonderd doden in en rond Amatrice) en die ook in Le Marche veel schade aanrichtten. De Apennijnen, die het westen van de regio in beslag nemen, liggen op een breuklijn in de aardkorst en zijn daardoor altijd al aardbevingsgevoelig geweest. De hoogste top in Le Marche is die van de Monte Vettore (2476 m). Deze berg maakt deel uit van het massief van de Monti Sibillini in het zuiden van de regio, die in 1993 tot nationaal park werden uitgeroepen. In dit Parco Nazionale dei Monti Sibillini komen tal van bijzondere dieren voor, zoals wolven, wilde katten en koningsarenden. Het is een prachtgebied om te voet of op de fiets te verkennen.

Meer camperplekken in Le Marche

De afstand Utrecht-Ancona bedraagt via Duitsland en Zwitserland (snelste route) 1483 km. Hooggewaardeerd op www.campercontact.nl zijn naast Camping Sempreverde (www.campingsempreverde.nl) de *agriturismo* Pronto Campi (www.prontocampi.nl) bij Urbino en camping Casa Tartufo (www.casatartufo.nl) bij Sassoferrato, die beide net als Camping Sempreverde worden uitgebaat door naar Le Marche geëmigreerde Nederlanders.

‘Altijdgroen’ in Le Marche

Dat Le Marche een bijzondere aantrekkingskracht uitoefent op Nederlanders blijkt wel uit het relatief grote aantal landgenoten, vaak jonge gezinnen met kinderen, die er zich definitief hebben gevestigd. Het veelbekeken tv-programma *Ik vertrek* volgde in de loop van de jaren al diverse families die, na aankoop van een niet zelden vervallen boerenhuis met een stuk grond erbij, aan de slag gingen met de restauratie en het geheel verbouwden tot een florerende B&B, vaak in combinatie met een camping. Een voorbeeld hiervan is de familie Tammenga van Camping Sempreverde in San Lorenzo in Campo. Wim-Martijn en Elsemarijn Tammenga kwamen met hun drie zoontjes ruim drie jaar geleden min of meer ‘per toeval’ in Le Marche terecht op zoek naar een mooie, te koop staande camping of een perceel waar ze een camping konden beginnen. Op een stuk vlak grasland aan een beek hebben ze inmiddels hun camping gerealiseerd, met naast twaalf safaritenten zestien ruime kampeerplaatsen van 130 à 160 m². Ze hebben hier de afgelopen jaren het aantal Nederlandse campers zien toenemen, zowel in het voor- en na- als in het hoogseizoen. Met name in het voor- en naseizoen weten vijftigplussers, die met de camper Le Marche aan het ontdek-

ken zijn, Camping Sempreverde te vinden. Ze reizen doorgaans in wat kleinere campers waarmee ze ook overdag op pad gaan. En ze hebben niet zelden fietsen bij zich. Daarnaast ziet Elsemarijn Tammenga met name in het hoogseizoen steeds vaker gezinnen met (jonge) kinderen arriveren met de camper, die ze vaak hebben geleend van ouders of hebben gehuurd. Die gezinnen blijven vaak een wat langere periode (10 à 14 dagen), gaan overdag met de camper op stap maar blijven soms ook wel een dag op de camping om te relaxen, terwijl de kinderen zich vermaken in het zwembad of in de beek. De toenemende populariteit van de camper is evident, en de familie Tammenga denkt er dan ook over om op termijn zelf enkele campers aan te schaffen om te verhuren aan mensen die met het vliegtuig naar Le Marche (internationale luchthaven bij Ancona) komen.

Van boven naar beneden: drie keer de Monti Sibillini; druipsteenformaties in de grotten van Frasassi

Marche is dus zoals je ziet een veelzijdige regio. En dan hebben we het nog niet eens gehad over andere bezienswaardige stadjes zoals Jesi met zijn middeleeuwse ommuring of Ascoli Piceno met zijn sfeervolle Piazza del Popolo. Of over de grotten van Frasassi met hun fascinerende druipsteenformaties, de wijnen uit de streek (waaronder de fameuze Verdicchio dei Castelli di Jesi), het eten (probeer absoluut een keer *olive ascolane*, gevulde en gefrituurde olijven uit Ascoli Piceno), de muziektraditie (de operacomponist Gioachino Rossini werd geboren in Pesaro en de accordeon is dan wel niet uitgevonden in Le Marche, maar heeft wel vanuit Castelfidardo de wereld veroverd) en *last but not least* het feit dat Le Marche in Italië beroemd is om zijn schoenfabrieken. Er valt dus heel wat te ontdekken in Le Marche, en dat kan natuurlijk prima met de camper. <

Onze man in Italië

Voor bijna elk nummer van TopCamper levert Geert van Leeuwen een bijdrage over Italië. Hij is historicus, verpandde zijn hart aan Italië en werkt al vele jaren aan de totstandkoming van boeken, vooral reisgidsen. Zelf schreef hij meer dan een handvol gidsen over Italiaanse streken. Behalve auteur is Geert ook vertaler en redacteur. In 2013 vestigde hij zich in een dorpje in Umbrië.

GROENE FIETSROUTES LANGS KLASSIEKE SPOREN

Oude infrastructuur maakt in Frankrijk plaats voor nieuwe. De een betreurt het verdwijnen van de smalspoorbanen, de ander juicht over de vrijliggende fietspaden die in rap tempo worden aangelegd. De *voies vertes* (groene wegen) in Frankrijk vormen een toeristische trekpleister van jewelste. En met de camper sta je er vaak vlakbij.

Het plan is simpel. We rijden begin september met onze buscamper naar Frankrijk om in de Dordogne op een paar van de mooiste *voies vertes* te fietsen. Redelijk vlakke weggetjes of bermen, ooit nodig voor spoorbaan of jaagpad, vormen het fundament onder deze comfortabele, vrijliggende fietspaden.

Vrachtwagen met appels

De Route du Soleil brengt ons richting Zuid-Frankrijk. De ergste zomerfiles zijn achter de rug, dus we verwachten geen tot weinig vertraging. Die hoop blijkt ijdel wanneer we de borden boven de *péage* aan zien flitsen en de radio steeds onheilspellender berichten uitzendt. Een

vrachtwagen, geladen met appels, is in de buurt van Montélimar verongelukt. Auto en lading blokkeren de A7 volledig, zowel richting zuid als noord. Afslaan is er niet bij, alle omliggende wegen raken verstopt. Het verkeersinfarct zorgt voor uren oponthoud. Begin van de avond strijken we veromfaaid neer in camping Albanou in Saint-Julien-en-Saint-Alban. De fietsen blijven op het rek. We gaan wandelen.

Streken verbonden

We hebben al overnachtingen in Malempré in de Belgische Ardennen, in Bulgnéville en in Chalon-sur-Saône achter de rug voor we

Tekst: Leon van Velzen

Foto's: Maria Koot,
Leon van Velzen

bij Albanou arriveren. We reizen door naar het gehucht Fos in de Hérault waar alles klaar staat om in de herfstzon de wijndruiven te gaan plukken. Het oogverblindend landschap zorgt voor indrukwekkende vergezichten, maar ook voor (te) pittige fietstochten.

De volgende ochtend rijden we naar het Parc naturel régional du Haut-Languedoc. De keuze valt op camping Les Cerisiers du Jaur in Saint-Pons-de-Thomières, pal aan de voie verte tussen Bédarieux (in de Hérault) en Mazamet (in de Tarn). Een afstand van zo'n 75 km.

De toeristische website van de l'Hérault verkoopt de route op zijn aantrekkelijkst. 'De Passa Païs (Passe-Pays in het Occitaans) is een prachtige voie verte die twee verschillende streken van de Haut-Languedoc verbindt. Een vochtig en landelijk deel met heggenslandschappen, onder invloed van de Atlantische Oceaan, waar de Tarn stroomt. Anderzijds is er het typisch mediterrane landschap met boomgaarden, wijngaarden, maquis, olijvenplantages en de waterscheidingslijn ter hoogte van de Col de la Fenille. Een verlichte tunnel passeert onder de bergpas, zodat hoogteverschillen worden vermeden. De voie verte van de Haut-Languedoc ligt bovendien bezaaid met toeristische trekpleisters. Denk aan karaktervolle dorpen, overblijfselen van de textielindustrie uit de 19e eeuw, kastelen, bouwwerken zoals de Pont Eiffel in Olargues, rivierkloven en kalksteengrotten.' Dat zijn nogal wat beloften. Hoeveel gaan de departementen er inlossen?

Laatste passagiers

Op de pedalen richting Mazamet om daar achter te komen. Pal aan de voie verte is weinig horeca te vinden. Bij Grottes-de-la-Devèze ligt de toegang tot een natuurlijk grottenstelsel, compleet met een sympathiek cafeetje in het gerenoveerde station. Hier lezen we over de moeizame totstandkoming van de spoorweg. Op 10 augustus 1868 krijgt spoorwegmaatschappij Midi toestemming van de minister van Openbare Werken om Mazamet aan te sluiten op de lijn van Béziers naar Graissessac. Boeren uit de streek verdienen er wat bij door tijdelijk aan de spoorweg te werken. De bouw

Linker bladzijde: de kanaalbrug in Moissac, een ongelijkvloerse waterkruising; boven: camping Les Cerisiers du Jaur in Saint-Pons-de-Thomières

Fos in de Hérault; op de 'voie verte' richting Mazamet, tussen al wat groeit en bloeit

BEST VAN IN CLASS!

- ! Zeer veel bergruimte
- ! Echte campertechniek
- ! Beste reiscomfort
- ! Robuuste meubelconstructie

www.malibu-vans.com

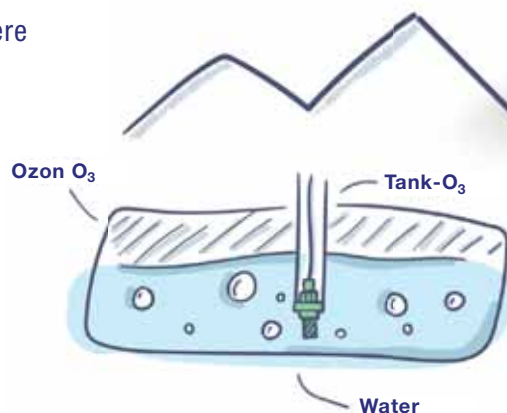

malibu
a company of carthago

BLIJF GEZOND met het Tank-O₃ drinkwater zuiveringssysteem!

- **Tank-O₃**, klein uniek inbouw SYSTEEM, geen nare geurtjes of smaak.
- **Tank-O₃** doodt alle bacteriën onder andere legionella, de tank blijft altijd biofolmvrij.
- Veilig en schoon water! Alléén nog water (na)vullen.
- Altijd schone drinkwatertank en schone leidingen, ook bij lege tank!
- Milieuvriendelijk systeem, **Tank-O₃** is 100 % natuurlijk!
- Tijdens het seizoen hoeft u alleen maar water bij te vullen.
- Vrijwel onderhoudsvrij, voorkom onnodige dokterskosten!

Voor informatie en verkoopadressen: www.tank-o3.nl

Altijd veilig water en schone tank!

Boven: de voie verte gaat, net als de trein vroeger, door lange en korte tunnels, die met groene lichtbogen gaat onder de Finelle door; links: omgeving Fos

wordt gehinderd door zware overstromingen van de Hérault en de Jaur. Tunnels en viaducten zijn nodig om het tracé zo vlak mogelijk te houden. Bij Olargues tekent ingenieur Gustave Eiffel een iconische brug. Politiek is er gekrakeel omdat liefst drie spoorwegmaatschappijen azen op het vervoer van wijn naar Parijs. Uiteindelijk houdt de spoorweg stand tot 10 juli 1972. Op die datum reizen de laatste passagiers van Mazamet naar Bédarieux in een spoorwagon. Met het vervoer van goederen is het in 1987 gedaan. Vrijwilligers houden voor toeristen nog een paar jaar een treintje gaande tussen Bédarieux en Mons-la-Trivalle. Daarna maken in de loop der jaren rails definitief plaats voor het verharde zand waar we nu over rijden.

Ijzige luchtstroom

Een van de kunstwerken op de lijn was en is de Fenille-tunnel op 440 m hoogte met een lengte van 766 m. De nabijheid van de tunnel kondigt zich al aan als deze nog niet in zicht is. De wanden sluiten zich meer en meer om de fietser. Een ijzige luchtstroom die je tegemoet komt waaien laat de temperatuur razendsnel dalen. De tunnel is verlicht met hallucinerende groene bogen. Tegenliggers blazen op fluitjes om botsingen te voorkomen.

De volgende pleisterplaats is Mons-la-Trivalle. De relaxte Camping du Caroux, aan de voet van de Gorges d'Heric, ligt op loopafstand van een fijn restaurant. Op de fiets is Olargues niet ver. Het dorpje is al eeuwenlang bewoont. Behalve de

Links: Mons-la-Trivalle; rechts: Beynac-et-Cazenac

WELKOM THUIS.

INPAKKEN. INSTAPPEN. THUIS.

Met trots presenteren wij de Carado T 338. Onze nieuwste aanwinst bij de half-integralen en meteen al een winnaar. Lichte houtkleuren, een ruim en praktisch ingericht interieur, twee enkele bedden, een ruime garage en een lengte net onder de 7 meter maken de T 338 een zeer terechte winnaar van de verkiezing NKC Kampeerauto van het Jaar (half-integraal). Overtuig uzelf en bekijk hem bij de dealer. www.carado.nl

Linksboven: Beynac-et-Cazenac; boven: Camping du Caroux in Mons-la-Trivalle; links: Moissac

Punaïses diaboliques

Die rare Fransen. Op camping Le Moulin de Bidounet bij Moissac zijn ze druk in de weer met vliegenmepper en flitspuit. Uren achterelkaar. We zien wat grijsbruine, motachtige kevers, die zich slecht vliegend verplaatsen. De volgende ochtend melden ze zich weer als er een graad of 22 op de thermometer staat. Ze zitten ook binnen. We pakken ze op en zetten ze buiten. Dat helpt niet echt.

We vertrekken en doen boodschappen bij een *supermarché*. Hé, hier vliegen ze ook rond. Later op de dag tanken: opnieuw overal beesten. Zouden ze soms meeliften in de camper? 's Avonds zetten we er zo'n vijftig buiten. Het woord 'plaagdieren' valt steeds vaker.

Opzoeken dan maar. Het blijkt te gaan om een invasieve soort die pas een paar jaar geleden in Frankrijk arriveerde. We maken kennis met de grauwe veldwants. Steekt niet, brengt geen ziektes over, maar is in deze aantallen spuugvervelend. Knijp je het insect per ongeluk dood, dan stinkt het bovendien behoorlijk. Franse media berichten over een explosie aan wantsen.

Op een mailtje met foto naar een ongediertebestrijdingsbedrijf komt snel antwoord. 'Geen overeenkomst met de wel stekende bedwants en nee we bestrijden ze niet. Sorry, uiteraard vervelend. Nog een tip: als je ze vangt, laat ze in een emmertje met sop vallen anders gaan ze terug de camper in.' De volgende dag is er geen houden aan. We kieperen er tientallen in een emmer. Onschadelijk of niet, ze verzieken het vakantieplezier. Verder zoeken levert een bedrijf op dat ze op dezelfde manier bestrijdt als bedwantsen. Alles – matrassen, kleren en noem maar op – inpakken in plastic en vervolgens drie dagen op min twintig de vrieskist in. De camper is zo goed als leeg wanneer de dienst een gif spuit dat moet voorkomen dat ze overwinteren in de camper om in het voorjaar tevoorschijn te komen. We weten: insecten zijn uiterst nuttige beesten en met het almaar opwarmen van deze streken zullen we er vaker mee te maken krijgen. Dat is geen best vooruitzicht. De Fransen gaven ze niet voor niets een huiveringwekkende naam: *punaïses diaboliques*.

'nieuwe' brug van Eiffel zijn de inwoners trots op de Pont du Diable die de rivier de Jaur overspant. Gebouwd ergens tussen 1060 en 1100.

Waterbouwkundig hoogstandje

Deze keer rijden we niet op, maar langs de voie verte richting Moissac. Hier lokken de fietspaden langs het Canal Latéral à la Garonne. Dit waterbouwkundig hoogstandje verbindt de Atlantische Oceaan met de Middellandse Zee. Vlakbij Moissac ligt de Pont-canal du Cacor. Om er te komen klauteren we tegen het talud op om het bevaarbare aquaduct over de Tarn te bewonderen. We fietsen over de Véloroute des Deux Mers naar de plek waar de Tarn in de Garonne uitmondt. 's Middags de andere kant op naar Montech over goeddeels vlak terrein met van tijd tot tijd een vals plat.

De volgende dagen hebben we de handen vol aan verstekelingen aan boord van de camper (zie kader). Na een tussenstop met de camper in het even mooie als drukke Beynac-et-Cazenac in het hart van de Dordogne wijst het kompas naar het noorden. In Saint-Germain-les-Belles, in de Limousin, heet de eigenaresse ons als oude bekenden hartelijk welkom op camping de Montreal. Er gaat niet direct een belletje rinkelen, pas later herinneren we ons dat we hier in 2015 al twee dagen stonden. Het geheugen is soms een rare gatenkaas. Tussen Parijs en Lille vinden we bij Orvillers Camping de Sorel met een prettig restaurant. Thuis komt in zicht. De fietsen hebben hun werk gedaan op de voies vertes. Ze krijgen rust.<

TRADITIONELE GERECHTEN ALS EEN ZUCHT VAN BEVRIJDING

DE POOLSE KEUKEN ALS IDENTITEITSBEWIJS

Er is waarschijnlijk geen andere traditionele keuken in Europa die zó onder spanning staat van de tijd als de Poolse. Aan de ene kant houden de Polen graag vast aan hun traditionele gerechten om hun identiteit te benadrukken, aan de andere kant is de lokroep van het Westen, na meer dan vijftig jaar communisme, sterker dan ooit. Dat zet de traditionele eetcultuur onder een gezonde druk. Met voor de culinaire toerist als resultaat: het beste van de oude en de nieuwe Poolse keuken.

Tekst: Hans van Bergen

en 90 kon er weer ongebreideld worden gekookt met de rijke ingrediënten en opbrengsten van het eigen land. Traditioneel voedsel werd een statement en een openlijke culinaire zucht van verlossing en bevrijding. En daarom kun je net zo goed een lekkere en kwalitatief voortreffelijke traditionele barszcs (rode bietensoep) of pierogie (gevulde deegkussentjes) eten in kleine Poolse dorpjes, als in de traditionele restaurantjes aan de drukste, toeristische pleinen van Krakau of Poznan. De Poolse traditie en trots winnen het op gastronomisch gebied overal glansrijk van de toeristische commercie.

Links: vlees, niet weg te denken uit de Poolse keuken; boven: geroosterd vlees op de vuist; onder: nationaal gerecht bigos, een jachtstoofpot

Het is opvallend. Als je door Poolse steden en dorpen wandelt, zie je in elke straat wel een of meerdere borden met de tekst: 'Obiady domowe', huisgemaakte gerechten. Voor veel toeristensteden geldt dat, als je de traditionele keuken van het land wilt proeven, je het beste de achterafrestaurantjes op kunt zoeken waar de lokale bevolking komt. Echter niet voor Polen. Het wegvallen van het juk van ruim vijftig jaar communistische overheersing, heeft de Polen hun eigen identiteit en trots teruggegeven. En die tonen ze maar al te graag, ook in hun culinaire tradities. Die gebruiken werden in de tijd van het Sovjet-communisme noodgedwongen teruggebracht en uitgekleeft tot de meest noodzakelijke basiselementen. Maar na de val van het communisme in de jaren 80

Teken van identiteit

Wat je als tegenhanger overal ziet, en vooral in de studentensteden waar de jonge generaties Polen nog meer de op het communisme herwonnen Poolse identiteit en vrijheid tonen dan de ouderen, is het uitbundig flirten met het Westen. Culinair uit zich dat in hippe eettentjes en lounge- en cocktailbars. Daar worden moderne gerechten geserveerd die de verbinding zoeken tussen de traditionele Poolse en de moderne Westerse keuken. Niet alleen gerechten, maar ook andere traditionele eetgewoonten worden er de laatste jaren behoorlijk opgerekt. Zoals de tijden waarop in Polen wordt gegeten. Van oudsher eindigt (en begint) in Polen de werkdag eerder dan in andere delen van Europa, namelijk rond drie uur in de middag. Dit hield traditioneel altijd in dat de hoofdmaaltijd ook rond die tijd werd genuttigd.

Niet alleen door gezinnen thuis, maar ook in restaurants. En in de meer traditionele dorpjes en wijken in steden is dat nog steeds zo. Dus eet je als toerist graag in een levendig en met lokale gasten gevuld restaurant, dan is het zeker zaak om in de late middag uit te gaan eten. In de grotere steden begint juist het uit eten in de vroege avond langzaam populairder te worden.

Stevige kost

Zoals het lonken met het Westen de Poolse keuken van nu beïnvloedt, zo hebben door de eeuwen heen diverse buurlanden en bevolkingsgroepen die er eeuwenlang leefden, de traditionele keuken van het land gevormd. Ze hebben van de Poolse

Boven: vers van het land en vers bereid; links: kielbasa, de trots van de traditionele Poolse keuken; onder: versmarkten in Polen, elke dag en overal

keuken een gastronomische *melting pot* gemaakt van tradities uit Rusland, Tsjechië, Duitsland en Oostenrijk en van Joden, Oekraïners, Wit-Russen en Litouwers. Het zijn doorgaans zware gerechten die uit de Poolse keuken komen en als er één Europese keuken is die de term *comfort food* eer aan doet, dan is het wel de Poolse. Dik gevulde soepen, kazen, varkensvlees, veel worstsoorten, deeggerechten, aardappels, brood, stoofpotten, koolsoorten en paddenstoelen en sauzen waarin uitbundig zure room en kwark wordt gebruikt. De stevige kost heeft allemaal te maken met de aard van het land en het leven van oudsher. Stevige gerechten leveren energie aan het lijf in dit land waar het altijd hard werken was, en nog is, op het land en in de uitgestrekte wouden en waar het klimaat rauw en grillig kan zijn.

Gans

Een gerecht dat je overal op de kaart in allerlei vormen tegenkomt is gans. Het is ook weer zo'n gerecht dat een deel van de geschiedenis van het land weerspiegelt. De grote landerijen, de bosgebieden en de jachtrechten waren lang in handen van de adel, de rijken en grootgrondbezitters. De vaak arme boeren pachtten niet alleen het land van de rijken, ze stonden ook een deel van de opbrengsten af. Maar volgens de tradities gaven de grondbezitters een keer per jaar iets terug aan hun pachters. Ganzen – in het najaar, wanneer de ganzen weldoorvoed waren en klaar voor de winter en er volop op werd gejaagd. Op die manier heeft de gans zich langzaam een niet meer weg te denken plek verworven in de volkse tradities van de Poolse keuken.

Het verraad van de ganzen

Een legende die poogt de populariteit van ganzenvlees meer vanuit het in Polen wijdverbreide katholieke geloof te verklaren, verwijst naar de in Polen populaire heilige Martinus, die bij ons Sint-Maarten wordt genoemd. Het verhaal gaat in Polen dat Sint-Martinus, toen men hem tot bisschop wilde wijden, daar maar

weinig trek in had. Om te ontkomen aan die wijding en aan alle burgers en geestelijken die naar hem op zoek waren om de bisschopsmijter op zijn hoofd te plaatsen, verstopte hij zich op een boerderij. Echter zonder het beoogde resultaat. Hij werd namelijk verraden door ganzen, die met hun luide lawaai aan het volk de verstopplaats van Martinus kenbaar maakten. Volgens deze legende is het voor veel Polen aan ganzen te danken dat zij nu hun meest gewaardeerde heilige Sint-Martinus kunnen vereren.

Sint-Maarten en de croissant

Het grootste eerbetoon aan Sint-Martinus kun je meemaken op 11 november. Als je in die periode een campertoer door Polen maakt, is het aan te bevelen de route zo uit te stippelen dat je op 11 november in de stad Poznan bent. Op die dag wordt daar met een grote optocht en een eefstijnt Sint-Maarten herdacht. Het is niet alleen een uitstekende gelegenheid om tijdens de uitvoerige markt die op die dag kilometers lang door de hoofdstraten van Poznan slingert, smaakvol kennis te maken met bijna alle facetten en kanten van de Poolse keuken, het is ook een uitgelezen kans om de zoete kant van de Poolse keuken te proeven. Namelijk in de vorm van de Sint-Maartenscroissant. Deze zeer smakelijke croissant geniet zelfs wettelijke bescherming. Officieel mag hij slechts door zo'n honderd Poznanse bakkers, die daartoe over een speciale vergunning beschikken, worden gebakken. Op 11 november worden er honderdduizenden gebakken en verkocht.

Hoefijzer

Wat deze croissant tot een wettelijk beschermd, alleen in Poznan verkrijgbaar, zoet broodje maakt,

Boven links: streetfood in Krakau; boven rechts: pierogi, gevulde pasta; onder: traditioneel lonken met het Westen

slaat ook weer terug op Sint-Maarten. Het verhaal gaat dat de Poznanse bakker Józef Melzer in 1891 in zijn droom Sint-Maarten had gezien, die als soldaat zijn mantel doorsneed en een helft ervan aan een bedelaar gaf om warm te blijven. Toen Józef wakker werd, vond hij naast zijn bed een hoefijzer. Hij zag dat als een goddelijk teken dat hij hoefijzervormige broodjes moest gaan bakken om die, net als Sint-Maarten dat deed met zijn mantel, uit te gaan delen aan de armen van de stad. Wat er ook van dit verhaal waar mag zijn, het levert in elk geval ieder jaar op 11 november in Poznan een prachtig culinair volksfeest op.

De aardappel als patriot

Een ingrediënt dat niet weg te denken is uit de Poolse keuken, is de aardappel. Die is zoveel meer dan alleen een rijk en veelzijdig voedingsmiddel.

CCE

Camper Caravan Expertise

Dé specialist in Nederland op het gebied van expertises en taxaties voor campers en caravans. Partner voor verzekeraars, gevolmachtigden, schadeherstelbedrijven en particulieren.

- ✓ professioneel
- ✓ slagvaardig
- ✓ objectief

Camper Caravan Expertise

T 088 730 66 66

www.campercaravanexpertise.nl

info@campercaravanexpertise.nl

Voor veel Polen geldt de aardappel als een soort heldhaftige patriot, die de bevolking door alle eeuwen van overheersing en oorlogen heeft geholpen. Zijn rijkheid aan mineralen en voedingsstoffen en de gemakkelijke manier om hem te telen, heeft de bevolking in de moeilijkste tijden van het land op de been gehouden en door tijden van hongersnood gesleept. Wat deze kleine knol voor de geschiedenis van het land heeft betekend, wordt pijnlijk duidelijk in het nationale aardappelmuseum dat gevestigd is in Poznan. De aangrijpende verhalen van de rasverteller Marcin Lutomski, die het museum leidt, laten je voor altijd met andere ogen kijken naar die kleine aardappel op je bord.

Wodka

Een andere reden voor het feit dat de aardappel in Polen op handen wordt gedragen is ongetwijfeld

dat deze knol de basis vormt voor de nationale drank wodka. De verscheidenheid in soorten wodka in Polen, van stevig als een mokerslag tot zoet als een liefelijk likeurtje of kruidig als een bittertje, maken dat je eigenlijk niet in Polen geweest kunt zijn zonder wodka geproefd te hebben. Ver hoeft je er in ieder geval niet te zoeken om een glas wodka te vinden. Zelfs als alle winkels, kroegen en restaurants gesloten zouden zijn, vind je wel in elke ijskast of diepvries bij mensen thuis een fles wodka, al dan niet zelf gestookt. Al is het alleen maar vanwege het geloof dat de Polen unaniem delen, dat een glas ijskoude wodka het vet van de stevige Poolse maaltijden laat smelten. <

VEELZIJDIG IN BEWEGING.

ERVAAR UW MOBIELE VRIJHEID.

Bezoek onze huisshows
op vrijdag en zaterdag
18 & 19 oktober
25 & 26 oktober

BUSBIKER, DRAAIBARE
FIETSENDRAGER TOT 80 KG
NU OOK MET TREKHAAK

NAMONTAGE
SOFTLOCK-SLUITHULP &
SCHUIFDEUR-SCHUIFHOR

BUSCAMPERVERHUUR

Royaal aanbod
nieuw & gebruikt
Heerlijk genieten in onze
showroom

PÖSSL
Eine Marke der Pössl Freizeit und Sport GmbH

 Globecar

 ADRIA

BUSCAMPER
NEDERLAND

Pascalweg 24 | NL-4104 BG Culemborg
Tel. +31 (0) 345 545 760
www.Buscamper.com

Campersafe

voor veilig opbergen onderweg

De **Campersafe van Beaumont** is dé oplossing voor het veilig opbergen van uw persoonlijke en waardevolle spullen als u met de camper onderweg bent.

Speciaal ontwikkeld voor **Fiat Ducato campers vanaf 2007**, wordt de Campersafe gemonteerd op de cabinedeur.

- Zowel op linker- als rechterportier simpel te monteren.
- Lichtgewicht slagvast recyclebaar polycarbonaat.
- Voorzien van 2 sloten met veiligheidssleutels.
- Gewicht slechts 2,6 kg.
- Geschikt voor notebook (15,6"), iPad, GPS etc.

Te koop bij geselecteerde camperdealers.

beaumont

Beaumont b.v. Vlijtstraat 40 7005 BN Doetinchem

www.campersafe.com

Vrijheid is belangrijke reden om camper te kopen

OVERGROTE DEEL CAMPERAARS KAMPEERDE AL

In het vorige nummer van TopCamper magazine vroegen we onze lezers naar het hoe en waarom van hun camperbezit – ‘Hoe ben je camperaar geworden?’. We ontvingen een kleine honderd reacties, sommige aangevuld met leuke toelichtingen.

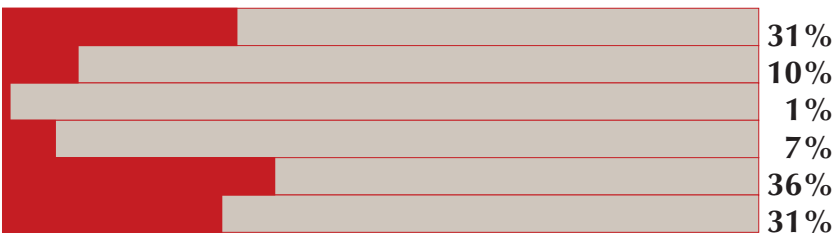
Belangrijkste uitkomsten

- een camper huren was voor veel huidige camperbezitters de eerste kennismaking
- circa eenderde van de respondenten kent het fenomeen camper uit hun naaste omgeving
- ‘vrijheid’ is het belangrijkste argument voor het kopen van een camper, ‘comfortabel willen kamperen (maar niet met een caravan)’ komt daar al snel achteraan
- van de huidige camperbezitters ging 54 procent daarvoor met een caravan op pad, 33 procent met een tent en 13 procent met een vouwwagen
- 8 procent van de camperaars was daarvoor géén kampeerder

Op de vragen werd als volgt geantwoord.

A Hoe kwam je in aanraking met het fenomeen camper? (meer antwoorden mogelijk)

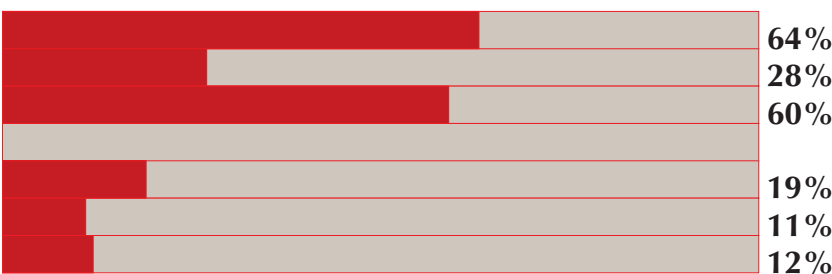
- 1 door familie, vrienden, collega
- 2 door kranten, tijdschriften
- 3 door tv, radio
- 4 door verhalen op internet
- 5 had eens gehuurd
- 6 anders, namelijk: ...

Bij ‘6 anders’ kwamen toelichtingen als ‘na rondreis door Amerika’ en ‘lekker gemaakt door campers te zien tijdens vakanties’ het vaakst voor.

B Wat was de belangrijkste reden om een camper te kopen? (meer antwoorden mogelijk)

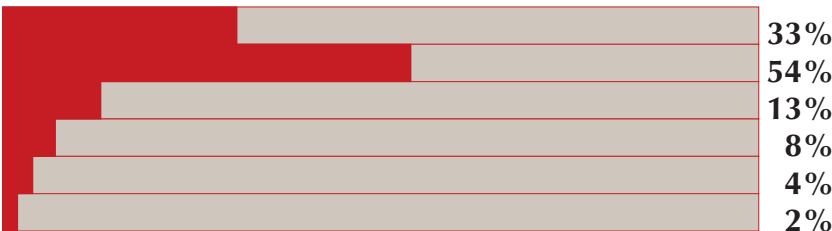
- 1 vrijheid
- 2 de wens om in alle seizoenen te reizen
- 3 comfortabel willen kamperen, maar niet met een caravan
- 4 tijdinfilling na werkzame leven
- 5 geld op de bank levert niets meer op, dus ...
- 6 anders, namelijk: ...

In de toelichtingen bij 6 worden vooral het gemak, de flexibiliteit en het spontaan kunnen vertrekken genoemd. Ook: ‘Wij zijn zo blij met ons leven als camperaars, wij zijn jong begonnen maar het heeft ons totaal veranderd. Het liefst zijn we altijd op pad.’

C Was je, voordat je een camper kocht, al kampeerder? (meer antwoorden mogelijk)

- 1 ja, met de tent
- 2 ja, met de caravan
- 3 ja, met de vouwwagen
- 4 nee
- 5 nee, ik had een boot
- 6 anders, namelijk: ...

Een bijzondere reden om voor een camper te kiezen: ‘Mijn vriendin had/heeft last van straatvrees en daardoor ging zij zoeken op internet hoe we op vakantie konden gaan zonder zich ongelukkig te voelen. Door een camper te kopen, kochten we ons eigen huis op wielen en waren we nooit ergens vreemd.’

ONDER DE ROOK VAN ROTTERDAM

NATUUR EN CULTUUR OP DE ZUID-HOLLANDSE EILANDEN

Ten zuiden de metropool Rotterdam en van de drukke havens en van de uitgestrekte industriegebieden van Europoort en de Maasvlakte liggen de Zuid-Hollandse eilanden. Ooit waren Voorne-Putten, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee vanuit Rotterdam alleen per veerboot en stoomtram te bereiken. Door de aanleg van bruggen, dammen en tunnels zijn de eilanden verbonden met de buitenwereld.

*Tekst: Bartho
Hendriksen*

*Foto's: Mary Kuiper,
Bartho Hendriksen*

De A15 van Rotterdam naar de Maasvlakte doorkruist het havengebied van Botlek en Europoort. Rijdend over deze altijd drukke weg kijk je uit over onafzienbare rijen containers, raffinaderijen en olieterminals. Een imposant gezicht, zeker als tegen het vallen van de avond de vele lichtjes het havengebied een surrealistisch karakter geven. Na de tunnel onder het Calandkanaal nemen we de afslag naar Brielle op Voorne-Putten, waar onze reis door de Zuid-Hollandse Eilanden begint.

‘In naam van Oranje’

Brielle (of Den Briel) is een charmant vestingstadje dat nog altijd wordt omringd door een omwalling met bastions, ravelijnen en grachten. Ooit aangelegd voor de verdediging van de stad, vormen de werken vandaag de dag een groene zone. Binnen de vesting herinneren de Sint-Catharijnekerk, het stadhuis en de vele koopmanshuizen met de fraaie gevels langs de haven aan de vroegere bloeiperiode. Brielle is beroemd geworden dankzij de inname van de stad door de watergeuzen. Op 1 april 1572 stond een ongeregeld leger van gevluchte protestanten en piraten voor de Noordpoort van de stad en eisten ‘In naam van Oranje’ luidkeels de toegang tot de stad. Toen het stadsbestuur hieraan geen gevolg gaf ‘rammeiden’ ze de poort en namen de stad in. ‘Het is niets’, bagatelliseerde de hertog van Alva het verlies van Den Briel. Maar in de volksmond heette het al gauw: ‘Op 1 april verloor Alva zijn bril’ (Briel). In het Historisch Museum Den Briel wordt de geschiedenis van de Tachtigjarige Oorlog en de inname van de stad belicht.

Duinen van Oostvoorne

We laten Brielle achter ons en rijden richting Oostvoorne. Het Dorpsplein is het hart van deze van oudsher bij Rotterdammers geliefde badplaats.

Boven: de slikken van Flakkee; links en rechtsboven: Brielle

Boven, met de klok mee: kasteelruïne in Oostvoorne; kerkplein in Goedereede; straatje in Goedereede; twee keer de historische haven van Hellevoetsluis, links met het lichtschip;

Rond het plein liggen de witte dorpskerk, het raadhuis en de ruïne van de 12e-eeuwse Jacobaburcht. De ruïne ligt sfeervol op een kunstmatige heuvel die omringd wordt door een gracht. Tussen het dorp en het Noordzeestrand bevinden zich de Duinen van Oostvoorne, een jong en gedeeltelijk kunstmatig duingebied. De lange Strandweg eindigt bij een groot parkeerterrein waar je met de fiets of te voet de duinen kunt verkennen. Vanaf de uitkijktoren op het dak van het duurzame restaurant Aan Zee kijk je uit over de omgeving met de bedrijvigheid op de Maasvlakte op de achtergrond.

We rijden binnendoor naar Rockanje en passeren het openluchtmuseum De Duinhuisjes, waar vier origineel ingerichte duinhuisjes de geschiedenis van Westvoorne levend houden. Het naastgelegen Bezoekerscentrum Tenellaplas is een goed uitgangspunt voor een lange wandeling door het natuurgebied Voorne's Duin.

Hellevoetsluis

Tot 1923 was Hellevoetsluis de thuishaven van de Nederlandse oorlogsvloot. De vloothaven heeft zijn karakter bewaard ook al zijn het nu vooral

Camperplaatsen

Op Goeree-Overflakkee en in Voorne-Putten is een ruime keuze aan overnachtingsplekken op kleine camperterreinen en grote(re) campings. In de Hoeksche Waard is het aanbod geringer.

Drive-In Camperpark, (tegenover vakantiepark De Klepperstee). Klepperduindreef 2, Ouddorp, www.driveincamperpark.com; grootschalig camperpark met tal van voorzieningen aan de voet van de Ouddorpse duinen (*foto links*).

Camping De Grevelingen, Havenweg 1, Nieuwe Tonge, degrevelingen.nl; vier camperplaatsen aan de voet van de dijk.

Buitengoed De Kriekenboogerd, 2e Kruisweg 1A, Oud-Beijerland, www.kriekenboogerd.nl; drie camperplaatsen op camping.

Camping de Meeuw, Batterijweg 1, Brielle, www.demeeuw.nl; camping aan het Brielse Meer.

plezierjachten die hier afmeren. Langs het Grote Dok staan verscheidene gebouwen en musea die tezamen met de vestingwerken herinneren aan het rijke marineverleden. De bouw van het Droogdok Jan Banken betekende het begin van een revolutionaire ontwikkeling in de scheepsbouw en -reparatie. In 1806 werd het eerste schip in het dok gerepareerd. Door middel van aquaducten, 320 m lange gangen, werd vroeger het waterniveau in het dok geregeld.

Zeeuws of Hollands?

De 4.5 km lange Haringvlietdam (opengesteld in 1971) verbindt Voorne-Putten met Goeree-Overflakkee. De dam moet het achterliggende land beschermen tegen het zeewater, maar ook het Rijn- en Maaswater afvoeren naar de Noordzee. Daarom wordt niet gekozen voor een volledig dichte dam, maar voor een dam met spuisluizen. Op 16 januari 2019 werden de sluisen voor de eerste keer op een kier gezet zodat er zout water tot de denkbeeldige lijn Middelharnis-Spui kan komen. Trekvisser als zalm en zeeforel kunnen op die manier hun paaigebieden bereiken.

Goeree-Overflakkee ademt voor wat betreft cultuur, landschap en taal Zeeuws, maar hoort bij de provincie Zuid-Holland. Op het eiland zelf bestaat nog steeds een tegenstelling tussen de 'Kop van het eiland' (Goeree) en 'oost' (Flakkee). De N215 ontsluit het eiland en voert langs de meeste plaatsen.

Kop van Goeree

De N57 buigt voor Ouddorp af richting Zierikzee. Door de komst van de tram in 1909 nam het toerisme in Ouddorp sterk toe. Er verschenen vakantiehuisjes, villa's, pensions en campings in en rond het oude dorp. Door de opening van de Haringvlietbrug in 1964 was Goeree-Overflakkee niet langer een eiland en lag Rotterdam op slechts een uur rijden van Ouddorp. Een bezoek aan het Blauwe Huus, een oude duinboerderij, biedt inspiratie voor een bezoek aan het eiland. De interactieve eilandtafel levert tal van ideeën op of je kunt een virtuele reis met de RTM-tram maken. De vuurtoren Westhoofd waakt over de zee en het eiland.

Het aanzicht van Goedereede wordt beheerst door de stoere toren van de Sint-Elisabethkerk, ooit de voorganger van de Westhoofd. In de 14e en 15e eeuw brachten scheepvaart, handel en visserij het stadje – Goedereede betekent 'veilige haven' – tot bloei. In de 16e eeuw verzandde de haven en raakte Goedereede in verval. Het is nu een van de gaafst bewaarde stadjes op de Zuid-Hollandse eilanden.

Aan de rand van het Haringvliet ligt bij Stellendam het vogelobservatorium Tij. Het heeft de vorm van een ei van de grote stern. Maar dan 8 m hoog en 11 m lang! En je hebt een 360 graden-uitzicht over een kolonie van die grote sterns, maar ook over het weidse Haringvliet en de Haringvlietssluizen.

Flakkee

De Slikken van Flakkee zijn een lust voor natuurzoekers. Voor de afsluiting van de Grevelingen werden de slikken en schorren overspoeld door het zeewater. Het gebied is rijk aan planten, zoals parnassia en verschillende soorten orchideeën. Het is een groot vogelbroedgebied waar de kluut en de kievit hun jongen groot brengen. Voor de brandgans en de rotgans is het een overwinteringsgebied. Bij de parkeerplaats Slikken van Flakkee bij Melissant beginnen verscheidene wandelingen. Maar je kunt ook doorrijden over de onverharde Bienenweg tot de kust. Tegen het vallen van de avond is dit een van de mooiste plekken van het eiland.

Boven: de toren van Goedereede; vogelkijkhut Goeree-Overflakkee; links: campers op camping De Klepperstee

Boven: de slikken van Flakkee; links: haven Oud-Beijerland; rechts: het oude raadhuis van Oud-Beijerland; onder: op Tiengemeten

Middelharnis is een aardig dorp met een oude binnenhaven. Langs de kade staan mooie 17e- en 18e-eeuwse huizen en pakhuizen. De Menheerse Werf, de oude stadstimmerwerf, herinnert aan het visserijverleden. De Voorstraat verbindt de haven met de kerkring. Een poort naast het oude raadhuis komt uit op de ring die rond de 15e-eeuwse kerk is aangelegd.

Ooltgensplaat is een verrassend dorp met een omhooglopende Voorstraat, een witte kerk met een ring, een raadhuis en een haventje. Op de kademuur onder het voormalige Weeghuisje is in blauwe tegels de Canon van Ooltgensplaat afgebeeld: van het middeleeuwse (en verdrongen) Berwoutsmoer via het bezoek van Napoleon aan het fort tot de landbouw en zaadhandel. De uitkijktoren aan de monding van het Spui biedt uitzicht op de slikken en gorzen van natuurgebied Krammer-Volkerak en het knooppunt Hellegatsplein.

Oud-Beijerland, dorp met stadse allure

Via het knooppunt Hellegatsplein rijden we over de A29 de Hoeksche Waard binnen. Het oorspronkelijke landschap met zijn polders, open gebied, kreken, beboomde dijken en historische panden is bijzonder en behoort tot een van de twintig Nationale Landschappen in Nederland. Oud-Beijerland heeft een belangrijke winkelfunctie voor de regio. De twee grootste winkelstraten, Ostdijk en Molenstraat, komen samen op het Marktplaatsplein. Vandaar lopen de beide Voorstraten naar het statige Oude Raadhuis, dat in de stijl van de Hollandse renaissance in 1622 werd gebouwd op een brug over het water. De Cultuurroute OBL, te volgen via QR-codes op de stoeptegels of met een papieren kaart af te halen bij de VVV, brengt de verhalen bij de mooiste plekken in het centrum tot leven.

Op de vraag waar we nog het oorspronkelijke landschap van de Hoeksche Waard, kunnen zien, krijgen we van de vriendelijke medewerkster van de VVV het advies om binnendoor richting Piershil te rijden. Een goed advies, want we rijden over smalle dijkjes naar de Korendijkse Slikken.

Tiengemeten

Vanuit Nieuwendijk vertrekt de pont naar het eiland Tiengemeten. De camper moeten we op het parkeerterrein achterlaten want er kunnen alleen wandelaars en fietsers mee. In 2006 is het eilandje – afgeleid van ‘tien gemet’, een gemet is ongeveer 0,4 ha – omgezet van een landbouwgebied naar (nieuwe) natuur. Aan de zuidkant van het eiland werd de dijk doorgestoken, waardoor een groot deel van het eiland onder water staat. Het eiland kent drie minilandschappen met prachtige namen: Wildernis (open water), Weelde (watermoeras) en Weemoed (kleinschalige landbouw). Ga van de gebaande paden af en struin door de wildernis van het eiland. En laat je verrassen door de audiotour Nieuwe Wildernis: wandel rond over het eiland terwijl je naar de verhalen van vroeger luistert. Verdwalen kan niet, maar houd de laatste boot in de gaten. Op de oostpunt staat Herberg Tiengemeten die naast eten, drinken en overnachtingen ook culturele activiteiten biedt. Teruggekeerd op de ‘vaste wal’ pikken we de camper op en rijden tegen het vallen van de avond de Kiltunnel in. We laten de Zuid-Hollandse eilanden achter ons. <

Praktische informatie

VVV Voorne-Putten, www.natuurlijkwestvoorne.nl

VVV Hoeksche Waard, www.vvvhoekschewaard.nl

VVV Goeree-Overflakkee, www.vvvgoree-overflakkee.nl

Tiengemeten, www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/tiengemeten

DE 5 BELOFTES VAN **PILOTE** —ALTIJD PLEZIER

ALTIJD

MEER KEUS

Een uitgebreid aanbod modellen, van bus- tot integraalcamper die geheel personaliseerbaar zijn

ALTIJD

MEER RUIMTE

Een ingenieus en zeer ergonomisch interieur

ALTIJD

MEER COMFORT

Uniek comfort, eerste klas afwerking en perfecte isolatie van de camper voor gebruik in de zomer en winter

ALTIJD

MEER GEMOEDSRUST

Keuringen op de ingewikkeldste baan van Europa en gecertificeerde tests, uitgevoerd door onafhankelijke professionals

ALTIJD

AAN UW ZIJDE

Een zeer uitgebreid Europees netwerk, en twee Nederlandse dealers.

www.pilotecampers.nl

Tabaksplanter 4,
3861 SH Nijkerk
033 245 47 62

Liba Campers B.V.

Hamsestraat 16A,
5298 NA Liempde
0411 63 33 79

Bezoek ons in hal 1 op de Camper Expo 2020 in Houten van 20 t/m 22 Maart a.s.

BUSBIKER

HÉT DRAAIBARE E-BIKE FIETSENREK

Voor Ducato, Jumper, Boxer

De Busbiker heeft vele voordelen:

- 1** Opklapbaar en draaibaar, zonder steunwiel
- 2** Europese typegoedkeuring
- 3** Zeer compact en stabiel
- 4** Tót vier fietsen en max. 80 kg (standaard is twee)

De Busbiker XM250 is er voor Ducato, Jumper, Boxer
b.j. 06.2006 – 2020 (oudere modellen op aanvraag)

Model XM250

excl. afneembare trekhaak **€ 1.350,-** excl.montage

Model XM250

incl. afneembare trekhaak **€ 1.599,-** excl.montage

Kogeldruk trekhaak tot 100 kg

Max. aanhangergewicht D-waarde = 12,5 kN (ca. 2.000 kg)

Prijzen zijn incl. BTW, excl. verzendkosten.

(montage in Culemborg, incl. auto-kabelset: € 500,-)

BUSBIKER

Busbiker Europe b.v.

Pascalweg 24 | NL-4104 BG Culemborg

Tel. +31(0) 850 205 170

webshop: www.Busbiker.com

MEER ZIEN DAN ANDEREN

- ! Beste zichtconcept in bestuurderscabine (I)
- ! Grootste bergruimte in zijn klasse
- ! Carrosseriebouw van topklasse
- ! Robuuste meubelconstructie

www.malibu-motorhomes.com

malibu
a company of carthago

FRANKRIJK

GIFFAUMONT-CHAMPAUBERT, AIRE DE CAMPING-CAR CHANTECOQ

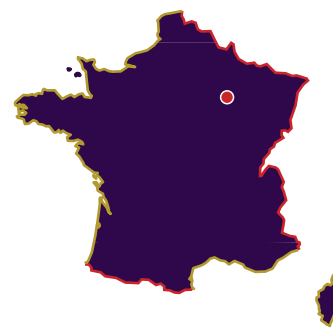
Het Lac du Der-Chantecoq is aangelegd om de rivier de Seine, die door Parijs stroomt, te reguleren. De Seine kreeg, vóór de aanleg van het meer, geregeld te veel water te verwerken door de hoge waterstand in de rivier de Marne, die vlak voor Parijs in de Seine stroomt. In 1974 is het meer in gebruik genomen. Drie dorpen staan sindsdien onder water: Chantecoq, Nuisement-aux-Bois en Champaubert-aux-Bois. Het meer is inmiddels een walhalla voor vogels en vogelliefhebbers.

De kraanvogeltrek, dáárvoor staan deze en de andere camperplaatsen en campings rond het Lac du Der in voor- en najaar vaak bomvol. Kraanvogels – jaarlijks komen hier tussen 200.000 en 350.000 stuks – en 270 andere vogelsoorten hebben dit meer ontdekt als perfecte ‘stopover’ tijdens hun vlucht naar warmere streken of terug. Vogelaars stromen toe om nog voor de zon opkomt de vertrekkende vogels te fotograferen. Ben je zelf niet zo’n vroege vogel, dan beproef je je geluk overdag en tegen de avond. Ook dan blijft het indrukwekkend om de formaties luid gakkende kraanvogels hoog boven je camper te zien vliegen

om neer te strijken op de oevers van het meer. Overdag fiets je een rondje om het meer. Geniet dan van de vakwerkhuisen in de dorpen. Het hout voor die huizen komt doorgaans van de eiken uit de bossen hier. Op het schiereiland (*presque île*) van Champaubert-aux-Bois staat de gerestaureerde dorpskerk. Vanaf dit punt heb je een schitterend uitzicht over het meer. Op een aantal plekken geven borden aan dat bezoekers niet het strand op mogen. Toegang: je rijdt tot aan de slagboom, drukt op een groene knop op het informatiepaneel links. Je krijgt een ticket en de slagboom gaat open. Bij vertrek betaal je bij de betaalautomaat het aantal overnachtingen à € 6.

Op veel plekken heb je levellers nodig en bij regen is het drassig. 50 campers kunnen hier staan, een rij langs de dijk en een rij met uitzicht over weiland en bossen. Op het camperservicepunt na zijn er geen voorzieningen. <

Tekst en foto's: Marga Feenstra

Een walhalla voor vogel- liefhebbers

Aire de Camping-Car Chantecoq

D13, Route sur Digue
F-51290 Giffaumont-
Champaubert
www.lacduder.com
+33 326 72 62 80
gps N 48.568800, E 4.702940

LEUK

- kraanvogeltrek
- rond het meer fietsen
- het meer en de stranden

De vele voordelen van een lithium accu ten opzichte van lood, gel of AGM zijn inmiddels bij de meeste campersaars bekend. Men bespaart veel gewicht, de accu is snel vol, gaat lang mee en levert vermogen voor een haardroger, koffiemachine of magnetron. Nu er steeds meer veelal goedkope leveranciers van deze accu's bij lijken te komen vragen we Roy Hoveling, sales manager bij Super B waar we op moeten letten bij de aanschaf.

LITHIUM ACCU'S

WAAR MOET U OP LETTEN BIJ DE AANSCHAF HIERVAN?

Super B produceert sinds 2007 lithium accu's in Hengelo en staat bekend als een kwalitatief hoogwaardige producent met veel ervaring in de camperwereld. Talloze camperfabrikanten als Morelo, La Strada, Carthago, Rapido en Malibu bieden af fabriek de Super B accu's aan in hun nieuwe voertuigen. Maar waarom kiezen zij specifiek voor dit Nederlandse fabricaat? "Voor deze fabrikanten is de accu een bijproduct, hier willen zij geen gedoe mee hebben aangezien de camper hun corebusiness is. De lithium accu's van Super B onderscheiden zich sterk van de concurrentie in haar bouwwijze met bijbehorende klantvoordelen", aldus Roy.

Zo is de verbinding van de individuele cellen gepatenteerd om een zo laag mogelijke weerstand en dus warmteontwikkeling te garanderen. "Er zijn fabrikanten die aangeven dat de klant zelf cellen los kan schroeven en vervangen. Dit is ronduit gevaarlijk! Wij besteden veel aandacht aan het sorteren en selecteren van de cellen op kwaliteit en prestaties. Er

zomaar iets anders tussen zetten leidt onherroepelijk tot verschillen binnen in de accu met alle mogelijke gevolgen van dien. De verbindingkwaliteit blijkt ook uit de hoge ontladestromen. Onze Epsilon 12V90Ah camperaccu heeft een continue ontladestroom van 200A. Dit betekent dat de klant met een omvormer apparatuur van 2500W kan gebruiken op 230V terwijl de camper niet aan de walstroom staat. Dit geeft optimale vrijheid! Bij goedkopere accu's zijn de ontladestromen lager en kan de klant nog steeds niet profiteren van de voordelen van lithium, zonde!"

Veiligheid is ook een belangrijk aspect. "Onze accu's zijn praktisch onbrandbaar en worden aan de zwaarste testen onderworpen. Wanneer er iets met de camper zou gebeuren en de verzekeraar vraagt veiligheidscertificaten op van de accu heeft Super B alles op orde, toch wel een prettige gedachte."

En hoe zit het dan met de Wintersport? "Geen enkele lithium accu mag bij cel temperaturen van $< 0^{\circ}\text{C}$ geladen worden, dat is nu eenmaal de chemische beperking. De Super B Epsilon is de enige accu op de markt die bij temperaturen onder nul de

laadstroom reguleert zonder daarbij volledig uit te schakelen.

Wat als de klant met zijn huidige accu wilt overstappen naar lithium? "Bij Super B accu's is het niet nodig de laadapparatuur aan te passen, de accu's kunnen hiermee prima overweg. Wel wordt een booster geadviseerd om ook tijdens het rijden snel te kunnen laden. De combinatie met zonnepanelen biedt grenzeloze vrijheid wegens het snelle laden", sluit Roy af.

Voor een compleet Super B accupakket met omvormer, booster, zonnepanelen biedt Caravan Camper Comfort in Hengelo (Ov.) een ruime keuze (www.superb-accu.nl). Zij verzorgen tevens de volledige inbouw in nieuwe en gebruikte campers.

NEDERLAND

VESSEM, DE SPEKDONKEN

Vessem ligt in het Brabantse land, ten westen van Eindhoven. Even ten noorden van Vessem runnen Jos en Marie-José Mijs sinds augustus 2019 een camperplaats. Op hun melkveehouderij zwaait inmiddels zoon Jurgen de scepter. De naam is afgeleid van het gebied De Spekdonken, een aantal hooilandpercelen langs de Kleine Beerze die op 400 m van de camperplaats ligt.

De entree van de camperplaats zie je niet over het hoofd: een hekwerk en de vlag van de SVR plus een welkomstbord markeren de ingang. Op het grote groene grasland geven borden met de namen van Roos, Els of Selma de plaatsen aan. Vandaar leidt een paadje naar het sanitair, vier badkamers met douche en wc. Voor de douche is een muntje van vijftig cent nodig. Het camperservicepunt zie je bij de vuilcontainer bij de ingang van de camperplaats.

Vessem ligt in de streek De Kempen, waar veel te doen is. Het informatiepunt op De Spekdonken helpt je op weg. Er zijn wandelroutes in de directe omgeving en een fietsknooppunt ligt op 500 m van de boerderij. De Kempen staat bekend om zijn smaakmakers zoals de slakken van De Slakkentuin

in Reusel (15 km), honing van een imker bij de streekproductenwinkel 't Bint in Oirschot (10 km), de Brabantse likeur 't Nipperke in Eersel (12 km) en kazen van Kaasboerderij De Ruurhoeve in Hoogeloon (6 km); je kunt er zelf kaas maken tijdens een workshop.

De Spekdonken is het hele jaar open, er is plek voor 25 campers. Tarief is € 12 inclusief wifi, toeristenbelasting, water en gebruik van vuilwaterpunt. Stroom kost € 2,50. Aangelijnde honden zijn welkom. <

Camperen bij de SVR-boer

De Spekdonken

Heikesestraat 8a
5512 PA Vessem
06 57 74 88 88
www.de-spekdonken.nl
gps N 51.44043, E 5.27901

LEUK

- wandelen en fietsen in de Kempen
- beekdal de Kleine Beerze
- camperterras en B&B in 2020

LUXEMBURG

REMICH, CAMPCAR-PARKPLATZ

Over een lengte van 36 km vormt de Moezel de grens tussen Luxemburg en Duitsland. In het zuidelijke deel ligt Remich; aan de rand van dat stadje is zomer 2019 een officiële camperplaats geopend. Die biedt geweldige uitzichten op hellingen vol wijnranken en op de Moezel. Alleen de 10, de doorgaande weg tussen Trier en Thionville, ligt tussen de camperplaats en de rivier.

Camperpark Remich ligt naast een complex met een openluchtzwembad (open half mei tot half september), een halfpipe voor skaters en een

voetbalveld. Langzaam rijden is handig want de ingang van het camperpark valt pas op als je er voor staat. Betalen doe je bij de automaat waarna je drie kaartjes krijgt. Een papiertje om achter de voorruit te leggen, een is je reçu en op eentje staat een QR-code om de slagboom open te laten gaan. Langs een U-vormige 'straat' zijn de camperplaatsen schuin aangelegd, tussen beukenhaagjes en wat gras. Hier kun je in alle rust genieten van de omgeving. Of gezellig 's avonds nog wat drinken in het schijnsel van de ondergaande zon.

In de omgeving wordt veel gefietst en gewandeld. En zeker veel wijn geproefd. Er zijn maar liefst negen wijnmakers in Remich. Een aantal is op afspraak open, op www.visitluxembourg.com valt te lezen wie wanneer zijn kelder openstelt. Een paar goede wijnkelders, ook met mousserende wijn, op loopafstand: Caves Desom, Caves St.-Martin en Krier Frères dat zijn wijnen ook verkoopt bij supermarkten als Cora (Cactus) en Auchan. Het camperpark is het hele jaar geopend. Een overnachting kost € 15, okt.-maart € 12 inclusief stroom, water en gebruik van het servicepunt. <

Nieuwe camperplaats aan de Moezel

Campcar-Parkplatz

2, Route du Vin
L-5549 Remich
+352 27 07 54 16
visitremich.lu
gps N 49.53895, E 6.36269

LEUK

- fietsen langs de Moezel
- wijnproeven
- winkels om de hoek

Stijlvol Italiaans design.
Comfort van het hoogste niveau.

Ervaar het goede leven
met een Laika camper!

KOSMO. ECOVIP. KREOS.
KIJK VOOR MEER INFORMATIE EN ADRESSEN
VAN ONZE DEALERS OP: WWW.LAIKA.IT/NL

De verpakking
van TopCamper
hoort bij het
plasticafval

TopCamper
EN HET KLIMAAT

DRUKKEN EN VERPAKKEN ZIJN VERBETERD

Met ingang van dit nummer zijn in de productie en verzending van TopCamper magazine enkele veranderingen doorgevoerd. TopCamper magazine is hierdoor aanzienlijk milieuvriendelijker geworden.

Het drukken

Onze drukkerij, Damen Drukkers in Werkendam, heeft de laatste jaren diverse maatregelen genomen om zijn aandeel in de CO₂-uitstoot te verminderen. Voorbeelden zijn hergebruik van machinewarmte, energiezuinige ledverlichting en een centraal inksysteem waardoor veel minder kunststof afval ontstaat. De daarna resterende CO₂-uitstoot wordt gecompenseerd met de aankoop van CO₂-rechten. Hiermee ondersteunt de drukkerij een project voor bosbehoud rond Lake Kariba in het noorden van Zimbabwe, een regio die te lijden heeft gehad van grootschalige ontbossing.

De verpakking

Veel van onze lezers ontvingen TopCamper magazine verpakt in plastic, een verpakking die niet geheel afbreekbaar was. De folie waarin TopCamper nu wordt verzonden is gemaakt van suikerriet. Deze folie bestaat voor meer dan 80 procent uit hernieuwbare grondstoffen. De olie hoort bij het plasticafval; alleen dan kunnen de grondstoffen worden hergebruikt.

Website

Rough Guides – roadtrips Europa

Rough Guides, dat was eind vorige eeuw een serie reisgidsen die op journalistieke wijze probeerde het gat te dichten tussen de vooral praktische gidsen voor budgetreizigers en de serieuze, zware cultuureisboeken. Voordeel: je kreeg goede achtergrondinformatie, voldoende vervoersgegevens en met de eet- en drinktips belandde je in een rustiger, soms authentiekere, circuit dan dat van de Lonely Planet-reizigers. De glorie van de papieren reisgids is voorbij, maar gelukkig bestaan ze nog wel. De liefhebber kan zo nog altijd een interessante route samenstellen zonder verstrikt te raken in de ontelbare 'leukste'- en 'beste'-lijstjes op internet, niet zelden met een commerciële achtergrond. En het relatief degelijke Rough Guides heeft natuurlijk ook een website, en ook die is bedoeld om iets te verkopen (hun gidsen). Niettemin viel ons oog op een aardig overzicht van 'roadtrips in Europe'; het zijn geen schokkende ontdekkingen maar de negen reisvoorstellen zijn origineel beschreven en het lijstje kan je zomaar op een of twee ideeën brengen. Tip 1 – van Parijs naar Berlijn – is voor veel Nederlanders mogelijk (toch) een eyeopener. Door Frankrijk en Duitsland rijden wij meestal noord-zuid; deze trip geeft een ander beeld van die landen.

www.roughguides.com/article/best-road-trips-europe

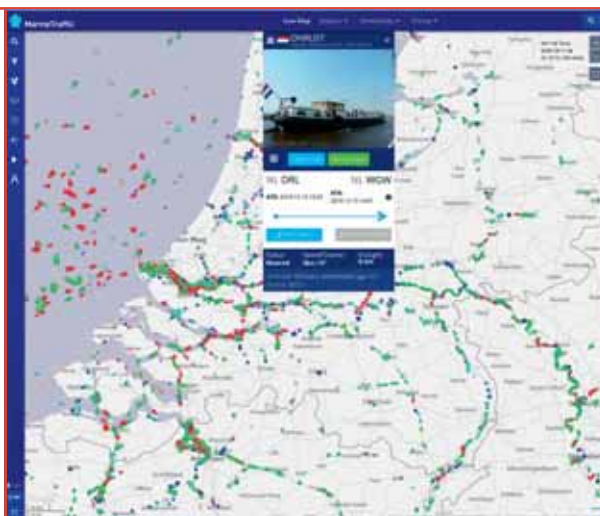
Website

UNESCO Werelderfgoed

Er zullen weinig lezers zijn die het UNESCO Werelderfgoed niet kennen, denken wij. Er staan op dit moment 1121 parels op de lijst, 869 culturele en 213 natuurfenomenen. Gemiddeld komen er jaarlijks zo'n twintig bij; slechts eenmaal werd een vermelding van de lijst geschrapt, het Elbedal bij Dresden, omdat een nieuwe brug de status verstoortte. Op deze site kun je eindeloos dwalen en natuurlijk leuke ideeën opdoen voor een (thema)reis, bijvoorbeeld kunstschaten op Sicilië of cultuurlandschappen in Frankrijk. De weg naar erkenning als Werelderfgoed is lang, getuige de aanvraag van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De club van de tientallen forten rond de Randstad begon al rond 2012 met de voorbereidingen voor een nominatie. De lijst is dan ook permanent in opbouw. En het is echt geen 'the best of'-toeristisch lijstje. Dat komt onder meer doordat er eisen worden gesteld aan het karakter en de uniciteit van een bezienswaardigheid.

De informatie is ook te vinden via apps voor de smartphone. De officiële UNESCO-app kost € 3,49 maar er zijn ook enkele prima gratis alternatieven; ga daarvoor naar de zoekfunctie in de App Store (iPhone) of in Google Play (Android).

whc.unesco.org (ga vervolgens naar 'list' of 'interactive map')

Website

MarineTraffic

De site MarineTraffic geeft een fascinerend beeld van de scheepsroutes op de wereldzeeën. Maar je kunt ook ver inzoomen en dan zie je welke rivieren in Europa druk worden bevaren, oftewel: langs welke rivier heb je een levendig scheepvaartverkeer, waar moet je campings of camperplaatsen zoeken om bootjes te kijken? Als je op een icoontje klikt zie je de informatie op schipniveau, met een foto van het schip. Zo zie je dus ook welke cruiseschepen Amsterdam of Rotterdam aandoen, en welke vrachtboot er bij Doesburg ligt. Je kunt de informatie vinden onder de eigen url, maar ook via de 'transportverzamelersite' vluchtenvolgen.nl. Behalve MarineTraffic vind je daar de al langer bestaande Flightradar24 (vliegtuigen over de hele wereld), maar ook een 'treinenradar'. Die laatste toont de bewegingen van alle openbaar vervoer in Nederland. Vanuit onze redactie burelen kijken we op tram 11 van de HTM en we kunnen vaststellen: de livekaart klopt! De mogelijkheden van deze sites zijn enorm. *Waarschuwing: kan zeer verslavend werken.* Deze leuke informatie is deels ook verkrijgbaar via apps voor de smartphone. Het aanbod is gevarieerd en wisselend, kijk daarvoor in de App Store (iPhone) of in Google Play (Android).

www.marinetraffic.com of www.vluchtenvolgen.nl

Aveco Camper Schade Service

Alle aangesloten camperbedrijven

Aveco
Caravan

Windmolen 28 – 7609 NN Almelo
T +31 546 82 91 93 – E info@brugginkcaravans.nl

www.brugginkcampers.nl

CANNENBURG
CARAVANS EN CAMPERS

passie VOOR uw vakantie

De Steiger 13 – 1351 AA Almere
T +31 36 531 34 70 – E info@cannenburg.nl

www.cannenburg.nl

Witoma
caravan

Friezenstraat 2B – 5249 JS Rosmalen
T +31 73 521 90 49 – E info@witoma.nl

www.witoma.nl

Ron Hazenberg Campers

Grotelant 2 – 9679 VA Scheemda

T +31 597 67 66 66 – E info@ronhazenberg.nl

www.ronhazenberg.com

DE ROO
CAMPERS

STADSKANAAL

Unikenkade 1 – 9503 PD Stadskanaal
T +31 599 64 89 78 – E herwin@deroocampers.nl

www.deroocampers.nl

SWART
CAMPERS

Jachtlustweg 49a – 8563 AC Wijckel
T +31 514 60 21 19 – E info@swartcampers.nl

www.swartcampers.nl

Van Drogen
campers-caravans

Orionweg 53 – 8938 AG Leeuwarden
T +31 58 280 25 00 – E info@vandrogen.nl

www.vandrogen.nl

ACHTERKAMP
CAMPERS

Onlandweg 1 – 9482 TC Tynaarlo
T +31 592 55 50 90 – E info@westfalia-campers.nl

www.westfalia-campers.nl

EUROTREK
CAMPERS

Printer 31 – 7741 ME Coevorden
T +31 524 59 37 00 – E info@eurotrek.nl

www.eurotrek.nl

J&N

COEVORDEN

Stephensonweg 2a – 7741 KW Coevorden
T +31 524 51 37 11 – E info@jonkerenenvos.nl

www.jonkerenenvos.nl

Zinger
campers

De Hanekampen 4b – 9411 XM Beilen
T +31 593 38 00 00
E info@zingercampers.nl

www.zingercampers.nl

ROOZEBOOM
CAMPERS

Coevorderweg 20 – 7707 AR Balkbrug
T +31 523 65 65 00 – E info@roozeboomcampers.nl

www.roozeboomcampers.nl

AART
Camperinbouw

Zwolseweg 28 – 8141 EZ Heino
T +31 572 85 31 33 – E info@aartcamperinbouw.nl

www.aartcamperinbouw.nl

Averesch
Campers

Kalanderstraat 5 – 7461 JL Rijssen
T +31 548 51 36 70 – E info@avereschcampers.nl

www.avereschcampers.nl

VENEBOER
CARAVANS BV

Loswal 30 – 9206 AH Drachten
T +31 512 52 11 11 – E info@veneboercaravans.nl

www.veneboercaravans.nl

Bedrijfsweg 7 – 8304 AA Emmeloord
T +31 527 61 34 38 – E info@ccemmeloord.nl

www.ccemmeloord.nl

Rudolf Dieselstraat 5 – 7442 DR Nijverdal
T +31 548 62 61 61 – E info@scharphofcampers.nl

www.scharphofcampers.nl

Nieuwe Steeg 48 – 4171 CW Herwijnen
T +31 418 58 12 16 – E info@van-tuyl.nl

www.van-tuyl.nl

Kamerlingh Onnesstraat 19 – 7271 AZ Borculo
T +31 545 27 17 18 – E mail info@brugginkcaravans.nl

www.brugginkcampers.nl

Pascalweg 24 – 4104 BG Culemborg
T +31 345 54 57 60 – E info@buscamper.nl

www.buscamper.nl

Industrieterrein De Netelhorst 1 – 8051 KE Hattem
T +31 38 444 37 77 – E info@dejongcaravans.nl

www.dejongcaravans.nl

Anthonie Fokkerstraat 37 – 3772 MP Barneveld
T +31 342 41 50 52 – E info@geldersecaravancentrale.nl

www.geldersecampercentrale.nl

Industrieweg 10 – 6702 DR Wageningen
T +31 317 42 37 85 – E info@multicampers.nl

www.multicampers.nl

Noorderbreedte 10 – 3845 MB Harderwijk
T +31 341 41 32 15 – E info@stijelcampers.nl

www.stijelcampers.nl

Einsteinweg 6 – 3404 LK IJsselstein
T +31 30 687 05 27 – E info@campertotaal.nl

www.campertotaal.nl

Basicweg 5a-c – 3821 BR Amersfoort
T +31 33 453 08 82 – E info@vwcampers.nl

www.volkswagencampers.nl

Zandzegge 3a – 1731 LP Winkler
T +31 72 571 95 96 – E info@safaricamper.nl

www.safaricamper.nl

Zandzegge 1 – 1713 LP Winkler (N-H)
T +31 224 54 02 44 – E info@vanbaarencaravansencampers.nl

www.vanbaarencaravansencampers.nl

Rotterdamseweg 266a – 2628 AS Delft
T +31 15 262 74 33 – E info@ddcaravans.nl

www.ddcaravans.nl

Beeklaan 24a – 2191 AB Hillegom - De Zilk
T +31 252 51 77 17 – E verkoop@kampeercentrumdejong.nl

www.kampeercentrumdejong.nl

Rijksweg 68 – 4255 GM Nieuwendijk
T +31 183 40 12 00 – E info@campersencars.nl

www.campersencars.nl

Leemskuilen 38 – 5563 CL Westerhoven
T +31 40 207 65 88 – E info@beroca.nl

www.beroca.nl

Berghemseweg 2a – 5373 KH Herpen
T +31 486 41 36 78 – E corvandenoever@hetnet.nl

www.caravancenter.nl

De Run 8273 – 5504 EM Veldhoven
T +31 40 254 26 38 – E info@campermatheeuwsen.nl

www.campermatheeuwsen.nl

Hamsestraat 16a – 5298 NA Liempde
T +31 411 63 33 79 – E info@libacampers.nl

www.libacampers.nl

Bolle Akker 3 – 5761 RW Bakel
T +31 492 34 25 08 – E info@linderskampeerautos.nl

www.linderscampers.nl

Argon 33 – 4751 XC Oud Gastel / Roosendaal
T +31 165 57 06 25 – E info@mobiledrome.nl

www.mobiledrome.nl

Meemortel 34 – 6021 AE Budel
T +31 495 49 33 55 – E info@kampeercentrumbudel.nl

www.kampeercentrumbudel.nl

Galliërsweg 39 – 5349 AT Oss
T +31 412 74 50 34 – E info@niesmannbischoff.nl

www.niesmannbischoff.nl

Edisonweg 43 – 6101 XJ Echt
T +31 475 41 01 01 – E info@ridderbeks.nl

www.ridderbeks.nl

Hoebertweg 4 – 5966 ND America
T +31 77 464 90 40 – E verkoop@tielencampers.nl

www.tielencampers.nl

Mauritsweg 126 – 6171 AK Stein
T +31 46 433 35 74 – E info@caravan-camperlimburg.nl

www.caravan-camperlimburg.nl

Daniëlsweg 2 – 4451 HP Heinkenszand
T +31 113 56 30 85 – E gorter@caravanlife.nl

www.caravanlife.nl

Hulsenweg 8 – 6031 SP Nederweert
T +31 495 72 59 00 – E info@raemacaravans.nl

www.raemacaravans.nl

Handelsweg 4 – 3641 RC Mijdrecht
T 31 297 24 22 34 – E info@marsmancaravans.nl

www.marsmancaravans.nl

Nijverheidsweg 4 – 3247 XX Dirksland
T 31 187 60 51 91 – E info@cormelissant.nl

www.cormelissantcaravan.nl

Aveco Camper Schade Service
Alle aangesloten
camperbedrijven

www.avecoverzekeringen.nl

Campercentrum
Nederland

De California 6.1

Het icoon, verbeterd.

Nu met 4 jaar garantie én 4 jaar onderhoud.

kijk op www.campercentrumnederland.nl voor meer informatie en prijzen.

Basicweg 5a, 3821 BR Amersfoort | 033-4530882 | info@campercentrumnederland.nl

Aveco Camper Schade Service

Verzekerd van goed schadeherstel!

Uw voordeel van onze samenwerking met meer dan 45 camperbedrijven:

- ➔ Slechts € 150,- standaard eigen risico
- ➔ Fabrieksgarantie blijft van kracht bij schadeherstel door merkdealer
- ➔ Zorgeloze financiële afwikkeling
- ➔ Snelle schadeafhandeling
- ➔ Professionele reparatie
- ➔ Aantrekkelijke premie

Groningen	Plaats
1. Ron Hazenberg Campers	Scheemda
2. De Roo Campers	Stadskanaal
Friesland	Plaats
3. Swart Campers	Wijckel
4. Van Drogen Campers & Caravans ...	Leeuwarden
5. Veneboer Campers & Caravans	Drachten
Flevoland	Plaats
6. Campercentrum Emmeloord	Emmeloord
7. Cannenburg Caravans en Campers ..	Almere
Drenthe	Plaats
8. Achterkamp Campers	Tynaarlo
9. Eurotrek Campers	Coevorden
10. Jonkeren & Vos	Coevorden
11. Zinger Campers	Beilen
Overijssel	Plaats
12. Aart Camperinbouw	Heino
13. Aversch Campers	Rijssen
14. Bruggink Caravans & Campers	Almelo
15. Roozeboom Campers	Balkbrug
16. Scharphof Campers	Nijverdal
Gelderland	Plaats
17. Autobedrijf Van Tuyl	Herwijnen
18. Bruggink Caravans & Campers	Borculo
19. Buscamper Nederland	Culemborg
20. De Jong Caravans & Campers	Hattem
21. Gelderse Caravan Centrale	Barneveld
22. Multicampers Wageningen	Wageningen
23. Stijkel Campers	Harderwijk
Utrecht	Plaats
24. Camper Totaal	IJsselstein
25. Camper Centrum Nederland	Amersfoort
26. Marsman Caravans en Recreatie	Mijdrecht
Noord-Holland	Plaats
27. Dick Groot Safaricampers	Winkel
28. Van Baaren Caravans + Campers ...	Winkel
Zuid-Holland	Plaats
29. DD Caravans & Campers	Delft
30. De Jong Kampeer & Recreatie	Hillegom/De Zilk
31. Cor Melissant Camper Caravan	Dirksland
Noord-Brabant	Plaats
32. Campers & Cars	Nieuwendijk
33. Beroca Camper & Caravan	Westerhoven
34. Camper en Caravancenter Cor van den Oever	Herpen
35. Campercentrum Veldhoven	Veldhoven
36. Liba Campers	Liempde
37. Linders Kampeerauto's	Bakel
38. Mobiledrôme & Partners	Oud Gastel
39. Tjeu van Horne - Kampeercentrum Budel	Budel
40. Niesmann+Bischoff Campers Nederland	Oss
41. Witoma Recreatie	Rosmalen
Limburg	Plaats
42. Ridderbeks	Echt
43. Tielen Campers	America
44. Caravan & Camper Limburg	Stein
45. Raema Caravans & Campers	Nederweert
Zeeland	Plaats
46. Caravanlife Gorter	Heinkenszand

